
KAIVOSVIRANOMAISEN KÄSIKIRJA

Malminetsintätiimin uuden jäsenen perehdytykseen

31. LOKAKUUTA 2025

KAIVOSRYHMÄ
Malminetsintätiimi

Alkusanat

Suomessa on merkittävä malmipotentiali, joka käy ilmi useasta geologisesta tutkimuksesta, ja siitä että Suomeen yksittäisenä maana perustettiin uusia kaivoksia 2000-luvulla suhteellisesti ehkä eniten koko maailmassa. Kaivokset perustettiin kuitenkin vuoden 1965 kaivoslain nojalla, nykyisen vuonna 2011 voimaan astuneet kaivoslain nojalla ei ole annettu varsinaisia uusia kaivoslupia, vaikka lakia on muutettu jo useasti. Uusia merkittäviä esiintymiä on kuitenkin paikallistettu ihan viime vuosina, ja malminetsinnän kiinnostavuutta mittaava kansainvälinen vuosittain julkaistava Fraser Institute Mining -selvitys asetti Suomen kiinnostavimmaksi malminetsintään investoitavaksi maaksi ensimmäisen kerran vuonna 2014. Suomi oli kyseisessä selvityksessä kärkimaiden mukana jo usean vuoden ajan, mutta tippui 2020 luvun vaihteessa merkittävästi. Vuoden 2024 selvityksessä Suomi nousi jälleen kärkipaikalle.

Tämä käsikirja on laadittu alun perin lopputyönä liittyen Oulun yliopiston täydentävien opintojen keskuksen GeoProsPD (2014–2015) koulutukseen. Käsikirjan lähdeaineistona on käytetty pääasiassa kaivoslakia ja asetusta, sekä niitä koskevia hallituksen esityksiä. Käsikirjaa on pyritty päivittämään, kun merkittäviä kaivoslakiin kohdistuneita muutoksia on tehty. Viimeisin merkittävä kaivoslakimuutos astui voimaan kesäkuun alusta 2023. Muutos hallituksen esityksineen on huomioitu tässä päivityksessä.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on toiminut kaivosviranomaisena vuodesta 2011 alkaen. Alkuun Tukesin kaivosryhmä sovelsi kahta kaivoslakia rinnakkain, vuoden 1965 kumottua kaivoslakia (503/1965) siirtymä säännösten puitteissa, ja nykyistä voimassa olevaa kaivoslakia (621/2011). Edellä mainittujen kaivoslakien yhteen sovittaminen ja voimassa olevan kaivoslain, sekä siihen tehdyt muutokset ovat edellyttäneet kaivosryhmän sovellus- ja ratkaisukäytäntöjä. Oikeusasteiden ratkaisut ovat myös tuoneet muutoksia myös jo vakiintuneisiin ratkaisukäytäntöihin. Nämä kaikki on pyritty kirjaamaan etsintätöiden ja malminetsinnän osalta myös tähän käsikirjaan.

Malminetsintälupaan liittyvä harkinta on pääosin oikeusharkintaa, mutta kaivoslain säännökset ovat suhteellisen joustavia. Yksittäisiin malminetsintäkohteisiin liittyvät erilaiset yleisten ja yksityisten etujen väliset ristiriidat ja alkuasetelmat voivat olla hyvin monitahoisia ja tapauskohtaiset olot vaihtelevia siinä määrin erilaisia, että tyhjentävä sääntely ei yksinkertaisesti ole mahdollinen. Malminetsintään liittyvän ratkaisukäytännön ennustettavuuden ja eri osapuolien yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi käsikirjassa on pyritty avaamaan tulkintatilanteita.

Suomen kaivoslain perusratkaisut pohjautuvat niin kutsuttuun valtausjärjestelmään, jossa etuoikeus esiintymän hyödyntämiseen on kiinteistön omistuksesta riippumatta esiintymän löytäjällä. Voimassa olevaan sääntelyyn on vaikuttanut muun muassa Suomen kaivoslainsäädännön historialliset perinteet. Suomessa löytäjän oikeus esiintymän hyödyntämiseen on pysynyt periaatteellisesti muuttumattomana vuoden 1723 jälkeen ja sitä on noudatettu myös kaivoslainsäädäntöä uudistettaessa vuosina 1932, 1943, 1965 ja 2011. Valitun perusratkaisun on arvioitu turvaavan parhaiten malminetsinnän ja kaivostoiminnan edellytykset.

Käsikirjan tarkoituksena on ensisijaisesti perehdyttää Tukesin kaivosryhmään rekrytoitavia uusia henkilöitä malminetsintään lupaviranomaisen näkökulmasta. Käsikirja ei korvaa kaivoslakia, valtioneuvoston asetusta tai mitään muutakaan lakia. Liitteenä olevat Tukesin ohjeet ja tulkinnat avaavat ja tarkentavat epäselviä lainkohtia. Käsikirjan tavoite on auttaa lukijaa ymmärtämään kokonaisuudessa malminetsintäluvissa syntyviä oikeuksia ja velvollisuuksia. Käsikirja antaa tietoa myös Suomessa jo malminetsintää harjoittaville ja mahdollisesti sitä aloittaville yhtiöille. Käsikirjassa ohjeistetaan hakijoita varausilmoituksiin ja malminetsintälupahakemuksiin liittyvistä seikoista, sekä luvanhaltijoiden velvollisuuksista liittyen mm. vuosi- ja loppuraportointiin. Käsikirjassa kuvatut kaivoslain mukaiset menettelyt esitetään ainoastaan malminetsintään liittyviltä osilta.

Kaivosviranomaisen tulee noudattaa ratkaisuisaan aina kaivoslakia hyvän hallinnon perustein. Viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia. Kaivosviranomaisen antamista ratkaisuihin voi hakea muutoksenhakua. Korkein hallinto-oikeus on ylin hallintotuomioistuin, joka viimeisenä oikeusasteena ratkaisee kysymyksen hallintopäätöksen lainmukaisuudesta, tämä koskee myös kaivosviranomaisen päätösten lainmukaisuutta. Mikäli joku muutoksenhaku tai valitusasia etenee kansainvälisille elimille esimerkiksi niin, että suomalainen viranomainen toiminnallaan loukkaa henkilön sopimuksella turvattua ihmisoikeutta, voi yksityinen henkilö tai oikeushenkilö tehdä ihmisoikeusvalituksen Suomen valtiota vastaan. Edellytys valituksen tekemiselle kansainväliselle lainkäyttö- ja tutkintaelimelle on kansainvälisen oikeuden yleisten periaatteiden mukaisesti se, että kaikki asiaa koskevat kansalliset oikeussuojakeinot on käytetty.

Yleensä tämä tarkoittaa oikeusprosessin viemistä ylimpiin oikeusasteisiin saakka, joita ovat Suomessa korkein oikeus tai korkein hallinto-oikeus, joka ratkaisee myös kaivosviranomaisen päätösten laillisuuden. Kansainvälinen oikeus sääntelee ensisijaisesti valtioiden välisiä suhteita sekä kansainvälisten järjestöjen toimintaa. Kansainvälisen oikeuden ratkaisut koskevat siis Suomen valtiota, joka harkintansa mukaa tekee toimenpiteitä ratkaisujen johdosta. Mikäli toimenpiteet johtavat esimerkiksi lakimuutoksiin, tulevat ne siten aikanaan myös ohjaamaan viranomaisten toimintaa, joiden tulee aina noudattaa lakia päätöksenteossa.

Käsikirjan laadintaa on ohjannut Tukesin kaivosryhmän ryhmäpäällikkö Terho Liikamaa.

Sisällysluettelo

1 Yleistä	6
2 YLEISET PERIAATTEET JA KÄSITTEET	6
1 § Lain tarkoitus	6
2 § Lain soveltamisala	8
3 § Lain suhde muuhun lainsäädäntöön	8
4 § Viranomaiset ja niiden tehtävät	9
5 § Määritelmät	9
6 § Yleiset periaatteet	10
3 ETSINTÄ- JA MALMINETSINTÄLUVAN VELVOLLISUUDET JA OIKEUDET	11
7 § Etsintätyö	11
8 § Ilmoitus etsintätyöhön liittyvästä näytteenotosta	12
9 § Malminetsinnän luvanvaraisuus	13
10 § Malminetsintäluvan oikeusvaikutukset	13
11 § Malminetsintä luvan nojalla	14
12 § Ilmoitus malminetsintäalueen maastotöistä ja rakennelmista	16
13 § Malminetsintäalueen maa- ja kiviainesjätettä koskevat toimenpiteet	17
14 § Selvitys malminetsintäalueen tutkimustöistä ja -tuloksista	19
15 § Malminetsintäalueen jälkitoimenpiteet	20
4 MALMINETSINTÄLUVAN HAKEMINEN	21
31 § Luvan hakeminen	21
31 a § Hakijan neuvonta	21
32 § Etuoikeusjärjestys	21
33 § Lupaviranomaiset	24
34 § Lupahakemus	24
36 § Lupahakemuksen täydentäminen	26
5 MALMINETSINTÄLUVAN KÄSITTELY	27
37 § Lausunnot lupahakemuksesta	27
38 § Asian selvittäminen ja yhteistyömenettely saamelaiden kotiseutualueella, koltta-alueella ja erityisellä poronhoitoalueella	27
39 § Muistutukset ja mielipiteet	29
40 § Lupahakemuksesta tiedottaminen	29
42 § Hakijan kuuleminen	30
6 PÄÄTÖSVAIHE	31
44 § Varausilmoitus	31
45 § Lupaharkinnan perusteet	32

46 § Malminetsintäluvan myöntämisen esteet	33
50 § Luvan myöntämisen esteet saamelaisten kotiseutualueella, koltta-alueella ja erityisellä poronhoitoalueella	36
51 § Malminetsintäluvassa annettavat määräykset.....	37
55 § Varausilmoituksen ratkaiseminen.....	41
56 § Lupapäätöksen sisältö	42
57 § Lupapäätöksen antaminen	46
58 § Lupapäätöksestä tiedottaminen	46
7 VARAUS JA MALMINETSINTÄLUPAPÄÄTÖS	47
60 § Malminetsintäluvan määräaikaisuus	47
61 § Malminetsintäluvan voimassaolon jatkaminen	48
61 a §. Maanomistajan suostumus malminetsintäluvan voimassaolon jatkamiselle	49
61 b §. Malminetsintäluvan voimassaolon jatkaminen poikkeuksellisissa tilanteissa.....	50
66 § Hakemus luvan voimassaolon jatkamiseksi	51
67 § Malminetsintäluvan raukeaminen	51
69 § Luvan muuttaminen	52
70 § Luvan peruuttaminen	53
72 § Luvan voimassaolon jatkamista, raukeamista, muuttamista ja peruuttamista koskevan asian käsittely	54
73 § Luvan siirto	54
74 § Luvan siirtoa koskevan päätöksen antaminen ja siitä tiedottaminen	55
75 § Varauspäätöksen antaminen ja siitä tiedottaminen	55
76 § Varauspäätöksen voimassaolo	56
8 KORVAUKSET JA VAKUUDET	56
98 a § Varausmaksun maksuvelvollisuus ja suuruus	56
98 b § Varausmaksun määrääminen	57
98 c § Varausmaksun kantaminen ja korko	57
98 d § Viranomaisaloitteinen päätöksen oikaisu	57
98 e § Muutoksenhaku varausmaksua koskevasta päätöksestä.....	57
99 § Malminetsintäkorvaus	57
103 § Vahinkojen ja haittojen korvaaminen malminetsintäalueella, etsintäalueella ja kullanhuuhdonta-alueella.....	58
104 § Korvausta koskeva menettely	59
105 § Eräiden ympäristövahinkojen korvaaminen.....	60
106 § Luvan siirron vaikutus korvausvelvollisuuteen	60
107 § Vakuus malminetsintää varten	60
109 § Vakuuden asettamista koskeva menettely	61

110 § Vakuudesta suoritettavat kustannukset	62
111 § Luvan siirron vaikutus vakuuteen.	62
9 VALVONTA, MUUTOKSENHAKU JA ERINÄISET SÄÄNNÖKSET	62
151 a §. Kaivosviranomaisen valvontatehtävä	62
152 § Viranomaisen tiedonsaantioikeus	63
153 § Kaivosviranomaisen tarkastusoikeus	63
155 § Virka-apu	63
156 § Rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen	64
157 § Toiminnan väliaikainen kieltäminen	64
158 § Uhkasakko sekä teettämis- ja keskeyttämishaka	64
159 § Vireillepano-oikeus	64
160 § Kaivossäännösten rikkominen	65
161 § Syyteoikeus	66
162 § Muutoksenhaku kaivosviranomaisen päätökseen	66
165 § Valitusoikeus.....	66
166 § Hallinto-oikeuden päätöksen antaminen	67
168 § Päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus	67
169 § Päätöksen täytäntöönpano muutoksenhausta huolimatta	67
170 § Hallintopakkoa koskevan päätöksen täytäntöönpano	68
170 a § Kaivosrekisteri	69
173 § Alueiden rajat syvyysuunnassa	69
174 § Panttaus	69
175 § Maksut.....	70
10 LOPPUSÄÄNNÖKSET	70
178 § Yleinen siirtymäsäännös	70
179 § Malminetsintään ja kullanhuuhtontaan sovellettavat säännökset	71
180 § Valtausoikeuden raukeaminen, peruuttaminen, voimassaolon jatkaminen ja siirto.....	71
185 § Varaus, valtausoikeus ja kaivosoikeus luvan myöntämisen esteenä	71
186 § Valvonta- ja hallintopakkosäännösten soveltaminen	72
187 § Kaivossäännösten rikkominen valtausoikeuden ja kaivosoikeuden nojalla tapahtuvassa toiminnassa	72
188 § Säännösten soveltaminen vireillä oleviin asioihin.....	73
Tilastoja	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.

1 Yleistä

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) toimii kaivoslain (621/2011) mukaisena lupa- ja valvontaviranomaisena. Tukesin keskeisin tehtävä kaivosviranomaisena on ylläpitää kaivosrekisteriä Suomen kallioperässä esiintyvien kaivosmineraalien etuoikeuteen liittyvistä aluerajauksista ja rekisteritiedoista. Tukes ylläpitää julkisena verkkopalveluna kaivosrekisterin karttapalvelua, jossa on nähtävillä kaikki kaivoslain mukaisesti vireillä olevat lupa-asiat.

Tukes ratkaisee kaivoslain mukaisia kaivosmineraaleja sisältävän esiintymän oikeuksiin ja malminetsintälupiin liittyvät hakemukset.

Tukes valvoo toimintaa hakemusten ja kaivoslain mukaisen raportoinnin kautta, tietokyselyillä, valvontakäynneillä sekä eri osapuolten tekemien aloitteiden perusteella.

Kaivoslain tarkoituksena on edistää kaivostoimintaa ja järjestää sen edellyttämä alueiden käyttö ja malminetsintä niin, että ne ovat sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestäviä. Lain tarkoituksen toteuttaminen edellyttää yleisten ja yksityisten etujen turvaamista.

Malminetsintäluvan ja valtauksen haltijan on vuosittain toimitettava kaivosviranomaiselle selvitys (vuosiraportti) suoritetuista tutkimustoista ja niiden pääasiallisista tuloksista. Malminetsintäalueen tutkimustyöselostus (loppuraportti) on toimitettava puolen vuoden kuluessa luvan raukeamisesta.

Vuosittaisten tutkimusraporttien ja tutkimustyöselostusten tarkoitus on edistää mineraalien etsintää, kasvattaa geologian tutkimuskeskuksen (GTK) ylläpitämää kansallista tietovarantoa Suomen kallioperästä sekä auttaa kohdentamaan kaivosviranomaisen riskiperusteista ennakkovalvontaa.

Tähän käsikirjaan liittyvät ilmoitus-, raportointi-, jälkitoimenpideohjeet perustuvat kaivoslakiin (Kaivoslaki | 621/2011 | Lainsäädäntö | Finlex) ja valtioneuvoston asetukseen kaivostoiminnasta (391/2012) ja niitä päivitetään tarvittaessa. Tämä käsikirja ja muut malminetsintään liittyvät aineistot ovat saatavilla Turvallisuus- ja kemikaaliviraston verkkosivuilla: <https://tukes.fi/teollisuus/kaivos-malminetsinta-ja-kullanhuuhdonta>

2 YLEISET PERIAATTEET JA KÄSITTEET

1 § Lain tarkoitus

Kaivoslain tarkoituksena on edistää sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävää malminetsintää ja kaivostoimintaa ja järjestää niiden edellyttämä alueiden käyttö. Lain tarkoituksen toteuttaminen edellyttää yleisten ja yksityisten etujen turvaamista ottaen erityisesti huomioon:

- 1) kaivostoiminnan harjoittamisen edellytykset;
- 2) kiinteistöjen omistajien ja yksityisten haitankärsijöiden oikeusasema;
- 3) toiminnan vaikutukset ympäristöön, maankäyttöön ja luonnon monimuotoisuuteen sekä luonnonvarojen säästävä ja kestävä käyttö.

Lain tarkoituksena on myös turvata kuntien vaikuttamismahdollisuudet sekä yksilön mahdollisuudet vaikuttaa itseään ja elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon.

Lain tarkoituksena on lisäksi edistää kaivosten turvallisuutta sekä ehkäistä, vähentää ja torjua kaivoslaissa tarkoitettu toiminnasta aiheutuvat haitat sekä vahingot, ja varmistaa haitan tai vahingon aiheuttajan korvausvelvollisuus.

Kaivoslaissa tarkoitettu toiminta sovitetaan yhteen saamelaiskäräjistä annetussa laissa tarkoitettulla saamelaisten kotiseutualueella siten, että turvataan saamelaisten oikeudet alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään, kulttuuriaan ja perinteisiä elinkeinojaan. Yhteensovittamisessa otetaan huomioon myös, mitä kolttalaissa säädetään kolttaväestön ja -alueen elinolosuhteiden ja toimeentulomahdollisuuksien edistämisestä sekä kolttakulttuurin ylläpitämisestä ja edistämisestä.

Yksityisen etu on kaivoslain mukainen malminetsinnän luonne huomioiden suhteellisen helposti turvattavissa. Malminetsintätoimet tai sitä edeltävä kaivoslain mukainen etsintätyö ei pääsääntöisesti aiheuta sellaista vahinkoa, joka ei olisi hyvin ennakoitavissa jo lupaharkintavaiheessa. "Yleinen etu" käsitteenä on huomattavasti hankalammin määriteltävissä. Yleisen edun käsitettä pohditaan usein erilaisissa intressivertailuissa, mutta täysin tyhjentävää vastausta tähän määritteeseen on varmasti mahdotonta antaa. Yleinen etu usein mielletään "kaikkien eduksi", mutta yksittäistapausten ja erilaisten tutkimusalueiden valossa vastaus tuskin on näin yksinkertainen. Konkreettisimmin malminetsintävaiheessa yleinen etu kytkeytyy vahvasti geologisen tietoaineiston raportointiin. Vaikka vuosien malminetsintä päättyisi siihen johtopäätökseen, ettei taloudellisesti hyödynnettävää malmiota löytynyt, malminetsinnällä on kuitenkin hankittu merkittävä tietoaineisto, ja sillä voi olla silti merkittäviä yhteiskunnallisia vaikutuksia kaikkeen tulevaan alueidenkäytön suunnitteluun.

Malminetsintä on lähinnä hetkellinen häiriö tai vähäinen haitta yksittäisellä pienialaisella kohteella. Malminetsintä tulee järjestää kilpailevien intressien, tai mahdollisten haitan kärsijöiden kannalta aina siten, että tarvittaessa kaivosviranomaisen antaa vaikutuksia vähentäviä lupamääräyksiä malminetsintälupapäätöksessään.

Merkittävin vaikutus voimassa olevasta malminetsintäluvasta koskee kilpailevien yhtiöiden toimia. Kaivoslakia sovelletaan Tukesissa hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti kohdellen kaikkia hakijoita tasapuolisesti. Näin toiminnanharjoittajien mahdollisuudet edetä malminetsintälupavaiheeseen on ennakoitavissa ja lopputulos riippuu yhtiön omista toimista hakemusvaiheessa. Kaivoslain mukaisesti saatu etuoikeus takaa luvan haltijalle määräjän puitteissa edellytykset tutkia tietyn alueen malmipotentiali. Kaivoslaki mahdollistaa aikanaan luvan myös esiintymän hyödyntämiseen, kun kaikki muut tarvittavat luvat on saatu ja alue on kaavoitettu kaivostoimintaan.

Suojelualueet tai muut vastaavat erityiset alueet asettavat yleisen edun taas hieman erilaiseen tarkasteluun. Joissakin yhteyksissä yleinen etu määritellään yläkäsitteeksi, johon sisältyy jopa ihmiskunnan yhteinen etu sekä luonnon itsenäinen yleinen etu. Edelleen tämäkin seikka malminetsinnän näkökulmasta konkretisoituu hyvin marginaalisissa tapauksissa malminetsintähankkeita, sen tutkimuksellisen luonteen vuoksi ja sen että hiilineutraaliyhteiskunta tarvitsee raaka-aineita nyt ja erityisesti tulevaisuudessa.

Joka tapauksessa kaivosviranomaisen tulee punnita lupaharkinnassaan kaivoslain tavoitesäännön mukaisesti niin yksityistä kuin yleistä etua, turvata kuntien vaikuttamismahdollisuudet, vähentää ja torjua kaivoslaissa tarkoitettu toiminnasta aiheutuvat haitat ja vahingot sekä varmistaa haitan tai vahingon aiheuttajan korvausvelvollisuus. Lupaharkinnassa pyritään lisäksi sovittamaan yhteen useita muita erilaisia oikeuksia ja maankäyttömuotoja. Harkinta perustuu hakijan tosiasiallisiin hakemuksessaan esittämiin suunnitelmiin, niiden vaikutusten arviointiin, kuulemismenettelyssä saatuihin lausuntoihin, muistutuksiin ja mielipiteisiin, mutta ennen kaikkea sen tulee perustua lupaviranomaisen kokonaisharkintaan. Toiminnan ennakointi seuraavaan, mahdolliseen kaivosvaiheeseen ei ole harkintaperuste malminetsintävaiheessa, vaan kaivosviranomaisen ratkaisee vireillä olevia lupahakemuksia niissä esitettyjen tutkimustoimintojen pohjalta.

Tosiasiallisesti vain hyvin pieni osa, eli noin yksi tuhannesta malminetsintähankkeesta etenee varsinaiseen kaivostoimintaan. Tukes on myöntänyt jo reilusti yli tuhat malminetsintälupaa (sisältää uudet ja jatkolupahakemukset), mutta mikään niistä ei ole vielä johtanut kaivoksen avaamiseen. Vireillä on loppuvaiheen projekteja, jotka voivat todella johtaa aikanaan kaivokseen avaamiseen.

2 § Lain soveltamisala

Kaivoslainsäädännön soveltamisalaan kuuluu kaivoslaissa yksilöidyt kaivosmineraalit ja kivilajit, joiden taloudellisesti hyödynnettävissä olevat esiintymät ovat harvinaisia ja siksi niiden etsintää on harjoitettu vuosisatoja. Etsintä edellyttää ammattitaitoista malminetsintää ja merkittävää taloudellista riskinottoa. Kaivoslain kaivosmineraalien luettelon perusteena on lähtökohtaisesti tekninen ja taloudellinen hyödynnettävyys, sekä tietenkin geologisesti perustellut oletukset siitä, että näitä kaivosmineraaleja voi Suomessa esiintyä. Kaivoslain soveltamisalaan kuuluvien kaivosmineraalien suhde maa-aineslain soveltamisalaan on pysynyt samana kaivoslain kaikissa uudistuksissa, eikä maanomistajan yksinomaiseen määräysvaltaan kuuluvien maaperän aineiden osalta ole myöskään tapahtunut muutoksia.

Pykälän 2 § 2 mom. luetellaan ne kaivosmineraalit ja kivilajit, joita kaivoslain mukaisesti voi etsiä ja myöhemmin mahdollisesti hyödyntää. Poikkeuksen tuo kaivoslain 17 §, joka perustaa oikeuden hyödyntää kaivosalueella (kaivoslaki 19 §) tavatut kaivosmineraalit ja kaivostoiminnassa sivutuotteena syntyvän orgaanisen ja epäorgaanisen pintamateriaalin, ylijäämäkiven ja rikastushiekan (kaivostoiminnan sivutuote), sekä muut kaivosalueen kallio- ja maaperään kuuluvat aineet siltä osin kuin niiden käyttö on tarpeen kaivostoimintaan kaivosalueella

Muutoin esiintymällä tarkoitetaan kaivoslaissa sellaista kallioperässä olevaa kaivosmineraalien rikastumaa, jolla on osoitettua tai mahdollista taloudellista arvoa kaivostoiminnan kohteena. Kiven, soran, hiekan, saven ja mullan ottamiseen sovelletaan maa-aineslakia.

3 § Lain suhde muuhun lainsäädäntöön

Kaivosviranomaisen lupaharkintaa ohjaavat kaivoslaissa määritellyt viranhaltijan toimivaltarajat.

Malminetsintäluvanhaltijan tulee selvittää lupahakemusvaiheessa (kaivoslaki 34 §) mahdolliset rajoitukset myös muualta lainsäädännöstä. Pääsääntöisesti malminetsintä on sen luonteista tutkimustyötä, ettei malminetsintäluvan haltijalta edellytetä muita lupia.

Mikäli kyseessä on jollakin tapaa erityinen tai poikkeava kohde, malminetsintäluvanhaltijan kulloinkin kyseessä olevan lain nojalla selvitettävä asia toimivaltaiselta viranomaiselta viimeistään ennen tutkimustoimien aloittamista. Kyseeseen voi tulla esimerkiksi luonnonsuojelulain nojalla toimivaltainen viranomainen, alueen hallinnasta vastaava viranomainen tai ympäristöministeriöstä tai Metsähallitukselta hankittava tutkimus- tai poikkeuslupa. Myös lainsäädännössä määrätyt erilaiset ilmoitukset ovat malminetsintäluvanhaltijan vastuulla.

Mikäli toiminnanharjoittaja suorittaa kaivoslain mukaista etsintätyötä (7 §) tai suorittaa malminetsintää malminetsintäluvan oikeusvaikutuksella, on toimija aina velvollinen noudattamaan Suomen lakia ja asiaan sovellettavia oikeudellista normistoa sekä kansainvälisiä säännöksiä joihin Suomi on sitoutunut.

Kaivoslaki on erityislaki, joka ohjaa toimivaltarajoissa niin viranomaisia kuin toiminnanharjoittajia. Oikeusnormien ristiriitojen ratkaisuperusteita ohjaavat etusijajärjestystä osoittavat oikeusjärjestyksen mukaiset periaatteet, eli ylemmän asteinen normi syrjäyttää alemman asteisen,

erityislaki syrjäyttää yleislain ja myöhempi laki syrjäyttää aikaisemman. Kaivoslakia on muutettu useampaan otteeseen ja viimeisin lakimuutos astui voimaan 1.6.2023 (23.3.2023/505).

4 § Viranomaiset ja niiden tehtävät

Kaivoslain mukainen toiminnan yleinen ohjaus, seuranta ja kehittäminen kuuluvat työ- ja elinkeinoministeriölle. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) toimii kaivoslaissa tarkoitettuna kaivosviranomaisena. Kaivosviranomainen valvoo kaivoslain (621/2011) noudattamista sekä hoitaa muut kaivoslaissa säädettyt tehtävät. Valtioneuvoston ja kaivosviranomaisen lupatoimivallasta säädetään tarkemmin kaivoslain 33 §:ssä.

5 § Määritelmät

Malminetsinnän tavoitteena on paikallistaa kallioperässä oleva esiintymä, jonka hyödyntämiskelpoisuus kaivostoiminnassa on osoitettavissa taloudelliseksi. Taloudellisen kannattavuuden kuvaamista varten on olemassa selkeät kansainväliset standardit, joista käytetyimpiä ovat mm. JORC Code, CIM tai NI 43–101-koodi. Pääsääntö on kuitenkin se, että kohteen malmivarat on määritetty kansainvälisesti hyväksytyn koodin edellyttämällä tavalla. Määrittely edellyttää tarvittavan määrän kallioperäkairausta riittävän tiheästi. Timanttikairauksessa saatavaa kairasydäntä, tai vaihtoehtoisesti poraamalla (RC- iskukairaus) saatua jauhettua kallioperänäytettä, tai koelouhinnasta saatua kallioperänäytettä on oltava riittävästi mitta- ja analysointidatan varmistamiseksi. Taloudellisuuden määrittämiseen vaikuttaa myös edellä mainittujen lisäksi vielä useat muut tekijät, kuten esimerkiksi investointi- ja tuotantokustannukset, luonto- ja sosiaaliympäristön suojelukustannukset sekä metallien maailmanmarkkinahinnat. Kestävän kehityksen näkökulmasta kaivoshankkeita arvioidaan YK:n vastuullisen kaivostoiminnan ohjeistuksen mukaisesti (UNFC, United Nations Framework, Classification). Edellä mainitut seikat siis viime kädessä määrittelevät koska kyse on malmista. Esiintymä voi siis muuttua taloudellisesti kannattavaksi vuosien kuluessa koska jokin muuttujista muuttuu. Tästä syystä vanhoja esiintymiä tutkitaan yhä uudelleen jollakin tavalla.

Malminetsinnällä tarkoitetaan kaivosmineraaleja sisältävän esiintymän paikallistamista ja tutkimiseen käytettäviä geologisia, geofysikaalisia ja geokemiallisia tutkimusmenetelmiä. Malminetsintä edellyttää näytteenottoa esiintymän koon ja laadun selvittämiseksi. Malminetsintä voi kaivoslain nojalla perustua niin 7 §:ssä tarkoitettuun etsintätööhön, maanomistajan suostumukseen kuin 9 §:ssä tarkoitettuun malminetsintälupaan. Edellä mainittujen lisäksi malminetsintä on mahdollista 17 §:n mukaan myös kaivosluvan nojalla kaivosalueen sisällä.

Esiintymä määritellään kallioperässä olevaksi kaivosmineraalien rikastumaksi, jolle on osoitettu mahdollisuus sisältää taloudellista arvoa kaivostoiminnan kohteena. Käytännössä merkittävämmät malmiarviot tehdään aivan malminetsinnän loppuvaiheessa, tällöinkin kyse on esiselvitysvaiheen kannattavuusselvityksestä (Pre-feasibility study).

Vanhojen, mahdollisesti jo suljettujen kaivosten hyödyntäminen voi edetä suoraan kaivosluvalla, jonka oikeusvaikutuksella voidaan harjoittaa myös malminetsintää (kaivoslaki 17 §).

Ympäristövaikutuksella tarkoitetaan kaivoslaissa malminetsintäluvan mukaisesta toiminnasta syntyviä mahdollisia vaikutuksia. Vaikutukset voivat olla joko välittömiä tai välillisiä vaikutuksia ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen, maaperään, vesiin, ilmaan, ilmastoon, kasvillisuuteen, eliöihin, luonnon monimuotoisuuteen, yhdyskuntarakenteeseen, rakennuksiin, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön.

Ympäristövaikutuksen määritelmä perustuu laajaan ympäristökäsitteeseen, johon sisältyvät edellä luetellut käsitteet. Kaivoslain mukaisen malminetsintäluvassa annettavilla lupamääräyksillä ja tutkimustoiminnan huolellisella suunnittelulla merkittävät negatiiviset vaikutukset voidaan välttää.

Kaivoslaissa säädetään useassa pykälässä asianosaisista ja tätä määritettä sovelletaan malminetsinnässä kiinteistön määräalaan ja sen omistajaan, yhteiseen alueeseen ja yhteismetsään ja niiden osakaskuntaan, erityiseen etuuteen ja sen omistajaan, yhteiseen erityiseen etuuteen ja sen osakaskuntaan. Kaivoslain asianosaisuuskäsite on huomattavasti laajempi kuin esimerkiksi hallintolaissa. Kaivoslaissa ei ole huomioitu tutkimushankkeen vaiheita, joten asianosaisuus on periaatteessa sama, vaikka kyseessä olisi hyvin alkuvaiheen tai loppuvaiheen malminetsintähanke.

Valtion omistaman kiinteistön osalta omistajan puhevaltaa käyttää alueen hallinnasta vastaava viranomainen tai laitos, käytännössä se on yleensä Metsähallitus.

6 § Yleiset periaatteet

Malminetsintä on suunniteltava ja järjestettävä etsintätoimet siten, että kaivoslaissa ja muualla laissa säädetyt vaatimukset täyttyvät (621/2011, 3 §). Kaivoslain 6 §:ssä säädetään malminetsintää koskevista yleisistä periaatteista. Malminetsintää harjoittavan on muun muassa huolehdittava käytettävissä olevasta asiantuntemuksesta sekä selvítettävä toiminnan vaikutukset sekä vahinkojen ja haitallisten vaikutusten ehkäisemis- ja vähentämismahdollisuudet (621/2011, 34 §). Käytännössä tämä tarkoittaa esimerkiksi parhaiden käytettävissä olevien tekniikoiden ja parhaiden ympäristökäytäntöjen hyödyntämistä.

Edellä kuvatun taustalla on erityisesti ympäristönäkökohdat huomioiden herkat ja luonnonsuojelun kannalta erityiset alueet. Kaivoslaissa kuvatut periaatteet muistuttavat ympäristöoikeudellisia käsitteitä, kuten ennaltaehkäisyperiaate, selvilläolovelvollisuus ja varovaisuusperiaate. Malminetsintäyhtiöt ovatkin viime vuosina panostaneet merkittävästi tekniikoiden kehittämiseen vaikutusten vähentämiseksi, ja toisaalta myös kustannustehokkaaseen näytteenottoon.

Ympäristönsuojelulain 6 §:ssä todetaan selvilläolovelvollisuudesta näin: "Toiminnanharjoittajan on oltava selvillä toimintansa ympäristövaikutuksista, ympäristöriskeistä ja niiden hallinnasta sekä haitallisten vaikutusten vähentämismahdollisuuksista (selvilläolovelvollisuus). Hallituksen esityksessä ympäristön suojelulaiksi (HE 214/2013) asiaa tarkennetaan näin; *Selvilläolovelvollisuus ei kuitenkaan velvoita toiminnanharjoittajaa tuottamaan yleistä ympäristötietoa, joka ei ole erityisesti tarpeen toiminnan vaikutusten selvittämiseksi. Selvilläolovelvollisuutta konkretisoivat tiedot, jotka toiminnanharjoittajan on hankittava luvanmyöntämisedellytysten täyttämiseksi luvan hakemisen yhteydessä tai toimitettava valvontaviranomaiselle valvonnassa.* (527/2014 Ympäristönsuojelulaki).

Luonnonsuojelulaissa 9/2023, joka astui voimaan 1.6.2023, varovaisuusperiaate lisättiin luonnonsuojelulain 7§:n. Hallituksen esityksessä lisäystä avattiin mm. näin; *"Tältä osin on huomioitava, että varovaisuusperiaate koskee vain merkittäviä haitallisia vaikutuksia. Koska varovaisuusperiaate on tähänkin asti otettu käytännössä viranomaisten ja tuomioistuinten päätöksenteossa tarpeen mukaan huomioon, periaatteen kirjaamisella lakiin ei kuitenkaan olisi olennaista lisävaikutusta."* ja *"varovaisuusperiaate ei ole itsenäinen, uusia velvoitteita asettava tai luvan myöntämiseen vaikuttava edellytys, joka sellaisenaan aiheuttaisi yrityksille välittömiä taloudellisia kustannuksia."*, sekä *"biologisen monimuotoisuuden merkittävän vähenemisen tai häviön uhatessa varmistettujen tieteellisten todisteiden puuttumista ei tulisi käyttää syynä uhan torjumiseen tai sen vaikutusten vähentämiseen tähtäävien toimien lykkäämiseen"*. Edellä mainitun hallituksen esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa avattu periaate ei kosketa malminetsintää, sillä malminetsintä tutkimuksissa ei aiheuteta luonnon monimuotoisuuden merkittävän vähenemisen tai häviämisen uhkaa.

Selvilläolo- ja turvallisuutta tukevat tiedot tulee esittää luvanmyöntämisedellytysten täyttymiseksi heti luvan hakemisen yhteydessä, niin kuin kaivoslain 34 §:ssä edellytetään, eli lupaharkinnan kannalta tarpeellinen ja luotettava selvitys (kaivoslaki 621/2011, 34 § ja Vna 391/2012, 12–13 §).

Malminetsintää koskevista keskeisistä velvollisuuksista säädetään tarkemmin kaivoslain (621/2011) 2 luvussa. Malminetsintää luvan nojalla harjoittava on velvollinen aina noudattamaan lupamääräyksiä ja kaivoslakia ja muita lakeja. Malminetsintäluvassa voidaan antaa toimintaa koskevia tarkempia määräyksiä 51 §:n nojalla, kuitenkin huomioiden aina kaivoslupaviranomaisen toimivaltarajat.

3 ETSINTÄ- JA MALMINETSINTÄLUVAN VELVOLLISUUDET JA OIKEUDET

7 § Etsintätyö

Etsintätyö on osittain jokaisenoikeuteen rinnastettavaa toimintaa, eikä se edellytä kaivosviranomaisen lupaa. Kohteen mukaan etsintätyötä harjoittavan on tarkistettava muilta toimivaltaisilta viranomaisilta luvan tarve.

Jokaisella on toisenkin alueella oikeus kaivosmineraalien löytämiseksi tehdä geologisia mittauksia ja havaintoja sekä ottaa vähäisiä näytteitä, jos toimenpiteistä ei aiheudu vahinkoa eikä vähäistä suurempaa haittaa tai häiriötä.

Malminetsintä aloitetaan alkuvaiheen tunnustelevilla tutkimuksilla, joita kaivoslaissa käsitellään etsintätyön alla. Etsintätyövaihe ei yleensä kestä ajallisesti kauan, sillä etsintätyö ei vahvista vielä etsijälle etuoikeutta mahdollisen esiintymän hyödyntämiseen. Sen voidaan katsoa kuitenkin tukevan kaivoslain tavoitesäännöstä ohjaamalla mahdolliset tulevat tutkimukset tarkemmin suunnitelluille alueille. Etsintätyö siis muistuttaa jokamiehenoikeuksia ja yleisiä käyttöoikeuksia. Kyseessä on kuitenkin jokamiehenoikeutta vahvempi määritelmä, jokaisella on toisenkin alueella oikeus kaivosmineraalien löytämiseksi tehdä geologisia mittauksia ja havaintoja sekä ottaa vähäisiä näytteitä, jos toimenpiteistä ei aiheudu vahinkoa eikä vähäistä suurempaa haittaa tai häiriötä. Kaivoslain 621/2011 yksityiskohtaisissa perusteluissa näytteenotosta on kirjattu näin;

”Maaperästä ja kallioperästä tehtävän vähäisen näytteenoton sallittavuutta pykälän nojalla on sen sijaan arvioitava tapauskohtaisesti. Näytteenotto saattaa edellyttää maapeitteen poistamista tai kuopan kaivamista, mutta tällaiset tutkimuspaikat on mahdollista ennallistaa siten, että havaittavaa vahinkoa ei jää. Etsintätyötä koskevan säännöksen nojalla tehtävä näytteenotto voisi tapahtua vasaralla, lapiolla, käsin kannettavalla minikairalla tai sahaamalla timanttilaikalla, kun toimenpiteistä ei aiheudu vahinkoa taikka tarpeetonta haittaa tai häiriötä ja näytteenottoa ennallistetaan.”

”Kiellettyjä ovat toimenpiteet, joiden voidaan katsoa merkitsevän rikoslaissa tarkoitettua hallinnanloukkausta. Pykälän 7 toisessa momentissa on lueteltu ne alueet, joilla etsintätyö maan pinnalla on lähtökohtaisesti kielletty. Lentomittauksena tapahtuvaan etsintätyöhön ei sovellettaisi 7 §:n 2 momentissa säädettyjä rajoituksia.”

”Etsintätyö ei nykyisestä (kumottu kaivoslaki 503/1965) poiketen enää olisi kiellettyä toisen hallitsemalla malminetsintäalueella.” Etsintätyötä koskevaan 7 §:n ei tullut muutoksia vuoden 2023 kaivoslakiuudistuksessa.

Etsintätyötä ohjaa aina myös muu lainsäädäntö, joten etsintätyötä harjoittavan on selvítettävä aluetta koskevat muut lainsäädännön mahdolliset rajoitukset näytteenoton- tai liikkumisrajoitusten osalta. Etsintätyötä koskevat lähes samat rajoitukset ja oikeudet kuin jokaisenoikeuksia, mutta toisaalta kaivoslain 7 §:ssä mainittu etsintätyö ei myöskään voi rajoittaa kaikille kuuluvia jokaisenoikeuksia millään alueella. Jos esimerkiksi suojelualueella on sallittu jokaisenoikeudet ei etsintätyössä liikkuvan jokaisenoikeudet voi rajoittua vain sen tarkoituksen takia. Toisaalta taas on hyvä huomioida, että jollakin suojelualueilla Etsintätyön oikeusvaikutus voi olla rajatumpi kuin esimerkiksi metsätalousmaalla. Epäselvässä asiassa kannattaa olla yhteydessä kaivosviranomaiseen.

Kaivoslain 7 §:n 2 momentin kohdassa 1–7 luetellaan alueet, joissa etsintätyötä ei saa maan pinnalla tehdä. Tähän kohtaan on kuitenkin sisällytetty poikkeus 7 §:n 3 momenttiin, jonka nojalla asiassa toimivaltainen viranomainen, laitos tai asianomainen oikeudenhaltija voi kuitenkin antaa suostumuksen etsintätyöhön myös 7 §:n 2 momentissa tarkoitetuilla alueilla. Poikkeus ei kuitenkaan koske missään tilanteessa hautaustoimilaissa mainittua hautausmaata eikä yksityiseen hautaan kuuluvaa aluetta sekä näiden suoja-alueita.

Kun etsintätyötä harjoittava haluaa varmistaa etuoikeuden tietylle kohteelle, ensimmäinen vaihe on pääsääntöisesti aina tehdä kaivoslain 44 §:n mukainen varausilmoitus. Varaus ei sinällään lisää tai poista etsintätyön pohjana toimivaa jokaisenoikeuksia, mutta se antaa varausilmoituksen voimassaoloaikana etuoikeuden hakea myöhemmin kaivoslain 10 §:ssä mainittua malminetsintä lupaa.

8 § Ilmoitus etsintätyöhön liittyvästä näytteenotosta

Kaivoslain 7 §:n mukaista etsintätyötä suorittavan on tehtävä ilmoitus ennen työn aloittamista etsintätyön kohteena olevaan alueeseen (etsintäalue) kuuluvan kiinteistön omistajalle ja haltijalle, sekä alueen paliskunnalle. Ilmoitus on tehtävä sellaiselle kiinteistön omistajalle ja haltijalle, jonka etua tai oikeutta etsintätyöhön sisältyvä näytteenotto saattaa koskea.

Tällä tarkoitetaan kaivoslain 5 §:n 2 momentin kohdassa 1 ja 2 mainittuja kiinteistön omistajaa, yhteiseen alueeseen ja yhteismetsään ja niiden osakaskuntaan rinnastettavia. Ilmoitusta ei sen sijaan voida yleensä pitää tarpeellisena 5 §:n 2 momentin 3 ja 4 kohdassa tarkoitetulle etuuden omistajalle ja osakaskunnalle.

Ilmoitusvelvollisuus ei koske sellaisia toimenpiteitä, joita on jokaisenoikeuksien nojalla pidettävä sallittuna, tai joista aiheutuu enintään vähäisiä harmittomia jälkiä. Etsintätyö ylittää jokaisenoikeudet osin, sillä myös yksittäisten kivinäytteiden kerääminen ei esimerkiksi vaadi ilmoitusta. Ilmoitusvelvollisuus on yhteydessä rikoslakiin ja erityisesti sen hallinnanloukkauspykälään. Vähäisestä näytteenotosta on tehtävä ilmoitus, jos siitä jää muita kuin vähäisiä harmittomia jälkiä toisen maalle.

Ilmoituksessa on esitettävä etsintätyöstä vastaavan yhteystiedot, etsintäalueen tiedot (esimerkiksi kartta tai kiinteistötiedot) ja näytteenottoa koskeva suunnitelma. Suunnitelmassa on selvítettävä millaisia välineitä ja menetelmiä on tarkoitus käyttää, miten näytteenotto on aikataulutettu sekä tutkimuksen kohteena oleva kaivosmineraali.

Etsintätyöstä vastaavan on tehtävä kaivoslain (621/2011) 8 §:ssä tarkoitettu kirjallinen ilmoitus etsintätyöstä viimeistään kaksi viikkoa ennen näytteenoton aloittamista sellaiselle kiinteistön omistajalle ja haltijalle, jonka etua tai oikeutta näytteenotto saattaa koskea sekä alueen paliskunnalle. Hyvä tiedotus lisää avoimuutta ja läpinäkyvyyttä malminetsintään ja siten poistaa osaltaan epätietoisuudesta johtuvia sekaannuksia tutkimushankkeen vaiheesta. Malminetsintäyhtiöt

järjestävät usein myös alkuvaiheessa tiedotustilaisuuksia, joissa kerrotaan sen hetkisiä suunnitelmia ja miten tutkimukset mahdollisesti etenevät.

9 § Malminetsinnän luvanvaraisuus

Malminetsijä voi sopia kiinteistön omistajan kanssa etsintätyötä (7 §) vaikutuksiltaan laajemmasta malminetsinnästä. Malminetsintään on kuitenkin oltava kaivosviranomaisen malminetsintälupa, jos malminetsintää ei voida toteuttaa 7 §:n mukaan etsintätyönä tai kiinteistön omistaja ei ole antanut siihen suostumustaan.

Toimintaan vaaditaan malminetsintälupa myös, jos malminetsinnästä voi aiheutua haittaa ihmisten terveydelle tai yleiselle turvallisuudelle, haittaa muulle elinkeinotoiminnalle taikka maisemallisten tai luonnonsuojeluarvojen heikentymistä. Edellä lueteltuja poikkeuksia voi syntyä pidemmälle edenneissä malminetsintähankkeissa. Alkuvaiheen malminetsintätoimet eivät pääsääntöisesti aiheuta edellä mainittuja haittoja, mutta luvanhaltijan tulee aina arvioida kyseinen asia (selvilläolovelvollisuus) ja asiaan kannattaa pyytää tarvittaessa ohjeita myös kaivosviranomaiselta.

Uraania ja toriumia sisältävän esiintymän (5 §) paikallistamiseen ja tutkimiseen edellytetään malminetsintälupaa.

Malminetsintälupa vaaditaan myös silloin, kun malminetsinnästä voi aiheutua vaaraa yleiselle turvallisuudelle tai haittaa muulle elinkeinotoiminnalle. Asian arvioinnin kannalta merkityksellisiä ovat alueiden käyttöä edellyttävät muut elinkeinot, kuten matkailu, maa- ja metsätalous sekä poronhoito. Malminetsintälupaa olisi haettava, jos malminetsinnän vaikutuksia maiseman erityis- tai ominaispiirteiden säilyttämiseen ja ylläpitoon on tarpeen arvioida viranomaisen lupaharkinnassa. Malminetsintälupa on tarpeen myös silloin kun malminetsintää on tarkoitus tehdä alueella, jolla on harvinaisia tai arvokkaita luonnonesiintymiä, rauhoitettujen ja uhanalaisten lajien lisääntymis- ja levähdyspaikka tai muita vastaavia luonnonsuojeluarvoja.

Koelouhinta on lähtökohtaisesti katsottava aina edellyttävän malminetsintälupaa, koska toiminnan vaikutukset yleiselle turvallisuudelle ja muille edellä mainituille seikoille on tarpeen arvioida lupaharkinnassa ja lupamääräyksen tulee varmistaa, niin ettei malminetsinnästä aiheudu 11 §:n 2 momentissa kiellettyä seurausta.

Koelouhinta voi edellyttää lisäksi myös koetoimintailmoituksen ympäristönsuojelulain 527/2014, 31 § ja 119 § mukaan. Koetoimintailmoituksen tai varsinaisen ympäristöluvan tarvetta arvioidaan tapauskohtaisesti ympäristöviranomaisen lausunnossa malminetsintälupahakemuksesta.

10 § Malminetsintäluvan oikeusvaikutukset

Malminetsintälupa antaa luvanhaltijalle oikeuden malminetsintään luvassa tarkoitetulla alueella (malminetsintäalueella) sekä omalla että toisen maalla luvassa määrätyllä tavalla.

Malminetsintäluvan nojalla sallituista toimenpiteistä ja malminetsintää koskevista rajoituksista määrätään kaivoslain 51 §:n nojalla tarkemmin. Malminetsintäluvan oikeusvaikutuksella voidaan suorittaa malminetsintää mm. seuraavilla tutkimusmenetelmillä; geofysikaaliset ja geokemialliset, tai vaikutuksiltaan niihin verrattavat tutkimusmenetelmät, koneellisesti tehtävät maaperä- ja kallioperänäytteenotto (moreeni-, ura- ja pistenäytteet, kairaus) ja tutkimuskaivannot sekä tutkimusojat. Maastoliikennelupaa ei myöskään vaadita malminetsintäalueella, eikä 30 metrin etäisyydellä sen rajasta malminetsintäluvassa tarkoitetun toiminnan kannalta välttämättömään liikkumiseen. Malminetsintätutkimuksia koskevat rajoitukset on kirjattu tarkemmin 11 §:ssä.

Koelouhinta ja -rikastus ovat poikkeustapauksia hoidettaviksi malminetsintäluvan oikeusvaikutuksella. Koelouhinta voidaan tapauskohtaisesti katsoa ympäristönsuojelulain tarkoittamaksi koeluontoiseksi toiminnaksi, josta tulee tehdä ympäristönsuojelulain mukainen ilmoitus toimivaltaiselle ympäristölupaviranomaiselle, joka antaa tarvittaessa tarpeelliset määräykset toiminnasta aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ehkäisemisestä, toiminnan tarkkailusta ja tiedottamisesta asukkaille sekä toiminnan järjestämiseen liittyvien jätelain mukaisten velvollisuuksien täyttämisestä. Edellä mainittu seikka ei ole vakiintunut käytäntö, sillä on olemassa tapauksia, joissa koelouhinnan ei ole katsottu täyttävän lainkohtaa. Tällöin toiminta on luvitettu malminetsintäluvalla.

Muut harvemmin käytetyt malminetsintäluvan oikeudet, liittyvät kooltaan vähäisiin ja kevytrakenteisiin rakennelmiin sekä malminetsinnän kannalta tarpeellisten erillisten laitteiden siirtämiseen alueelle. Rakennelmista säädetään tarkemmin kaivoslain 12 §:ssä. Rakennelmien on oltava sellaisia, että niille ei rakentamislain nojalla vaadita rakennuslupaa. Rakennelmat saattavat silti edellyttää rakentamislain mukaista toimenpidelupaa tai ilmoitusta, joten luvanhaltijan tulee tarkistaa se aina myös kunnan rakennusvalvonnasta.

Malminetsintäluvan haltijan ja kiinteistön omistajan suhdetta tarkasteltaessa on pidettävä kuitenkin selvänä se seikka, ettei luvanhaltija ole rinnastettavissa kiinteistön haltijaan. Malminetsintäluvanhaltijalla ei esimerkiksi ole rakentamislain mukaista valitusoikeutta kiinteistön haltijan rakennushankkeesta, koska rakennuslupa ei välittömästi vaikuttaisi malminetsintäluvan nojalla tapahtuvan malminetsinnän edellytyksiin.

Kiinteistön omistajalla on edelleen oikeus vuokrata aluetta tai ottaa ja myydä mm. puuta ja maa-aineksia malminetsintä lupa-alueelta sekä harjoittaa elinkeinotoimintaa.

Malminetsintäluvan oikeusvaikutukset ovat voimassa vasta kun siihen oikeuttava lupapäätös on lainvoimainen ja luvassa määrätty maanomistajakorvaukset on maksettu ja määrätty vakuus asetettu. Oikeusvaikutukset ovat voimassa myös, jos kaivosviranomaisella on malminetsintäluvassa myöntänyt myös päätöksen lisäksi täytäntöönpanomääräyksen (kaivoslaki 169 §) niin, että luvassa yksilöityihin toimenpiteisiin voidaan valituksesta huolimatta ryhtyä lupapäätöstä noudattaen. Tällöin myös vakuus on asetettava ja maanomistajakorvaukset on oltava suoritettuna ennen tutkimustoimiin ryhtymistä.

Malminetsintäluvan oikeusvaikutukset päättyvät, kun malminetsintä lupa raukeaa määräajan päättyessä. Malminetsintä lupa raukeaa myös, kun luvan haltija tekee asiaa koskevan ilmoituksen. Tällöin kaivosviranomaisella on päätöksen siitä, että malminetsintä lupa on rauennut ilmoituksen antamispäivänä.

11 § Malminetsintä luvan nojalla

Koska lainvoimainen malminetsintä lupa antaa haltijalleen oikeudet malminetsintään, malminetsintäalueella liikkuminen ja muu alueen käyttö on rajoitettava tutkimustyön kannalta vain välttämättömiin toimenpiteisiin.

Toimenpiteet on aina suunniteltava siten, ettei niistä aiheudu kohtuudella vältettävissä olevaa yleisen tai yksityisen edun loukkausta tai;

- 1) haittaa ihmisten terveydelle tai vaaraa yleiselle turvallisuudelle;
- 2) olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle;
- 3) merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa;
- 4) harvinaisten tai arvokkaiden luonnonesiintymien olennaista vahingoittumista;
- 5) merkittävää maisemallista haittaa

6) muuta merkittävää vahingollista ympäristövaikutusta.

Malminetsintäluvanhaltijan vastuulla on välttää vahinkoja, haittoja ja häiriöitä. Malminetsintäluvalla sallitut toimenpiteet tuleekin aina suorittaa mahdollisimman huolellisesti. Pääsääntöisesti malminetsintä voidaan aina toteuttaa siten, etteivät edellä mainitut kiellot muodostu esteiksi perinteiselle malminetsinnälle. Edellä mainittuja kieltoja on erityisesti arvioitava tilanteissa, joissa malminetsintäluvan nojalla on tarkoitus tehdä esimerkiksi suurehkoja tutkimuskaivantoja tai -ojia, koelouhintaa taikka vaikutuksiltaan ja laajuudeltaan niitä vastaavia toimenpiteitä.

Voimassa olevan kaivoslain 621/2011 11 §:ään on kirjattu keskeisiltä osin kumotun kaivoslain (503/1996) 12 §, jossa määriteltiin "Valtauksen" oikeusvaikutukset. Kumotun kaivoslain nojalla valtauksella oli sallittua mm. *"Valtaajalla on oikeus tässä luvussa säädetyillä ehdoilla toimittaa valtausalueella tutkimustyötä esiintymän laadun ja laajuuden selvittämiseksi sekä tarpeen mukaan käyttää alueen ulkopuolellakin maata teitä sekä voima-, vesi- ja muita johtoja varten.*

Tutkimustyö ja alueiden käyttö on rajoitettava niihin toimenpiteisiin, jotka ovat tarpeen tutkimustyön tarkoituksen saavuttamiseksi, niin kuin kuivattamiseen, kaivamiseen, koelouhintaan, syväkairaukseen, koerikastamiseen ja muuhun sellaiseen. Toimenpiteet on suoritettava siten, että niistä aiheutuu mahdollisimman vähän vahinkoa tai haittaa.

Valtausalueella louhittuja kaivoskivennäisiä, lukuun ottamatta valtion omistamalla alueella maalajeista huuhdottua kultaa ja sen huuhtonnan yhteydessä sivutuotteena talteen otettua muuta kaivoskivennäistä, ei valtaajalla ole ilman maanomistajan suostumusta oikeutta käyttää hyväkseen muulla tavoin eikä suuremmassa määrin kuin on välttämätöntä niiden käyttökelpoisuuden ja markkinoimismahdollisuuksien tutkimista varten analysoimisen, koerikastuksen, koesulatuksen tai muun sellaisen menettelyn avulla. Valtausalueelle ei saa rakentaa tai siirtää muita kuin tutkimustöiden suorittamista varten tarpeellisia rakennuksia ja laitteita. Kauppa- ja teollisuusministeriö voi vaatia, että näille on etukäteen haettava lupa. Luvan edellytyksiä harkittaessa otetaan tällöin huomioon tarpeellisten tutkimustöiden määrä, laatu ja kesto." Voimassa olevaan kaivoslakiin verrattuna rajoitukset olivat hieman tiukemmat, ja tarkoituksena on korostaa malminetsintää luvan nojalla harjoittavan vastuuta välttää vahinkoja, haittoja ja häiriöitä. Malminetsintäluvanhaltija kuitenkin voi edelleen käyttää aluetta tutkimustyön kannalta välttämättömiin toimenpiteisiin, esimerkkinä voi mainita maastoliikenneluvan kairakoneelle tai kairauksessa käytettävän kairausveden käyttö, jotka sisältyvät lainvoimaiseen malminetsintäluvaan. Kairauksessa käytettävän veden määrä on vähäinen ja lyhyt aikainen.

Voimassa oleva vesilaki (587/2011) on annettu tiedoksi 27 päivänä toukokuuta 2011, ennen nyt voimassa olevaa kaivoslakia (621/2011). Vesilaista mahdollisesti tulevat velvoitteet ovat olleet tiedossa, kun voimassa olevaa kaivoslakia valmisteltu. Kaivoslain (621/2011) 11 §:ssä mainittuja kieltoja onkin erityisesti arvioitava tilanteissa, joissa malminetsintäluvan nojalla on tarkoitus tehdä suurehkoja tutkimuskaivantoja tai -ojia, koelouhintaa taikka vaikutuksiltaan ja laajuudeltaan niitä vastaavia toimenpiteitä. Näissä tapauksissa luvanhaltija voi olla velvoitettu tekemään ympäristönsuojelulain 31 § tarkoitetusta koeluonteisesta toiminnasta 119 § mainitun ilmoituksen.

Kaivosviranomaisen on annettava malminetsintäluvassa yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset kaivoslain 51 §:n mukaisesti. Lupaharkinnan 45 §:n mukaan, malminetsintäluva voidaan kuitenkin kaivoslaissa säädetyistä esteistä huolimatta myöntää, jos este on mahdollista poistaa lupamääräyksillä tai pienentämällä alueen kokoa. Lupaharkinnassa tulee pitää mielessä hallinnon yleiset periaatteet, kuten suhteellisuus-, objektiviteetti- ja tarkoitussidonnaisuuden periaate sekä lakisidonnaisuuden vaatimus. Esimerkiksi suhteellisuusperiaatteen keskeinen sisältö on, että viranomaisen toiminta ja vaatimukset on mitoitettava oikein tavoiteltuun päämäärään nähden. Objektiviteettiperiaatteen mukaan taas toiminta tai vaatimukset eivät saa perustua epäasiallisiin tai hallintotoiminnalle muuten vieraisiin

perusteisiin, joita nousisi esiin esimerkiksi kuulemismenettelyssä. Malminetsintäluvassa annettavien määräyksien on käytännössä aina mahdollista sovittaa malminetsintä ja muu malminetsintäalueen käyttö muuhun alueella tapahtuvaan toimintaan niin, ettei tarpeetonta haittaa muulle elinkeinotoiminnalle aiheudu. Varmin tapa varmistaa se on, kun tutkimukset suoritetaan sellaisena aikana, ettei alue ole muussa käytössä tai sallitaan ainoastaan vain tiettyjä tutkimusmenetelmiä, joilla ei voi aiheuttaa haittaa kuten esimerkiksi lentogeofysiikanmittaus.

Viime kädessä malminetsintäluvan haltija on velvollinen olemaan riittävästi selvillä malminetsinnän ympäristövaikutuksista, ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 25 §:n nojalla. Kaivosviranomaiselle on esitetty useissa mielipiteissä vaatimus ympäristövaikutusten arviointimenettelyvaatimuksesta, mutta sitä ei ole kertaakaan määrätty. Samaan lopputulokseen ovat tulleet myös oikeusasteet, vaikka malminetsintä olisi ollut loppuvaiheen tutkimustyötä sisältäen koelouhintaa.

Kaivosviranomaisen kuuluttaa malminetsintä lupahakemuksen kaivoslain 40 §:n mukaisesti, jolloin asianosaiset voivat jättää muistutuksen ja muut voivat antaa asiaan mielipiteen. Kaivosviranomaisen pyytää myös lausunnot malminetsintä lupahakemuksesta kaivoslain 37–39 §:n mukaisesti. Tämä menettely takaa riittävän hyvän kuvan alueen tilanteesta lupaharkintaan ja aina tarvittaessa kaivosviranomaisen selvittää asioita itse tai pyytää lisäselvityksiä eri asiantuntija- tai viranomaistahoilta.

12 § Ilmoitus malminetsintäalueen maastotöistä ja rakennelmista

Malminetsintäluvan haltijalla on ilmoitusvelvollisuus malminetsintäalueen maastotöistä ja rakennelmista. Velvollisuus on rajoitettu koskemaan sellaisia maastotöitä, jotka voivat aiheuttaa vahinkoa tai haittaa ja malminetsintäluvan haltijan on oltava selvillä kaivoslain 6 §:n mukaisesti toimenpiteiden vaikutuksista ja muun muassa alueen luonnonsuojelullisista arvoista.

Malminetsintäluvan haltijan on ilmoitettava kirjallisesti malminetsintäalueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajille ja muille oikeudenhaltijoille etukäteen kaikista maastotöistä, jotka voivat aiheuttaa vahinkoa tai haittaa, sekä väliaikaisista rakennelmista. Ilmoitus on lisäksi tehtävä saamelaiden kotiseutualueella saamelaiskäräjille, kolttalaisissa tarkoitetulla koltta-alueella kolttien kyläkokoukselle sekä poronhoitoalueella asianomaisille paliskunnille.

Malminetsintäluvan haltijan on ilmoitettava maastotöistä toimialallaan yleistä etua valvoville viranomaisille sen mukaan kuin asianomaisessa malminetsintäluvassa tarkemmin määrätään. Ilmoitusmenettelystä ja sisällöstä on annettu tarkempi ohje valtioneuvoston asetuksella (VNa kaivostoiminnasta 391/2012, 2 §).

Ilmoituksen saatuaan, toimialallaan yleistä etua valvova viranomaisen voi ryhtyä toimivaltansa velvoittamana tarvittaviin toimenpiteisiin esimerkiksi luonnonsuojelu-, ympäristönsuojelu-, säteily- tai muinaismuistolain nojalla.

Jos malminetsintää toteutetaan 9 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla kiinteistön omistajan suostumuksella, on malminetsinnästä vastaavan ennen etsinnän aloittamista tehtävä kirjallinen ilmoitus malminetsinnästä kaivosviranomaiselle. Näin varmistetaan se, että myös tutkimustulokset, joita saadaan maanomistajan suostumuksella päätyvät yhteiskunnan käyttöön tieteellisenä geologian alan tietona.

13 § Malminetsintäalueen maa- ja kiviainesjätettä koskevat toimenpiteet

Malminetsintäluvan haltija on velvollinen huolehtimaan maa- ja kiviainesjätteen synnyn ehkäisemisestä, sen haitallisuuden vähentämisestä sekä jätteen hyödyntämisestä tai käsittelemisestä.

Malminetsinnässä syntyvä kaivannaisjäte on kairauksessa syntyvää hienojakoista paikallista kiviainesta ja maakairauksen yhteydessä toisinaan pinnalle nousevaa pilaantumaton maa-ainesta. Näitä edellä mainittuja aineksia syntyy yleensä aika vähäisiä määriä. Kallioperäkairauksessa otetun kairasydännäytteen paksuus vaihtelee pääasiassa n. 4,2 cm – 5,7 cm välillä. **Teoreettisesti** maailman yleisimmän kairareiän (NQ) kairauksessa syntyvä kairaussoijan määrä voisi olla **maksimissaan** n.275 litraa 100 kairattua metriä kohden, mutta se edellyttäisi, että kaikki terän alle jauhautuva aines nousisi maanpinnalle. Suomessa kallioperä on todella harvoin niin ehjää, ettei sitä jäisi kairareikään ollenkaan. Useimmin soijaa nousee maanpinnalle muutamia litroja. Tarkennuksena vielä, että kallioperäkairauksen tarkoituksena on ottaa kairasydännäyte kallioperästä. Yleisimmin käytetyn näytteen koko on halkaisijaltaan 47,6 mm (NQ). Eli kairaussoijaa syntyy vain reiän ja kairasydämen välinen ero. Tämäkin on siis teoreettinen maksimi, käytännössä maksimi ei toteutu koskaan.

Korkein hallinto-oikeus antoi asiaan liittyvän ratkaisun KHO 2025:1058 8.5.2025. KHO palautti malminetsintäluvapäätöksen ML2021:0015 Tukesille uudelleen käsiteltäväksi koska KHO katsoi, että Tukes on menetellyt virheellisesti käsitellessään lupahakemuksen ilman riittävää ennakoarviointia syväkairauksessa syntyvän kairaussoijan määrästä, minkä lisäksi Tukesin päätös on edellä todetuin tavoin puutteellisesti perusteltu. Asiassa ei ollut osoitettu, että luvan mukaisissa laajahkon alueen (165,27 hehtaaria) syväkairauksissa syntyvän ja maan pinnalle nousevan kairaussoijan määrä olisi vähäinen. KHO viittasi ratkaisussaan myös Kaivosteollisuus ry:n julkaisemaan **Malminetsintäoppaaseen** (versio 2.0, 2023), jossa kuvataan muun ohella malminetsinnässä käytettäviä menetelmiä ja niiden vaikutuksia. Oppaan mukaan (s. 93) *Näytteenottopaikalla syntyvät vaikutukset liittyvät lähinnä kairauksessa syntyvään soijaan ja sen käsittelyyn. Kairaussoijan muodostumisen kannalta terän koko ratkaisee muodostuvan soijan määrän. Soijaa voi syntyä enimmillään noin 1 000 kg sataa metriä kohden, josta yleensä vain osa nousee kairauksessa käytettävän jäähdytysveden mukana maan pinnalle. Kairauksessa syntyvän soijan määrä voi vaihdella alueittain paljonkin. Kallioperän eheydestä riippuu, kuinka paljon soijaa lopulta nousee maan pinnalle: rikkonaisessa kallioperässä kaikki soija jää kallioperän rakoihin, mutta ehjästä kallioperästä suurin osa nousee maan pinnalle. Tässä suhteessa jokainen näytteenottopaikka on kallioperältään yksilöllinen, joten pintaan tulevan soijan määrää on lähes mahdotonta ennakoida täysin luotettavasti.*

Tässä yhteydessä on vielä hyvä tarkentaa että, mikäli kairasojaa todella nousisi 1000 kg sataa (100) kairattua metriä kohden, kyse on RC-porauksesta, jossa koko kairasydän jauhetaan kairaterällä ja otetaan talteen. Tämä tutkimusmenetelmä on kuitenkin aika harvinainen, ja se aina mainitaan erikseen lupahakemuksessa ja sille annetaan omat lupamääräykset. Keskimääräisen uuden malminetsintäluva-alueen koko on n. 1100 ha, joka kyllä usein pienenee jatkolupavaiheissa.

Korkein hallinto-oikeus oli antanut vajaa vuosi aikaisemmin ennakkopäätöksen 15.8.2024 (KHO:2024:0097) jonka mukaan kaivosasetuksen mukaiset tiedot voidaan esittää malminetsinnässä syntyvän kaivannaisjätteen ominaisuudet huomioon ottaen erillisen suunnitelman sijaan myös muulla asianmukaisella tavalla hakemusasiakirjassa. KHO totesi myös että ” *Asiassa ei kuitenkaan ollut ilmennyt, että luvan mukaisessa syväkairauksessa maan pinnalle nousevan kairaussoijan määrä olisi ollut vähäistä suurempi. Kairausreikien läheisyydessä ei ollut luonnonsuojelulaissa tarkoitettuja erityisesti suojeltavia kohteita, eivätkä alueet sijainneet pohjavesialueella. Tähän*

nähdén korkein hallinto-oikeus katsoi, ettei hallinto-oikeuden ja Tukesin päätöksiä ollut näissä oloissa syytä kumota eikä asiaa palauttaa Tukesille uudelleen käsiteltäväksi.”.

Toimenpiteet malminetsintätoimissa kiviainesjätteen osalta ovat käytännössä yleensä varsin vähäisiä ja 13 §:ssä tarkoitettu kaivannaisjätehuoltosuunnitelma onkin pääasiassa varsin yleispiirteinen. Kun malminetsintää tehdään alueilla, joilla ei ole luonnonsuojelulaissa tarkoitettuja erityisesti suojeltavia kohteita eivätkä kairauskohteet sijoitu pohjavesialueille, useimmin kokonaisvaikutusten perusteella vähäinen soija kannattaa jättää paikalleen, jossa se entisöityy maankamaraan nopeasti, kuin että sitä siirrettäisiin koneellisesti useita kymmeniä tai jopa satoja kilometrejä. Toiminnanharjoittajalla on kuitenkin aina selvilläolovelvollisuus ja asiaa on selvitettävä malminetsintäluvahakemuksessa. Tietenkin tapauskohtaisesti alueen ja toiminnan laatu ja laajuus ratkaisevat lopullisesti maa- ja kiviainesjätettä koskevat toimenpiteet, ja jätehuoltosuunnitelman sisällön.

Kaivannaisjätehuoltosuunnitelmassa on hyvä kertoa tiedossa olevat tiedot alueen maa- ja kiviainesjätteistä tai jätealueista, arvio tutkimusten vaikutuksista ympäristöön, ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi tehtävistä toimista, toiminnan tarkkailusta ja toiminnan lopettamiseen liittyvistä toimista. Jätehuoltosuunnitelmassa on lisäksi arvioitava malminetsinnässä mahdollisesti syntyvää maa- ja kiviainesjätettä ja sen ominaisuuksia. Vaikka tutkimukset ovat vielä suunnitteluvaiheessa eikä varmuutta voi olla jos esimerkiksi yhtään kairareikää ei ole tehty, kaivannaisjätehuoltosuunnitelmassa on annettava arvio maa- ja kiviainesjätteen kokonaismäärästä ja esitettävä suunnitelma jätteen hyödyntämisestä ja muusta käsittelystä, maa- ja kiviainesjätteen merkittävistä ympäristövaikutuksista sekä tiedot jätealuetta koskevista jälkitoimenpiteistä malminetsintäalueella ja hakemuksessa esitettyjen tutkimustoimenpiteiden vaikutukset jätehuoltoon.

Kaivannaisjätehuoltosuunnitelmassa voi esittää suunnitelman maa- ja kiviainesjätteiden sekä pintamaiden palauttamisesta ottamisaikkaan, jos se on taloudellisesti ja teknisesti mahdollista eikä siitä aiheudu kiellettyä ympäristön pilaantumista. Esimerkiksi suljetun kierron ekologinen vaikutus ja hiilijalanjälki on huomattavasti suurempi verrattuna siihen, että ilman suljettua kiertoa kairaussoija palautetaan ottamisaikkaan maankamaraan. Suljettu kierto edellyttää laajemmin puiden poistoa ja soijan kuljetusta koneellisesti. Kairaussoijan ympäristövaikutuksista esimerkiksi vesien laatuun on olemassa useita selvityksiä, joihin suunnitelman johtopäätökset voivat perustua.

Jätehuoltosuunnitelmassa on esitettävä sellaiset tiedot, jotka ovat tarpeen sen arvioimiseksi, että maa- ja kiviainesjätteen synnyn ehkäisy ja haitallisuuden vähentäminen sekä jätteen käsittely on järjestetty kaivoslain ja valtioneuvoston asetuksen mukaisesti. Arviointia tehdään kaivoslain tarkoituksen mukaisesti, jonka tarkoitus on edistää sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävää malminetsintää ja järjestää niiden edellyttämä alueiden käyttö,

Uraani

Uraanin etsimiseksi tehtävä näytteenotto on säteilyturvallisuuden ja ympäristön kannalta vastaavaa kuin minkä muun tahansa kaivoskivennäisesiintymän näytteenotto. Ydinenergiain mukainen **malmi** sisältää uraania vähintään 0,1 % (STUK 2012). Esimerkiksi Talvivaara kaivospiirin mustaliuskeessa uraanipitoisuus on 15–20 ppm (noin 0,002 %). Talvivaaran malmi ei siis sellaisenaan ole ydinenergiain mukaista. Suomessa alueet, joissa uraanipitoisuus on suurin, sijaitsevat pääosin Etelä-Suomessa Salpausselän vyöhykkeellä ja Uudellamaalla. Näillä alueilla malminetsintää tehdään verrattain hyvin vähän. Uraanin tai muun malmin etsinnästä, kuten näytteiden otosta, tutkimuskaivantojen teosta ja syväkairauksista, ei ole säteilyvaikutuksia ihmiselle tai ympäristölle. Esimerkiksi kairaus ei nosta taustasäteilyn tasoa, eivätkä kairauksen säteilyvaikutukset poikkea merkittävästi porakaivon tekemiseen tai muun malmin tai mineraalin etsintään liittyvistä kairauksista (STUK 2012, 2013b). Koska kairausnäytteissä voi esiintyä paikoitellen tavanomaista suurempia uraanipitoisuuksia, on kairausnäytteiden ja -soijan aiheuttamaa

säteilytasoa seurattava esimerkiksi säteilymittauksin ja huomioitava nämä tulokset siten, että mahdollinen säteilyaltistus niiden käsittelyssä pidetään mahdollisimman pienenä. Tukes edellyttää kallioperässä myös tulppaamaan kairareiät, jolloin mansettitulppa estää pohjaveden maanpinnalle nousun lisäksi myös mahdollisen radonin leviämisen, jolloin se ei vaikuta merkittävästi kairareiän ympäristössä. Kallioperäkairaus itsessään ei vaikuta kalliopohjaveden laatuun, koska kairareikään virtaa ympäröivästä kalliosta ja kiviaineksesta samaa kalliopohjavettä, jota alueella muutenkin on. Uraanin esiintyminen Suomen kallioperässä on yleistä. Malminetsinnän ympäristövaikutuksia uraani huomioiden, on selvitetty Suomessa useassa tutkimuksessa. Uraanin vaikutuksia on selvitetty myös kaivostoiminnassa ja johtopäätös on ollut, että työperäinen altistuminen uraanille Suomessa on vähäistä. Avolouhoksella malmin porauksessa tehtyjen pölymittausten perusteella ei ole odotettavissa, että altistuminen Suomessa nousisi terveysriskin kannalta merkittäväksi. Tähän vaikuttaa Suomen maa- ja kallioperän matala uraanipitoisuus. Suomessa ei ole yhtään uraanimalmiksi luokiteltavaa malmiota (pitoisuus > 0,1 %).

Edellä mainittujen tieteellisten tutkimusten yhteydessä ei ole havaittu, että tutkimuskairauksilla uraania esiintyvillä alueilla olisi ollut mitään merkittäviä vaikutuksia tutkimusalueiden vesiolosuhteisiin, vesitasapainoon tai pohjavesiin. Merkittävin painoarvo uraanin vuoksi annetaan lupaharkinnassa (45 §) Säteilyturvakeskuksen (STUK) lausunnolle. STUK valvoo yleistä etua tämän asian suhteen toimialallaan ja heillä on paras käytettävä tieto asiassa. Ennalta varautumisen periaatteiden mukaan, malminetsintäluvanhaltijan on kuitenkin usein mitattava säteilytasoja kohteella, jossa on tiedossa tavanomaista suurempia uraanipitoisuuksia.

Luonnonsäteilylle altistavalla teollisella toiminnalla, jossa luonnonsäteilystä aiheutuva altistus voi olla viitearvoa suurempi, on luonnonsäteilyaltistuksen selvitysvelvollisuus. Malminetsintä ei ole suoraan selvitysvelvollista toimintaa, mutta toiminta voi vaatia selvittämistä, jos uraanin tai toriumin pitoisuudet kiviaineksissa ovat suurempia kuin becquerel grammassa (1 Bq/g). Malminetsinnässä on tiedettävä porausjätteen ja kairasydänten keskimääräiset luonnon radioaktiivisten aineiden pitoisuudet, jotta tarvittaessa säteilysuojelu ja vapauttamisrajat voidaan huomioida jätteenkäsittelyssä.

14 § Selvitys malminetsintäalueen tutkimustöistä ja -tuloksista

Malminetsintäluvan haltijan on vuosittain toimitettava kaivosviranomaiselle selvitys suoritetuista tutkimustöistä ja niiden tuloksista. Tarkempia säännöksiä selvityksessä annettavista tiedoista on annettu valtioneuvoston asetuksella (VNa kaivostoiminnasta 391/2012, 2 §).

Kaivoslain 14 §:ssä tarkoitetun vuosittaisen selvityksen tulee sisältää, (jollei kaivoslain 51 §:n 2 momentin 4 kohdasta muuta johdu), tiedot käytetyistä tutkimus- ja työmenetelmistä sekä yhteenveto tehdyistä tutkimuksista ja niiden pääasiallisista tuloksista. Kaivosviranomainen on ohjeistanut mainittua vuosiraportointia omalla erillisellä ohjeellaan, jota päivitetään aina tarvittaessa. Ohjeen sitovuus perustuu kaivoslain 51 §:n 2 momentin kohtaan 4. Raportointi suoritetaan Tukesin tarjoamalla sähköisellä alustalla "GEOTIETOVIRTA".

Malminetsintäluvan haltija on lisäksi velvollinen vuosittain järjestämään yleisölle avoimen tilaisuuden, jossa on annettava selvitys:

- 1) suoritetuista tutkimustöistä ja niiden tuloksista;
- 2) suoritettujen tutkimustöiden ympäristö- ja muista vaikutuksista;
- 3) tulevista tutkimustöistä sekä
- 4) tulevien tutkimustöiden arvioiduista ympäristö- ja muista vaikutuksista.

Malminetsintäluvan haltija on velvollinen vuosittain järjestämään yleisölle avoimen tilaisuuden, jossa malminetsintäluvan haltijan on annettava selvitys suoritetuista tutkimustöistä ja niiden tuloksista, suoritettujen tutkimustöiden ympäristö- ja muista vaikutuksista, seuraavan tutkimuskauden tutkimustöistä sekä näiden arvioiduista ympäristö- ja muista vaikutuksista.

Avoin yleisötilaisuus on mahdollista järjestää lupakohtaisesti tai paikkakuntaakohtaisesti, jolloin tilaisuudessa olisi mahdollista antaa selvitys usean luvan osalta, jos malminetsintäluvan haltijalla olisi kaksi tai useampia lupia lähekkäisillä alueilla. Tilaisuus olisi mahdollista järjestää paikkakunnalla tai verkkotilaisuutena tai näiden yhdistelmänä. Verkkotilaisuus mahdollistaa sellaistenkin maanomistajien osallistumisen, jotka eivät asu vakinaisesti paikkakunnalla, minne malminetsintälupa sijoittuu.

15 § Malminetsintäalueen jälkitoimenpiteet

Kun malminetsintälupa on rauennut tai peruutettu joko osittain tai kokonaan, malminetsintäluvan haltijan on välittömästi saatettava malminetsintäalue yleisen turvallisuuden vaatimaan kuntoon, huolehdittava alueen kunnostamisesta, rakennelmien ja laitteiden poistamisesta sekä muusta siistimisestä, sekä saatettava alue mahdollisimman luonnonmukaiseen tilaan. Malminetsintäluvanhaltijan on luovutettava kaivosviranomaiselle tutkimustyöselostus, tutkimukseen liittyvä tietoaineisto ja edustava osa kairasydämistä kuuden kuukauden kuluessa raukeamisesta tai peruutuksesta. Käytännössä on kuitenkin myös mahdollista, että jälkitoimenpiteet on mahdollista tehdä vain tietyinä ajankohtana vuodessa, joten viranomainen voi antaa tarvittaessa lisäaikaa toimenpiteiden suorittamiseen.

Malminetsintäluvanhaltijan on tehtävä kirjallinen ilmoitus kaivosviranomaiselle, malminetsintäalueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajille ja muille oikeudenhaltijoille, kun edellä tarkoitetut toimenpiteet on saatettu loppuun. Ilmoitus on lisäksi tehtävä saamelaiden kotiseutualueella saamelaiskäräjille ja koltta-alueella kolttien kyläkokoukselle sekä poronhoitoalueella asianomaisille paliskunnille. Ilmoitusta on ohjeistettu tarkemmin valtioneuvoston asetuksella (Vna kaivostoiminnasta 391/2012, 5§).

Edellä jälkitoimenpiteistä mainittua ei kuitenkaan sovelleta alueeseen, jolle malminetsintäluvan haltija hakee malminetsintäluvan voimassaolon jatkamista, tai kaivoslupaa 34 §:ssä säädetyllä tavalla. Mikäli jatkolupahakemus kuitenkin hylätään kokonaan tai osittain, luvanhaltijan on täytettävä mainitut velvollisuudet kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun hakemuksen hylkäämistä koskeva päätös on lainvoimainen.

Yleensä jälkitoimenpiteet eivät ole laajuudeltaan ja laadultaan merkittäviä. Poikkeuksena voidaan mainita malminetsintäalueet, joilla on tehty suurehkoja tutkimuskaivantoja tai -oja, koelouhintaa, taikka laajuudeltaan tai vaikutuksiltaan vastaavia toimenpiteitä. Jälkitoimenpiteiden tavoitteet liittyvät toisaalta maisemansuojeluun ja muuhun ympäristönsuojeluun, sekä toisaalta kiinteistön omistajan ja muiden haitankärsijöiden oikeuksien turvaamiseen.

Kaivoslain mukaiset jälkitoimet ovat erittäin merkittävä seikka myös yhteiskunnallisesti, tutkimuksiin liittyvän tietoaineiston ja syntyneiden kairasydämien ansiosta, jotka luovutetaan GTK:lle tutkimusten päättyessä. Tietoaineistoa on pidettävä tarpeellisenä toisaalta valvonnan kannalta, mutta myös siksi, että näin kaikki aiemmin suoritettujen tutkimuksien tulokset saadaan yhteiskunnan ja mahdollisten uusien malminetsijöiden tietoon. Tietoaineisto arkistoidaan, ja sitä voidaan hyödyntää kaikessa yhteiskunnan päätöksenteossa.

Kaivosviranomainen on ohjeistanut vuosiraportoinnin mahdollisimman lähelle sitä mitä edellytetään loppuraporttilta. Mikäli loppuraportti jostain syystä jää toimittamatta, ohjeen mukaisesti toimitetut

vuosiraportit antavat kohtuullisen tietomäärän alueesta. Mikäli luvanhaltija on tehnyt tutkimuksia esimerkiksi varausaikana maanomistajan (9 §) suostumuksella, tulee myös kyseiset tutkimustulokset raportoida ensimmäisessä alueelle sijoittuvassa malminetsintälupaa koskevassa vuosiraportissa. Tulevaisuuden malminetsinnän kannalta on erittäin toivottavaa, että myös maanomistajan luvalla tehdyt tutkimustulokset raportoidaan, vaikka kohteelle ei haettaisi malminetsintälupaa. Kaikki olemassa oleva tieto alueen kallioperästä on tärkeää, mikäli tulevaisuudessa joku toinen toimija etsii alueelta jotakin muuta kaivoskivennäistä tai jokin tutkimusmenetelmä olisi kehittynyt merkittävästi.

Malminetsintäluvan raukeamisesta säädetään tarkemmin kaivoslain 67 §:ssä ja peruuttamisesta 70 §:ssä. Malminetsintäalueen jälkitoimenpiteet on sidottu tiukasti kaivoslain 107 §:ssä mainittuun vakuuteen.

4 MALMINETSINTÄLUVAN HAKEMINEN

31 § Luvan hakeminen

Malminetsintälupaa, kaivoslupaa ja kullanhuuhtontalupaa saa hakea elinkeinotoimintalain [\(565/2023\) 2 §:n](#) 1 momentissa ja 3 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettu:

1) luonnollinen henkilö, joka on täysi-ikäinen, ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei holhoustoimesta annetun lain (442/1999) nojalla ole rajoitettu;

2) oikeushenkilö.

[\(23.3.2023/573\)](#)

Lisäksi tässä laissa säädetyn edellytyksin malminetsintälupaa saa hakea valtion laitost.

31 a § Hakijan neuvonta

Perustieto lupien hakemisesta löytyy sähköisessä muodossa www.tukes.fi.

Kaivosviranomaisen antaa pyynnöstä hakijalle tietoa:

- 1) lupahakemuksessa esitettävistä tiedoista ja hakemukseen liitettävistä selvityksistä;
- 2) asian selvittämiseksi hankittavista lausunnoista ja niiden antamiselle varattavasta määräajasta;
- 3) päätöksen arvioidusta antamisajankohdasta.

Lupaviranomainen voi lisäksi hakijan pyynnöstä tai omasta aloitteestaan järjestää tapaamisen lupa-asiasta hakijan ja viranomaisen välillä neuvonnan järjestämiseksi. Tapaamiseen voidaan kutsua myös muita hankkeen viranomaiskäsittelyissä toimivaltaisia viranomaisia.

32 § Etuoikeusjärjestys

Pääperiaatteen mukaan etuoikeus malminetsintälupaan on sillä, joka on ajallisesti ensimmäisenä hakenut malminetsintälupaa kaivoslain 34 §:ssä säädetyllä tavalla. Etuoikeus on sillä, joka hakee varausta tai malminetsintälupaa ensimmäisenä. Kun hakemus täyttää hakemukselta vaaditut

edellytykset, niin hakemus, joka on saapunut kaivosviranomaiselle ensimmäisenä, saa etuoikeuden, kun se on riidattomasti selvitettävissä.

Hakemuksen voi saada vireille tuomalla se henkilökohtaisesti viranomaiselle, postittamalla se tai lähettämällä se sähköisesti. Sähköposti on mahdollista ajastaa lähtemään tiettyä aikana, joten on mahdollista, että useampi hakemus saapuu yhtä aikaa kaivosviranomaiselle. Kilpailutilanteessa, jossa usea kaivoslain mukainen hakija on jättänyt hakemuksen samalle alueelle ei voi ratkaista esimerkiksi arvonnalla, joka on joissakin maissa käytössä. Koska kaivosviranomaisen tekniset järjestelmät eivät estä edellä kuvattua tilannetta, ratkaisu etuoikeudesta tulee perustua viranomaisen kokonaisharkintaan. Kaivosviranomaisen ratkaisusta on mahdollista valittaa kilpailutilanteessa ensin hallinto-oikeuteen ja tarvittaessa hakea valituslupaa korkeimmalta hallinto-oikeudelta.

Hakemuksen vireilletulo on ollut keskeinen ja selkeä osa kaivoslakia jo vuosien 1931, 1943 ja 1965 säädöksissä, eikä sitä periaatetta ole muutettu nykyiseen lakiin. Hallituksen esitys *Eduskunnalle kaivoslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi* (HE 273/2009) jonka pohjalta voimassa oleva kaivoslaki 621/2011 säädettiin tarkennus ainoastaan siihen, että puutteellinen hakemus ei voi saada etuoikeutta riippumatta siitä, milloin se on laitettu vireille.

Kaivosviranomaisen ratkaisee edelleenkin samana päivänä saapuneiden, lain vaatimukset täyttävien hakemusten välillä, kenelle etuoikeus myönnetään.

Aiemmat kaivoslait, joissa etuoikeusjärjestys on luotu:

- **1932 laki:** Jos useat hakijat hakevat samalle alueelle, etuoikeus voi perustua siihen, kuka on ensimmäisenä löytänyt esiintymän.
- **1943 laki:** Etuoikeus annetaan sille, joka ensimmäisenä tekee hakemuksen tai varauksen. Jos hakemukset ovat samana päivänä, etuoikeus perustuu löydöksen ensihavaitsijaan. Riitatilanteessa asia ratkaistaan tuomioistuimessa.
- **1965 laki:** Etuoikeus määräytyy hakemuksen tai ilmoituksen aikajärjestyksen mukaan. Jos ne ovat samana päivänä, etuoikeus on löydöksen ensihavaitsijalla. Hakemusta ei käsitellä ennen kuin paremmalla etuoikeudella tehdyt hakemukset on ratkaistu.

Kaivoslaki 621/2011:

- **32 §:** Etuoikeus määräytyy sen mukaan, kuka on ensimmäisenä hakenut lupaa muodollisesti oikealla tavalla. Puutteellinen hakemus ei voi saada etuoikeutta. Tämä korjaa aiemman lain epäselvyyksiä, joissa muodollinen vireilletulo saattoi asettaa huolellisesti valmistellut hakemukset epäedulliseen asemaan.
- Hallituksen esitys HE2 73/2009; *”Uudessa kaivoslaissa olisi edelleen valtausjärjestelmän piirteitä; etuoikeus esiintymän hyödyntämiseen olisi kiinteistön omistuksesta riippumatta esiintymän löytäjällä, eikä kiinteistön omistaja voi kieltää esiintymän hyödyntämistä. Tällä turvattaisiin parhaiten malminetsinnän ja kaivostoiminnan edellytykset. Suomessa löytäjän oikeus esiintymän hyödyntämiseen on pysynyt periaatteellisesti muuttumattomana vuoden 1723 jälkeen, ja sitä on noudatettu myös kaivoslainsäädäntöä uudistettaessa vuosina 1932, 1943 ja 1965. Vakiintuneen käsityksen mukaan kiinteistön omistajalla on kuitenkin Suomessa katsottu olevan periaatteellinen oikeus maassa oleviin kaivosmineraaleihin, eikä tätä lähtökohtaa ole tarkoitus muuttaa.”* (Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset, kohta 3.2 Etuoikeus esiintymän hyödyntämiseen s.49)

Laki kaivoslain muuttamisesta 505/2023 (Tuli voimaan 1.6.2023)

- **32 §:** Etuoikeusjärjestyksen oikeustila ei tulisi muuttumaan näillä muutoksilla, vaan kyse on etuoikeusjärjestelmän yleisen kuvailun lisäämisestä ja säännöksen rakenteen selkeyttämisestä.

Malminetsintälupahakemukselle kaivoslaissa asetetut vaatimukset edellyttävät, että hakija on valmistellut hakemusta huolella, muun muassa perehtyen olemassa olevaan tutkimusmateriaaliin ja kartoitusdataan sekä mahdollisesti analysoinut uudelleen arkistoituja näytteitä. Etsintätyötä koskevan säännöksen (7 §) nojalla on mahdollista tehdä myös alkuvaiheen malminetsintää, joten malminetsintälupahakemuksessa voidaan usein esittää tarpeellisten tutkimusten määrä, laatu ja aikataulu sekä rajata alue jo suhteellisen tarkasti. Tämä on tapauskohtaista ja liittyy suoraan alueen tutkimushistoriaan tai vastaavien geologisten muodostumien tutkimuksiin.

Malminetsintähakemusten käsittelyssä etuoikeuden saa siis hakemus, joka on laitettu ensimmäisenä vireille kaivoslain 34 §:n mukaisena. Poikkeuksen asiaan tuo mahdollinen aiemmin saatu etuoikeus varausilmoituksella, joka on tehty kaivoslain 44 §:n mukaisesti. Malminetsintälupaa on haettava varauksen voimassaoloaikana, mikäli etuoikeus halutaan säilyttää.

Poikkeustilanne voi tulla kysymykseen myös silloin, kun vireille tuloajan puitteissa on saapunut kaksi tai useampi kaivoslain edellytykset täyttävä malminetsintälupahakemus. Hakemus voidaan laittaa vireille sähköisesti, joten ajastamalla lähetys heti kun se on mahdollista, useita hakemuksia voi saapua yhtä aikaa ja näin on jo aikaisemmin tapahtunut. Tällaisissa poikkeustapauksissa kaivosviranomaisen virkavastuulla on arvioida hakemukset kaivoslain 34 §:n sisältövaatimuksiin perustuen, ja kaivoslain 46 §:n esteisiin pohjautuvaan kokonaisvaltaiseen lupaharkintaan (kaivoslaki 45 §) pohjautuen ratkaista asia.

Mikäli kaivosviranomaiselle on painavia perusteita epäillä, että haetun alueen laajuuden johdosta taikka hakemuksen käsittelyn yhteydessä ilmenneistä muista syistä hakijalla ei ole edellytyksiä tai ilmeisesti tarkoitustakaan ryhtyä luvan mukaiseen toimintaan, malminetsintälupaa ei myönnetä. Tämä kohta sisältää myös ”Shikaanikiellon”, jossa malminetsintähakemuksella halutaan joko suojata omia alueita tai käyttää oikeutta väärin varaamalla alue niin ettei varsinaiset malminetsintäyhtiöt voi hakea alueelle lupaa.

Toinen merkittävä harkintaperuste voi olla se, että hakija on aikaisemmin olennaisesti laiminlyönyt kaivoslakiin (621/2011) perustuvia velvollisuuksia. Laiminlyöntien olennaisuutta arvioitaessa on otettava huomioon erityisesti laiminlyöntien suunnitelmallisuus, niiden kesto ja toistuvuus sekä laiminlyönneistä aiheutuneiden vahinkojen määrä.

Hallintolain mukaista täydennysmahdollisuutta ei oteta suoraan sellaisenaan käyttöön kilpailutilanteessa, sillä myös käsittelyvaiheessa epätäydellisen hakemuksen ohittaa täydellinen hakemus ja se saa etuoikeuden. Jos hakemukset ovat käytännössä tasavertaiset, ja ne on saatettu vireille yhtä aikaa vireille tulo-ohjeen tarkoittamalla tavalla, hakijoiden oikeusturvan kannalta kaikille samanarvoisesti hakemuksen vireille laittaneille annetaan sama määräaika täydennykselle.

Kaivosviranomaisen tekee kaivoslain mukaisen ratkaisun määräajan jälkeen. Kaivoslain 45 §:n lupaharkinnan jälkeen yksi tai useampi hakemus voi saada kielteisen päätöksen. Mikäli jokin hakemuksista täyttää kaivoslain edellytykset, annetaan sille etuoikeus kohteelle. Kilpailutilanne voi joissakin tapauksista lyhentää voimassaoloaikaa merkittävästi, sillä potentiaalisella alueella edellytetään erityisen tehokasta malminetsintää. Toiminnanharjoittajalla tulee olla mahdollisimman selkeät suunnitelmat mahdollisen malmipotentialin selvittämiseksi.

Kielteisen päätöksen saaneella hakijalla on mahdollisuus valittaa kaivosviranomaisen päätöksestä kaivoslain 162 §:n mukaisesti.

Tähän mennessä olleet kilpailutilanteet ovat ratkenneet niin, että kilpailevat hakijat sopivat keskenään asian ratkaisemisesta muokkaamalla omia hakemusalueitaan tai toinen on perunut hakemuksensa.

33 § Lupaviranomaiset

Valtioneuvosto ratkaisee kaivosaluelunastuslupa-asian ja uraanin tai toriumin tuottamista koskevan kaivoslupa-asian. **Kaivosviranomainen** ratkaisee varausilmoituksia, malminetsintälupia ja kullanhuuhdontalupia sekä muita kuin edellä mainittuja kaivoslupia koskevat asiat. **Työ- ja elinkeinoministeriö** ratkaisee malminetsintä-, kullanhuuhdonta- tai kaivoslupa-asian, jos lupahakemuksen mukaisen toiminnan arvioidaan voivan vaarantaa maanpuolustusta, huoltovarmuutta, yhteiskunnan kannalta välttämättömän infrastruktuurin toimintaa tai muuta näihin rinnastettavaa kansallisen turvallisuuden etua.

34 § Lupahakemus

Malminetsintälupaa koskeva hakemus on toimitettava kaivoslupaviranomaiselle. Lupahakemuksessa on esitettävä lupaharkinnan kannalta tarpeellinen ja luotettava selvitys, hakijasta sekä hakijan edellytyksistä harjoittaa haettuun lupaan perustuvaa toimintaa sekä hakemuksen kohteena olevasta alueesta.

Kaivoslakiin tehdyssä viimeisessä muutoksessa (505/2023) lisättiin 34 §:n toiseen momenttiin kohta, jossa hakijan tulee lisätä lista hakijan hakemista tai voimassa olevista muista toimintaan liittyvistä luvista. Tämä helpottaa kuulutusvaiheessa ennen kaikkea tilannetta, jossa alueelle edellytetään esimerkiksi muualta lainsäädännöstä vaadittavaa lupaa, kuten jotkin suojelualueet.

Toinen lisäys oli 4 mom., jossa mm. todetaan, että hakemuksen kohteena olevan alueen sijaitessa saamelaisten kotiseutualueella on luvanhakijan selvittävä riittävästi 38 §:n mukaista menettelyä varten hakemuksen mukaisen toiminnan vaikutukset saamelaisten oikeudelle alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää kieltään, kulttuuriaan ja perinteisiä elinkeinojaan. Saamelaisten kotiseutualueelle sijoittuvaa malminetsintälupaa koskeva lupaprosessi on tehty vain kerran, vuonna 2016. Päätöksen valmistelu, päätös ja siihen liittynyt kuulemisprosessi todettiin kaivoslain mukaiseksi Korkeimman hallinto-oikeuden ennakkopäätöksellä KHO:2021:83. Viimeisin lakimuutos siirtää selvitys velvollisuuden viranomaiselta hakijalle, muutoin prosessi on yhtä laaja ja perinpohjainen kuin aikaisemmin. Lupaviranomaisen tulee aina ratkaista hakemuksen oikeellisuus ja riittävyys virkavastuullaan.

Kaivosviranomainen on tarjonnut internet sivuillaan vuodesta 2012 lähtien sähköistä lomaketta, jolla kaikki kaivoslain 34 §:n edellyttämät kohdat on voinut esittää. Lomakkeen lisäksi hakijan täytyy toimittaa sähköinen paikkatietotiedosto, josta kaivoslain (7 § ja 46 §) mukaiset esteet on rajattu pois.

Kaivoslain 34 §:ä onkin ehkä merkittävin yksittäinen pykälä, jossa asetetaan perusehdot hakijalle tärkeän etuoikeuden saamiseksi malminetsintäkohteelle. Kaivoslain 34 §:n 2 momentissa säädetään kohdissa 1–7 asiat, joihin täytyy antaa riittävä selvitys. Riittävän selvityksen vaatimustasoon liittyy merkittävästi mm. hakemuksessa esitettävien tutkimustoimien laatu ja laajuus, alueen sijainti ja erityispiirteet. Lähtökohta kuitenkin on, että kaikkiin kohtiin annetaan selvitys.

Kuten edellä mainittiin, hakemusten vaatimustaso voi poiketa malminetsintäalueen sijainnin suhteen. Mikäli kyseessä on alue, joka sijoittuu suojelualueelle tai sen läheisyyteen, selvitysten vaatimustaso kasvaa tutkimustoimien ympäristövaikutuksien suhteen ja ne on selvittävä yksityiskohtaisemmin. Mikäli kohde taas on asumaton, käsitelty metsätalousmaa, tai esimerkiksi

aiemmin malminetsinnän kohteena ollut alue, hakijan tulee perustella erityisesti otaksuntaa, ja sitä mihin se perustuu.

Alueen muut erityispiirteet voivat myös edellyttää erityistä paneutumista kaivoslain 34 §:n 2 momentin 1–7 muihin kohtiin, kuten esimerkiksi alueella harjoitettavat muut elinkeinot. Hakemuksessa on selvitettävä mahdolliset malminetsintätutkimusten vaikutukset niihin riittävästi. Kaivosviranomaisen lähettää hakijalle tarvittaessa hakemuksen täydennyspyynnön kaivoslain 36 §:n mukaisesti. Hakemuksen kuuluttamisen (40 §) kanssa pyydettyjen (37–39 §) lausuntojen, ja asiaan saatujen muistutusten jälkeen, hakijalla on vielä mahdollista tehdä täydennyksiä tai muutoksia kaivoslain 42 §:n mukaisesti antamassaan selityksessä.

Malminetsintälupahakemuksessa on aina esitettävä tutkimussuunnitelma, eli tiedot tarpeellisten tutkimusten määrästä, laadusta, laajuudesta ja aikataulusta sekä tutkimuksen kohteena olevista kaivosmineraaleista. Tutkimussuunnitelmassa on otettava huomioon 6 §:ssä säädetyt yleiset periaatteet, 11 §:ssä säädetyt rajoitukset sekä 3 §:ssä mainittuun muuhun lainsäädäntöön perustuvat rajoitukset ja kiellot.

Malminetsintälupahakemuksen sisältövaatimuksien taso määräytyy siis pitkälti tutkimusvaiheen mukaan. Mikäli kyseessä on vielä hyvin alkuvaiheen tutkimus, ei tutkimussuunnitelma voi ollakaan kaivoslain 34 §:n tarkoittamalla tavalla kovin yksityiskohtainen. Tutkimuksia ohjaavat aina aikaisemmat tutkimukset, ja mikäli kohteella ei aikaisempaa tutkimusta ole suoritettu on tulevat toimet vaikea esittää yksityiskohtaisesti. Hakijan on kuitenkin esitettävä sen hetkinen suunnitelma sille ajalle, jolle hakee malminetsintälupaa. Lainvoimaista lupaa voidaan tarvittaessa muuttaa myöhemmin (kaivoslaki 69 §), mikäli tarpeelliset tutkimusmenetelmät poikkeavat merkittävästi esimerkiksi vaikutuksiltaan alkuperäisessä hakemuksessa ilmoitetusta.

Jos tutkimussuunnitelmaa muutetaan tai täydennetään siten, että lupamääräyksiä on tarpeen tarkistaa, tai kun luvan mukaista toimintaa on tarpeen muuttaa, asia on käsiteltävä noudattaen vastaavasti, mitä kaivoslaissa säädetään asianomaista malminetsintälupaa koskevasta lupamenettelystä, lupaharkinnasta sekä lupapäätöksestä ja sen voimassaolosta.

Mikäli malminetsintälupahakemus koskee pidemmälle edennyttä tutkimusvaihetta ja tutkimussuunnitelman mukaan on tarkoitus tehdä koelouhintaa tai muuta ympäristö- ja muilta vaikutuksiltaan vastaavaa toimintaa, tulee tutkimussuunnitelmassa selvittää yksityiskohtaisesti toimenpiteen laatu, laajuus, aikataulu ja vaikutusalue.

Malminetsintälupahakemus, joka sijoittuu Natura 2000 -verkoston alueelle tai sellaisen välittömään läheisyyteen, ja jossa suunnitellusta toiminnasta voi aiheutua Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden luonnonarvojen heikentyminen luonnonsuojelulain 35 §:ssä tarkoitetulla tavalla, edellytetään myös tarkkaa tutkimussuunnitelmaa. Edellä mainitun malminetsintälupahakemuksen kaivoslain mukaisen hakemuksen kuulutus- ja lausuntomenettelyn lisäksi, suoritetaan lausuntomenettely luonnonsuojelulain 35 §:ssä tarkoittamalla tavalla. Toiminnanharjoittajan on tarvittaessa laadittava Natura-arviointi malminetsintälupahakemuksessa mainittujen toimien vaikutuksista suojeluperusteisiin. Kaivosviranomaisen pyytää lausuntoa Natura-arvioinnista alueelliselta ELY-keskukselta ja alueen hallinnasta vastaavalta viranomaiselta. Menettelyssä asiaan saatujen lausuntojen jälkeen, kaivosviranomaisen on lupaharkinnassa annettava riittävä painoarvo näille lausunnoille, ja ratkaistava malminetsintälupa-asia itsenäisesti lupaharkinnan jälkeen. Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja ei saa merkittävästi heikentää.

Malminetsintäalueen ei tarvitse olla yhtenäinen, edellyttäen kuitenkin, että hakemus koskee yhtä yhtenäistä hanketta, ja se on lupaprosessina kannattavaa käsitellä yhtenä alueena erityisesti kuulemisen ja lupamääräysten kannalta. Säädosmuutos 259/2017 tarkensi menettelyä, mutta ei muuttanut käytäntöä.

36 § Lupahakemuksen täydentäminen

Hakemuksen tultua vireille lupaviranomaisen tehtävänä on ensin tarkastaa, että malminetsintälupaa koskeva hakemus täyttää sille 34 §:ssä säädetty edellytykset. Koska hakemuksen tarkastelulla on suuri merkitys etuoikeudelle, tulee hakemus käsitellä joutuisasti. Kaivosviranomainen suorittaa kaivoslain 34 §:n mukaisen tarkastuksen välittömästi sen saatuaan ja mikäli malminetsintälupahakemus täyttää kaivoslain edellytykset, kaivosviranomainen antaa sille etuoikeuden ja luvan hakijalta laskutetaan ennakkomaksu hakemuksen rekisteriin kirjaamisesta. Tällä hetkellä maksutaulukon mukaisesti ennakkomaksuna peritään 40 % suoritteen perusmaksusta, jota ei palauteta, vaikka hakemus perutaan ennen päätöksen tekoa. Ennakkomaksun tarkoitus on kattaa hakemuksen vireilletuloon, tarkistukseen ja kuulutukseen liittyvät kustannukset. Ennakkomaksu vähennetään lupamaksun loppusummasta.

Lupaviranomaisen on myös harkittava hallintolain 34 §:n 2 momentin 1 kohdan nojalla hakemuksen hylkäämistä heti perusteettomana, jos hakemus ei keskeisiltä osin sisällä niitä asioita ja selvityksiä, joita malminetsintälupaa koskevissa hakemuksissa 34 §:n nojalla vaaditaan. Esimerkkinä tästä voi mainita tilanteen, jossa hakija ei ole kaivoslain mukaisesti kelvollinen hakemaan lupaa, tai kyseessä ”shikaani” -luonteinen hakemus, jolla yritetään suojata esimerkiksi omia kiinteistöjä pakkolunastukselta.

Jos malminetsintälupahakemus on puutteellinen, mutta sitä ei heti hylätä perusteettomana, kaivosviranomaisen on varattava hakijalle tilaisuus täydentää hakemustaan määräajassa. Kaivosviranomainen voi hakemusasiakirjojen täydentämisen lisäksi pyytää hakijalta myös muuta tarpeellista selvitystä asian ratkaisemiseksi. Hakijalta voidaan edellyttää selvitystä esimerkiksi sellaisista vaikutuksista, joiden mahdollinen aiheutuminen todetaan vasta käsittelyn kuluessa esimerkiksi lausuntomenettelyssä, ja joita ei ole edes voitu arvioida hakemusasiakirjoissa.

Malminetsintälupahakemusten käsittelyssä etuoikeuden saa hakemus, joka on laitettu ensimmäisenä vireille kaivoslain 34 §:n mukaisena. Poikkeuksen asiaan tuo aiemmin kaivoslain 32 §:ssä mainitut kohdat.

Kaivoslain 36 §:ssä on informatiivinen viittaus hallintolain 22 §:n ja 33 §:n mukaiseen hakemuksen täydentämiseen. Mikäli epätäydellisenä vireille saatetusta hakemuksesta olisi pyydetty täydennystä edellä mainitulla tavalla, kilpaileva täydellinen hakemus täyttäessään kaivoslain 34 §:ssä säädetty edellytykset, saa etuoikeuden.

Tilanne, jossa sekä varausilmoitus, että samalle kohteelle yhtä aikaa haettu malminetsintälupahakemus ovat puutteellisia, hakijoille annetaan sama hakemusten täydennysaika (2 viikkoa). Se hakemus, joka on täydellinen määräajassa, saa etuoikeuden. Mikäli molemmat hakemukset ovat yhtä aikaa täydellisiä, malminetsintälupahakemus saa etuoikeuden. Perusteluna tälle on se, että malminetsintälupahakemus on huomattavasti vaativampi tehdä kaivoslain 34 §:n mukaisena, kuin varausilmoitus kaivoslain 44 §:n mukaisesti. Malminetsintälupahakemus edellyttää pidemmälle vietyjä tutkimussuunnitelmia, ja selvitykset ovat kaiken kaikkiaan huomattavasti vaativammat.

Hakemuksen täydentämistä koskevassa pyynnössä kaivosviranomainen yksilöi, miltä osin hakemusta on täydennettävä ja antaa täydentämiselle määräajan. Samassa yhteydessä kaivosviranomainen informoi hakijaa myös siitä mahdollisuudesta, että täydellinen kilpaileva hakemus voi saada kuitenkin etuoikeuden. Lupaviranomaisen tulee myös ilmoittaa hakijalle, ettei määräajan noudattamatta jättäminen estä asian ratkaisemista.

Täydennys- tai selvitysvelvollisuuden laiminlyönti tässä yhteydessä voi johtaa hakijan kannalta epäedulliseen lopputulokseen, jolloin kaivosviranomainen antaa kielteisen päätöksen. Kaivosviranomainen antaa käytännössä todella harvoin kielteisen päätöksen malminetsinässä,

koska esteet ovat hyvin tiedossa kaikilla osapuolilla ja hakemukset ovat kaivoslain mukaisia. Mikäli hakemukseen on sisältynyt kaivoslaissa mainittu este, joka tulee esiin kaivosviranomaisen tarkistuksessa, hakija käytännössä aina peruuttaa hakemuksensa. Yleisin este liittyy siihen, että alueella on jo jonkun toisen hakijan hakemus vireillä, mutta sitä ei ole huomattu hakemusvaiheessa. Nämä peruutukset eivät näy tilastoissa.

5 MALMINETSINTÄLUVAN KÄSITTELY

37 § Lausunnot lupahakemuksesta

Kaivosviranomaisen pyytää malminetsintälupaa koskevasta hakemuksesta lausunnon aina siltä kunnalta, jonka alueella toimintaa on hakemuksen perusteella tarkoitus harjoittaa, ja kunnalta, jonka alueelle luvan mukaisen toiminnan ympäristö- ja muut vaikutukset saattavat ilmetä (toiminnan vaikutusalue), Lupa- ja valvontaviranomaiselta sekä Alueellisilta museoilta, kun muinaismuistolain (295/1963) soveltamista on erityisesti tarpeen selvittää.

Lausunnot pyydetään myös alueen hallinnasta vastaavalta viranomaiselta tai laitokselta, jos sellainen on kohteella olemassa, sekä tarvittaessa muilta toimialallaan yleistä etua valvovilta viranomaisilta.

Lupaviranomaisen on lisäksi hankittava lupaharkinnan kannalta kaikki muut tarpeelliset lausunnot ja selvitykset edellä lueteltujen lisäksi. Muut lausunnot koskevat lähinnä poikkeustapauksia, jolloin niitä pyydetään esimerkiksi Rajavartiolaitokselta, kun hakemuksen mukaista toimintaa on tarkoitus harjoittaa rajavyöhykkeellä tai lausunto pääesikunnalta, kun hakemuksen mukaista toimintaa on tarkoitus harjoittaa Suomen aluevesillä tai puolustusvoimien käytössä olevan alueen läheisyydessä. Asianomaiselta maakunnan liitolta on pyydettävä lausunto malminetsintälupahakemuksesta silloin, jos hakemus koskee poikkeuksellisen laajaa aluetta, tai on vaikutuksiltaan muuten merkittävä. Säteilyturvakeskukselta on pyydettävä lausunto silloin kun malminetsintälupahakemus koskee uraanin tai toriumin etsintää.

Kaivosviranomaisen on annettava lupaharkinnassa erityinen painoarvo asiassa toimivaltaa muun, kuin kaivoslainsäädännön mukaan käyttävälle viranomaiselle. Kunnan lausunnot, kun kyseessä on kunnan kehittämisen kannalta esimerkiksi merkittävälle kaava-alueelle sijoittuva pidemmälle edennyt malminetsintähanke.

Kuten edellä mainittiin, kaivosviranomaisen on edellä lueteltujen lisäksi hankittava lupaharkinnan kannalta muut tarpeelliset lausunnot ja selvitykset. Tällä säännöksellä ei kuitenkaan ole tarkoitus sivuuttaa hakijalle 34 §:ssä säädettyä velvollisuutta valmistella hakemus huolella ja hankkia sitä varten kaikki tarvittavat selvitykset, sillä etuoikeus ratkaistaan kaivoslain 34 §:n mukaisesti. Asiaan edellä mainitut 37 §:n lausunnot tuottavat kaivosviranomaiselle lisätietoa kaivoslain 45 §:n mukaiseen harkintaan, jota esteiden osalta ohjaavat 46 §:ssä säädetyt esteet.

38 § Asian selvittäminen ja yhteistyömenettely saamelaisten kotiseutualueella, koltta-alueella ja erityisellä poronhoitoalueella

Kaivosviranomaisen tulee hakijan lupahakemuksessaan toimittaman selvityksen pohjalta yhteistyössä luvan hakijan, saamelaiskäräjien, kolttien kyläkokouksen, alueen paliskuntien ja alueen hallinnasta vastaavan viranomaisen tai laitoksen kanssa arvioida toiminnasta aiheutuvat vaikutukset

saamelaisten oikeudelle alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan ja perinteisiä elinkeinojaan sekä harkita haittojen vähentämiseksi ja estämiseksi tarvittavat toimenpiteet. Saamelaiskäräjille, kolttien kyläkokoukselle ja alueen paliskunnalle on varattava tilaisuus ottaa kantaa selvitykseen ennen yhteistyön alkamista. Hakemus toimitetaan edellä mainituille tahoille ja heillä on mahdollisuus ottaa siihen kantaa ennen kuin lupaviranomainen järjestää tilaisuuden, johon kutsutaan tarvittavat asianosaiset.

Asian selvittämiseksi lupaviranomainen voi siis järjestää tilaisuuden, johon kutsutaan kuultavaksi saamelaiskäräjien, kolttien kyläkokouksen, koltthaneuvoston, asianomaisten paliskuntien, hakijan, alueen hallinnasta vastaavan viranomaisen tai laitoksen, kunnan, kalatalousalueen ja yhteismetsien edustajat.

Lupaviranomaisen tulee poronhoitolain 2 §:n 2 momentissa tarkoitetulla erityisesti poronhoitoa varten tarkoitetulla alueella (*erityinen poronhoitoalue*) selvittää yhteistyössä alueella toimivien paliskuntien kanssa luvan mukaisesta toiminnasta aiheutuvat haitat poronhoidolle.

Lupaviranomaisen tulee koltta-alueella pyytää lausunto kolttien kyläkokoukselta luvan mukaisesta toiminnasta kolttien elinkeinoille ja elinolosuhteille aiheutuvien vaikutusten selvittämiseksi. Lausuntomenettelystä säädetään kolttilain 56 §:ssä.

Neuvotteluveto-oikeudesta säädetään lisäksi saamelaiskäräjistä annetun lain 9 §:ssä ja poronhoitolain 53 §:ssä.

Kaivoslain 50 §:ssä säädetään malminetsintäluvan myöntämisen esteistä saamelaisten kotiseutualueella. Malminetsintälupaa ei saa myöntää, jos luvan mukainen toiminta yksin tai yhdessä muiden vastaavien lupien tai alueiden muiden käyttömuotojen kanssa olennaisesti heikentäisi saamelaisten kotiseutualueella edellytyksiä harjoittaa perinteisiä saamelaiselinkeinoja taikka muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria. Lupa voidaan kuitenkin myöntää, jos mahdollinen este on mahdollista poistaa lupamääräyksin. Esimerkiksi edellä 34 §:n kohdassa mainittuun Enontekiölle sijoittuneeseen malminetsintälupaan ML2014:0029 asetettiin erilaisia ehtoja ja määräyksiä, joilla voitiin varmistua, ettei luvan mukainen toiminta olennaisesti heikentäisi saamelaisten kotiseutualueella edellytyksiä harjoittaa perinteisiä saamelaiselinkeinoja taikka muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria.

Malminetsintäluvassa on kaivoslain 51 §:n mukaan annettava yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset sen varmistamiseksi, ettei luvassa tarkoitetulla toiminnalla vaaranneta saamelaisten asemaa alkuperäiskansana saamelaisten kotiseutualueella.

Kaivoslain 50 §:ssä tarkoitetun harkinnan on tarkoitettu perustuvan kaivoslain 38 §:n mukaisesti tehtyyn selvitykseen. Viimeksi mainitun yhteistyövelvoitetta koskevan säännöksen tarkoituksena on siten mahdollistaa se, että kaivosviranomainen voi asianmukaisesti arvioida, onko malminetsintäluvan myöntämiselle kaivoslain 50 §:ssä tarkoitettuja esteitä ja onko ne mahdollista poistaa lupamääräyksin.

Kaivosviranomaisen velvollisuutena on osaltaan turvata se, että kaivoslain 38 §:n mukaiselle asian selvittämistä koskevalle yhteistyömenettelylle on asianmukaiset edellytykset. Tämä tarkoittaa muun ohella sitä, että saamelaiskäräjät saa hakijalta käyttöönsä riittävän aineiston voidakseen arvioida haetun toiminnan vaikutukset saamelaiskulttuurin kannalta. Sen tulee saada käyttöönsä tiedot mm. malminetsintälupahakemuksessa tarkoitetun alueen tarkasta sijainnista, alueen läheisyydessä voimassa olevista vastaavista luvista sekä muista saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana häiritsevista alueiden käyttömuodoista hakemuksessa tarkoitetulla alueella ja sen läheisyydessä.

Edellä kuvattu menettely asettaa saamelaisten kotiseutualueelle malminetsintälupaa hakevalle yhtiölle hieman laajemmat velvollisuudet hakemuksen sisällölle, kuin muualla sijoittuvan hakemuksen sisällöstä edellytetään. Malminetsintäyhtiön tulee normaalin

malminetsintälupahakemuksen (kaivoslain 34 §) lisäksi liittää hakemukseen riittävä aineisto, jotta saamelaiskäräjät voivat arvioida haetun toiminnan vaikutukset saamelaiskulttuurin kannalta.

Saamelaiskäräjälain (974/1995) 6 §:n mukaan saamelaiskäräjät edustavat saamelaisia kansallisissa ja kansainvälisissä tehtävissään. **Saamelaiskäräjät** ovat saamelaisten keskuudestaan valitsema edustuselin, joka siten virallisluonteisesti edustaa saamelaisia tehtäviensä alalla (HE 100/2023 vp). Kaivosviranomaisen osoittaa kaivoslain mukaiset lausuntopyynnöt ja kutsut neuvotteluihin saamelaiskäräjille ja **paliskunnille**. Kaivosviranomaisella ei ole saatavilla ajantasaista tietoa paliskunnan alueen sisällä yksittäisistä tokkakunnista, poronhoitajista tai heidän lapsistansa, joten ainoa taho, joka voi jakaa tieto yhteisössä eteenpäin oikeille henkilöille on heidän itsensä valitsevat edustajat.

39 § Muistutukset ja mielipiteet

Kaivosviranomaisen varaa ennen malminetsintälupaa koskevan asian ratkaisemista asianosaisille tilaisuuden tehdä muistutuksia lupa-asian johdosta. Malminetsinnässä asianosaisella tarkoitetaan pääsääntöisesti malminetsintäalueelle sijoittuvan kiinteistön omistajaa. Malminetsinnän asianosaisille tiedotetaan hakemuksesta erityistiedoksiannolla eli kirjeellä. Muille kuin asianosaisille, on varattava myös tilaisuus samassa ajassa ilmaista mielipiteensä malminetsintälupaa koskevassa asiassa. Muistutusten ja mielipiteiden esittämistä varten on asetettava asian laatuun nähden riittävä määräaika, joka on pääasiassa aina 30 päivää hakemuksen tiedoksisaannista. Mikäli kaivosviranomaisen saa mielipiteen tai muistutuksen määräajan jälkeen, mutta päätöstä ei ole vielä ehditty antaa, se otetaan kuitenkin lupaharkinnassa huomioon.

40 § Lupahakemuksesta tiedottaminen

Lupaviranomaisen on annettava malminetsintälupaa koskeva hakemus tiedoksi julkisella kuulutuksella ennen lupahakemuksen ratkaisua. Julkisesta kuulutuksesta säädetään hallintolaissa. Tieto kuulutuksesta on julkaistava myös toiminnan vaikutusalueen kunnissa noudattaen, mitä kuntalain ([410/2015](#)) 108 §:ssä säädetään. Lupaviranomaisen on tiedotettava kuulutuksen julkaisemisesta ainakin yhdessä toiminnan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai jos julkaiseminen on muutoin ilmeisen tarpeetonta. Lupaviranomaisen on annettava kuulutuksesta erikseen tieto kirjeitse niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee. ([11.12.2020/966](#))

Kuulutuksesta on käytävä ilmi, mitä menettelyä muistutuksia tehtäessä ja mielipiteitä ilmaistaessa on noudatettava. Kuulutus ja hakemusasiakirjat on pidettävä nähtävillä vähintään 30 päivän ajan lupaviranomaisen verkkosivuilla. ([11.12.2020/966](#)).

Kaivoslain 621/2011 (voimaan 1.7.2011) säännös kohtaisissa perusteluissa 40 §:ssä mainittua lehti-ilmoitusasiaa avattiin näin; ”*Malminetsintälupahakemusten osalta riittävänä on usein pidettävä, että kiinteistöjen omistajille ja haltijoille ilmoitetaan asiasta kirjeitse. Lehti-ilmoitus olisi kuitenkin tarpeen, jos esimerkiksi malminetsintälupahakemuksen mukainen alue on laaja.*”.

Edellä mainittua 40 §:ää muutettiin viimeksi vuonna 2020, erityisesti lehti-ilmoituksen osalta. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ydinenergialain, turvallisuusselvityslain 21 §:n ja kaivoslain muuttamisesta HE 8/2020 vp ([11.12.2020/966](#)) asiaa tarkennettiin ja säännös kohtaisissa perusteluissa 40 § asiaa avattiin näin; *Tieto kuulutuksen julkaisemisesta olisi oltava nähtävillä lähtökohtaisesti saman ajan kuin se olisi toimivaltaisen lupaviranomaisen sivuilla eli vähintään 30 päivän ajan. Tiedon välittymisen varmistamiseksi kuulutuksen julkaisemisesta olisi lupaviranomaisen ilmoitettava ainakin yhdessä toiminnan vaikutusalueella yleisesti ilmestytävässä*

sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai julkaiseminen ole muutoin tarpeellonta. Sanomalehdessä tapahtuvan ilmoittamisen on katsottava tehostavan tiedonkulkua ja se esitetään säilytettäväksi. Laista esitetään poistettavaksi ilmeisyysvaatimus, jolloin viranomainen voisi harkita nykyistä laajemmin sanomalehti-ilmoituksen tarpeellisuutta.

Kaivosviranomainen on ensisijaisesti pyrkinyt toimittamaan erityistiedonantona kuulutuksen kaikille malminetsintäalueen maanomistajille kirjeitse, sillä hyvin usein he asuvat muualla kuin toiminnan vaikutusalueella yleisesti ilmestyvän sanomalehden levikki on. Toiminnan vaikutukset eivät saa ulottua malminetsintäalueen ulkopuolella, joten asianosaisten määrä on tiedossa. Mikäli kaikki maanomistajat eivät ole jostakin syystä tiedossa, silloin kaivosviranomainen ilmoittaa lehdessä.

Yhteisen alueen järjestäytymättömälle osakaskunnalle lupaviranomainen voi antaa hakemuksen tiedoksi yhteisalue lain ([758/1989](#)) [26 §:n](#) estämättä julkisella kuulutuksella noudattaen mitä 1 momentissa säädetään. Jos hakemus koskee osakkaiden oikeutta muutoin kuin vähäisessä määrin, lupaviranomaisen on tiedotettava kuulutuksen julkaisemisesta ainakin yhdessä toiminnan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä. ([11.12.2020/966](#))

Jos lupahakemuksen käsittelyyn sovelletaan eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa annetun lain ([823/2025](#)) [5 lukua](#) eräiden lupa-asioiden yhteensovittamisesta, tämän pykälän 1–3 momentin asemesta noudatetaan mainitun lain 19 §:n 2 ja 3 momenttia. ([27.6.2025/832](#))

42 § Hakijan kuuleminen

Kaivosviranomainen varaa tapauskohtaisesti hakijalle ja muille asianosaisille tilaisuuden selityksen antamiseen sellaisista lausunnoista ja muistutuksissa esitetyistä vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun. Hakijaa on muun muassa kuultava silloin, kun lausunnoissa tai muistutuksissa on perustellusti vaadittu rajoituksia tai ehtoja malminetsintäluvan mukaiselle toiminnalle sen varmistamiseksi, ettei toiminnasta aiheudu kaivoslaissa kiellettyä seurausta.

Mikäli malminetsintähakemuksesta saatujen kaivoslain 37 §:n -39 §:n mukaisissa lausunnoissa, mielipiteissä tai muistutuksissa ilmenee sellaisia seikkoja, että ne voivat vaikuttaa päätökseen merkittävästi, annetaan hakijalle mahdollisuus selvityksen antamiseen. Selityksessä hakijalla on mahdollisuus esimerkiksi muuttaa aluerajausta, tai tutkimussuunnitelmaa tai antaa lisäselvitys yksittäiseen asiaan.

Mikäli hakijan antama selvitys ei vielä kukaan tuo riittävää tietoa kaivosviranomaiselle asian ratkaisemiseksi, hakijan selvityksen johdosta voidaan asianosaisille varata tilaisuus vastaselityksen antamiseen. Mikäli kaivosviranomainen saa riittävät tiedot lausunnoissa ja muistutuksissa päätöksen antamiseksi, selvityksiä tai vastaselityksiä ei pyydetä ilmeisen tarpeettomina sen vuoksi, ettei kaivosviranomainen arvioi selvityksellä olevan vaikutusta asian ratkaisuun. Malminetsintäluvuissa tämä on pääperiaate, selvitys pyydetään vain tapauksissa, joissa hakija ei ole huomionnut kaikkia kaivoslain esteitä hakemuksessa riittävällä tavalla.

6 PÄÄTÖSVAIHE

44 § Varausilmoitus

Malminetsintälupahakemuksen valmistelemista varten hakija voi ensin tehdä varausilmoituksen. Varausilmoituksen voi tehdä vain kaivoslain 31 §:ssä tarkoitettu luonnollinen henkilö, oikeushenkilö tai valtion laitos eli sellainen, jolla on oikeus tehdä malminetsintälupahakemus.

Varausilmoitus tehdään suoraan kaivosviranomaiselle, ja ilmoituksessa on esitettävä tarpeellinen ja luotettava selvitys varaajasta, varattavasta alueesta (varausalueen) paikkatietotiedostona sekä suunnitelma malminetsintälupahakemusta valmistelevista toimenpiteistä ja niiden aikataulusta. Koska varauksen tarkoituksena on varmistaa etuoikeus malminetsintälupahakemuksen tekemiseen, tulee varausilmoituksessa olla riittävän tarkka suunnitelma malminetsintälupahakemuksen valmistelusta ja selvitys valmisteluresursseista.

Varaajan on myös tiedotettava varausilmoituksen jättämisestä niitä kuntia, joiden alueella varausalue sijaitsee. Jos varausalue sijoittuu saamelaiden kotiseutualueelle, on varaajan tiedotettava myös saamelaiskäräjiä ja, jos varausalue sijoittuu koltta-alueelle, lisäksi kolttien kyläkokousta.

Vaadittujen tietojen nojalla varauspäätöksen voimassa olon pituutta on mahdollista tapauskohtaisesti harkita. Varauspäätöksen voimassaolosta säädetään tarkemmin 76 §:ssä.

Aiemmin varausalueena ollut aluetta ei myöskään saa varata, ennen kuin vuosi on kulunut varauspäätöksen raukeamisesta, kaivosviranomaisen raukeamispäätöksestä tai peruuttamisesta 76 §:n mukaisesti.

Varauksen oikeusvaikutukset rajoittuvat malminetsintälupaa koskevaan etuoikeuteen 32 §:n 3 momentin mukaisesti, eikä varaus siten oikeuta malminetsintään kaivoslain 9 §:n tarkoittamalla tavalla.

Varausalueesta on rajattava 7 §:n 2 momentissa sekä 9 §:n 4 momentissa tarkoitetut alueet. Varausalueesta on rajattava luonnonsuojelulain 44 §:ssä tarkoitetut kansallispuistot ja 45 §:ssä tarkoitetut luonnonpuistot. Jos varausilmoitus koskee aluetta, jota varten on haettu malminetsintälupaa, kullanhuuhtontalupaa tai kaivoslupaa 34 §:ssä säädettyllä tavalla, ei varausta ole mahdollista hyväksyä. Mainittujen lupahakemusten etuoikeudesta säädetään 32 §:ssä.

Tarkempia säännöksiä varausilmoituksesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella:

14 § Varausilmoitus

Sen lisäksi, mitä kaivoslain 44 §:ssä säädetään, varausilmoituksessa on esitettävä:

- 1) varaajan nimi, yhteystiedot ja kotipaikka;
- 2) mitä kaivosmineraaleja varaaja otaksuu varausalueella olevan;
- 3) varausalueen pinta-ala sekä kunta, jonka alueella varausalue sijaitsee;
- 4) haettu varauspäätöksen voimassaoloaika, jos varaaja hakee lyhyempää voimassaoloa kuin kaksikymmentäneljä kuukautta;
- 5) varaajan ehdotus varausalueen nimeksi.

15 § Varausilmoituksen liitteet

Sen lisäksi, mitä kaivoslain 44 §:ssä säädetään, varausilmoitukseen on liitettävä:

- 1) yleispiirteinen kartta varausalueesta;
- 2) tiedosto, joka sisältää valtakunnallisessa koordinaatistossa varausalueen rajat;
- 3) hakijan virkatodistus tai kaupparekisteriote.

45 § Lupaharkinnan perusteet

Kaivoslain oikeusharkinnan mukaan malminetsintälupa myönnetään, jos hakija osoittaa, että kaivoslaissa säädetty edellytykset täyttyvät, eikä luvan myöntämiselle ole kaivoslaissa säädettyä estettä. Lupa voidaan myöntää kuitenkin kaivoslaissa säädetystä esteestä huolimatta, jos este on mahdollista poistaa lupamääräyksillä tai pienentämällä alueen kokoa tai asianosaisen oikeudenhaltijan suostumuksella.

Kaivosviranomaisen on ensin tutkittava malminetsintälupahakemus ja sen liitteet kaivoslain 34 §:n mukaisesti ja ratkaistava onko hakemuksessa lupaharkinnan kannalta saatu tarpeelliset ja luotettavat selvitykset. Tarkistus on tehtävä kaivosviranomaiselle toimitetulle malminetsintälupahakemukselle välittömästi.

Kaivosviranomaisen on harkittava hallintolain 34 §:n 2 momentin 1 kohdan nojalla puutteellisen hakemuksen hylkäämistä heti perusteettomana, jolloin se ei tule vireille, eikä saa lupatunnusta. Yksittäiset seikat, jotka voivat vaikuttaa välittömästi hakemuksen hylkäämiseen heti perusteettomana liittyvät suoraan itse hakijaan tai merkittäviin puutteisiin hakemuksessa. Hakijan tulee täyttää se mitä kaivoslain 31 §:ssä säädetty, ja hakijalla täytyy olla hakemuksessa tarkoitettuun toimintaan joko tarvittava asiantuntemus ja tekninen suorituskyyky, tai taloudelliset edellytykset.

Hakijan on esitettävä tutkimusvaihe huomioiden, asianmukainen suunnitelma toiminnasta ja sen vaikutuksista sekä lopettamisesta. Koska malminetsintäluvan tarkoitus on malminetsintä, voidaan malminetsintälupa myöntää vain, jos hakemuksen kohteena olevalla alueella voidaan hakijan esittämän selvityksen nojalla perustellusti otaksua olevan edellytykset malminetsinnälle. Hakijan vastuulla on huolehtia siitä, että hakemus täyttää säädetty edellytykset ja että annetut tiedot pitävät paikkansa.

Kaivosviranomaisen kuuluttaa malminetsintälupahakemuksen kaivoslain 40 §:n mukaisesti ja pyytää lausunnot tapauskohtaisesti kaivoslain 37–39 §:n mukaisesti.

Kaivosviranomaisen täytyy lupaharkinnassa arvioida myös sitä, onko haettua malminetsintäaluetta pienennettävä, jos säädetty hakijaa koskevat edellytykset tai esteet sitä edellyttävät. Alueen pienentäminen voi tulla kysymykseen esimerkiksi silloin kun haettuun alueeseen on toisella hakijalla etuoikeus kaivoslain 32 §:n nojalla tai malminetsintälupaa koskevaan hakemukseen sisältyy kaivoslain 46 §:n 1 momentissa tarkoitettuja alueita.

Jos kaivoslain 11 §:n 2 momentissa tarkoitettuja kiellettyjä seurauksia ei ole mahdollista poistaa lupamääräyksiin, tulee kaivosviranomaisen harkita malminetsintäalueen pienentämistä. Pienentämisen on pystyttävä tekemään kuitenkin niin, ettei se tee tehokasta malminetsintää mahdottomaksi, joka taas on este myöntää malminetsintälupa.

Kaivosviranomaisen pyytää lausunnot aina tapauskohtaisesti kaivoslain 37–39 §:n mukaisesti ja lausunnoille tulee antaa lupaharkinnassa riittävä painoarvo. Kaivosviranomaisen toimivalta rajoittuu kaivoslakiin, joten kaivosviranomaisen ei voi antaa sellaista päätöstä, joka on ristiriidassa muun lainsäädännön tai kansainvälisten sopimusten kanssa.

Mikäli hakijalta edellytetään jotain muuta lupaa tai poikkeusmenettelyä muun lainsäädännön perusteella malminetsintäluvassa esitettyyn tutkimustoimintaan, hakijan tulee hakea sitä kyseiseltä toimivaltaiselta viranomaiselta. Esimerkkeinä voidaan mainita mm. luonnonsuojelulain nojalla annettu lupa poiketa rauhoitusmääräyksistä, lupa suorittaa geologisia tutkimuksia soidensuojelualueella tai lupa kajota muinaismuistolain 1 §:n mainittuun kiinteään muinaismuistoon.

Malminetsintälupaharkinnassa on noudatettava mitä luonnonsuojelulain nojalla on säädetty tai määrätty muun muassa kansallispuistoista ja muista suojelualueista sekä asetuksella erikseen rauhoitettavaksi säädettyistä eläin- ja kasvilajeista.

Mikäli edellä mainituissa kaivoslain 37–39 §:n mukaisissa lausunto-, mielipide- tai muistutusasiakirjoissa tulee esiin asiaan vaikuttavia seikkoja, jotka on lueteltu kaivoslain 46 §:n kohdissa 1–8, niihin sovelletaan kaivoslain 46 §:n 2 momentissa mainittuja poikkeuksia.

Kaivosviranomaisella ei ole toimivaltaa myöntää edellä mainituin poikkeuksin malminetsintälupaa kaivoslain 7 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettulle alueelle (hautausmaa), eikä silloin kun alueella ei voida perustellusti arvioida olevan kaivosmineraaleja.

46 § Malminetsintäluvan myöntämisen esteet

Kaivosviranomaisen lupaharkinnan (Kaivoslaki 45 §) jälkeistä päätöksentekoa ohjaavat ensisijaisesti kaivoslain mukaiset esteet. Lähtökohtaisesti alueet tai syyt miksi malminetsintälupaa ei saa myöntää, on lueteltu kaivoslain 46 §:n 1 momentissa ja esteen muodostavat kaivoslain 7 §:n 2 momentissa tarkoitettut alueet.

1 kohdan este on hautaustoimilaissa (457/2003) tarkoitettu hautausmaa, yksityiseen hautaan kuuluva alue sekä 50 metriä näitä lähempänä olevat alueet. Tämä kohta on ehdoton aluerajaus, jota ei voi ohittaa millään oikeudellisella poikkeuksella tai muulla luvalla, joka mahdollistaisi malminetsinnän näillä alueilla.

Malminetsintäluvan esteeksi voi muodostua myös 46 §:n 1 momentin kohdat 2–4, mutta mikäli näille tarkoitettulle alueelle saadaan asiassa toimivaltaisen viranomaisen, laitoksen taikka asianomaisen oikeudenhaltijan suostumus, voidaan malminetsintälupa myöntää, jos se täyttää muutoin kaivoslain edellytykset.

2 kohta viittaa 9 §:n 4 momentissa tarkoitetuille alueille, jossa edelleen viitataan kaivoslain 7 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkemmin säädettyihin rajoituksiin koskien mainittuja liikennealueita.

3 kohta koskee aiemmin malminetsintäalueena ollutta aluetta ennen kuin malminetsintäluvan raukeamisesta tai peruttamisesta on kulunut kaksi vuotta. Malminetsintäalueelle astuu 2 vuoden karenssi, kun malminetsintälupa raukeaa määräajan päättyessä, luvanhaltijan ilmoituksella tai kaivosviranomaisen raukeamispäätöksellä. Kahden vuoden karenssi koskee malminetsintälupahakemusta, joka on tullut vireille muutossäädöksen 307/2017 voimaan tulon 1.6.2017 jälkeen.

Ennen tätä muutossäädöksen voimaan tuloa (1.6.2017), malminetsintäalueena olleelle alueelle ei saa myöntää uutta malminetsintälupaa tai ennen kuin malminetsintäluvan raukeamisesta tai peruuttamisesta on kulunut (3) kolme vuotta. Karenssin pituuden määrää siis se, koska ensimmäinen lupajakson (joka voi koostua useasta jatkoaikahakemuksesta) malminetsintälupahakemus on tullut vireille ja saanut etuoikeuden.

4 kohdassa kyseessä on aiemmin kaivosalueena ollutta aluetta ennen kuin kaksi vuotta on kulunut siitä, kun kaivostoiminnan lopettamispäätös on tullut lainvoimaiseksi. (Muutossäädös 307/2017).

*Tästä kohdasta on vireillä kaivoslakimuutos, joka ei ole tämän käsikirjan päivityksessä mukana. Kaivoslakimuutoksen tarkoituksena on poistaa tästä kohdasta lopettamispäätöksen lainvoimaisuuden vaatimus.

5 kohta koskee alueita, jotka kuuluvat voimassa oleviin malminetsintälupa-, kaivos- tai kullanhuuhdontalupa-alueeseen, tai josta on tehty varausilmoitus kaivoslain 44 §:ssä säädetyllä tavalla. Kaivoslain 34 §:ssä tarkoitettu ja sen mukaisesti tarkistettu hakemus antaa etuoikeuden kyseiselle kohteelle uusia malminetsintä- ja kaivoslupahakemuksia, sekä kaivoslain 44 §:ssä tarkoitettua varausilmoitusta vastaan (Muutossäädös 307/2017).

6 kohta tarkoittaa aluetta, jossa malminetsintäluvan mukainen toiminta vaikeuttaisi oikeusvaikutteisen kaavan toteuttamista. Muiden oikeusvaikutteisten kaavojen tapaan myös maakuntakaavat otetaan arvioinnissa huomioon. Kaivoslain 45 §:n mukaisessa lupaharkinnassa kaivosviranomaisen tulee tapauskohtaisesti ottaa huomioon toisaalta kaava ja sen kaavamerkinnot, sekä toisaalta hakemuksen mukaan alueelle suunniteltu toiminta. Malminetsintäluvan mukainen toiminta ei useimmissa tapauksissa ole sellaista, että sen voitaisiin katsoa vaikeuttavan oikeusvaikutteisen kaavan toteuttamista. Tilanne on kuitenkin toinen, jos tarkoituksena on tehdä koelouhintaa, laajuudeltaan tai vaikutuksiltaan sitä vastaavia toimenpiteitä, tai toiminta on suunniteltu asemakaava-alueelle. Malminetsintälupa antaa 32 §:n 2 momentin nojalla etuoikeuden kaivoslupa, mutta kaivoslupan myöntämisen edellytykset ja esteet harkitaan omassa lupaprosessissa. Malminetsintälupaa koskevassa harkinnassa, ei arvioida mahdollisen kaivostoiminnan vaikutuksia alueiden käyttötärpeille sen varalta, että malminetsintä johtaisi myöhemmin kaivostoimintaan.

7 kohta liittyy alueelle, jonka osalta kunta vastustaa luvan myöntämistä kaavoituksesta johtuvasta tai muusta alueiden käyttöön liittyvästä painavasta syystä, jollei tärkeä yleinen etu edellytä luvan myöntämistä.

Alueiden käyttöön liittyvillä painavilla syillä tarkoitetaan lähinnä vireillä olevaa kaavoitusta, jossa alueelle on suunniteltu käyttötarkoitus, jota malminetsintä vaikeuttaa. Kunta saattaa vastustaa antamassaan kaivoslain 37 §:n mukaisessa lausunnossa toimintaa esimerkiksi luvan mukaisen toiminnan kanssa yhteen sopimattomalla, jo käynnistettäväksi suunnitellulla tai muulla maankäyttötärpeellä, tai erityisillä luonto- ja kulttuuriarvoilla.

Kaivosviranomaisen antaa painavalle syyllä keskeisen merkityksen päätöksenteossa. Harkinnassa on toisaalta otettava myös huomioon se mahdollisuus, että malminetsintäluvan voimassaoloaika voidaan tarvittaessa rajoittaa siten, ettei luvasta aiheudu haittaa tai häiriötä alueiden käyttöön liittyvän painavan syyn kannalta. Kaivoslain 51 §:n mukaisilla lupamääräyksillä voidaan tarvittaessa myös rajoittaa esimerkiksi aikarajoituksin tutkimustoimintaa. Kaivoslain 46 §:n kohta 7:n ei sisällä kunnalle yleistä kielto-oikeutta malminetsintään, mutta malminetsintäluvan myöntäminen kunnan painavalla syyllä vastustamalle kohteelle edellyttää vastaavasti, että tärkeä yleinen etu edellyttää luvan myöntämistä. Tärkeään yleiseen etuun liittyvät perusteet ovat ennen kaikkea yhteiskunnan raaka-ainehuolto, alueelliseen kehittämiseen liittyvien malmivarojen kartoitustarpeita sekä tietysti EU:n asettama kriittisten raaka-aineiden asetus, jossa jäsenvaltiot veloitetaan kartoittamaan mineraaliesiintymiä. Tällaisia tapauksia, joissa kunta vastustaa on kuitenkin erittäin vähän, ja kun huomioidaan malminetsintän luonne ja sen yleensä hetkellinen vaikutus, voidaan asia useimmin ratkaista lupaharkinnassa.

8 kohta koskee aluetta, jossa luvan mukainen toiminta voisi aiheuttaa olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle. Lähtökohtaisesti malminetsintätoimenpiteiden ei voida katsoa aiheuttavan merkittävää haittaa muulle elinkeinotoiminnalle, mutta kyseinen kielto olisi tästä huolimatta tarpeen sisällyttää lupaharkintaan, mikäli lupamenettelyn aikana nousisi esiin seikkoja, joiden mukaan haettavaan lupaan perustuva toiminta aiheuttaisi merkittävää haittaa muulle elinkeinolle.

Lupaharkinnan kannalta olennaista olisi todellisen, lupaan perustuvaan toimintaan liittyvän haitan osoittaminen. Todellisena haittana muulle elinkeinotoiminnalle ei voitaisi pitää malminetsintähakemuksen myötä syntyviä odotuksia mahdollisesta paikallistettavasta esiintymästä eikä myöskään mahdollista tulevaa kaivostoimintaa. Ne ratkaistaan aina omassa lupaprosessissa erillisestä kaivoslupahakemuksesta. Sen sijaan lupaharkinnan kannalta merkityksellisenä haittana olisi pidettävä haittaa, jonka malminetsintän voidaan yksiselitteisesti katsoa aiheuttavan. Muuna elinkeinotoimintana voisi olla esimerkiksi matkailu, tuulivoimatuotanto tai poronhoito ja silloinkin kyseeseen tulee malminetsintäkohde, joka on jo edennyt loppuvaiheeseen ja jossa tutkimukset

keskittyvät pienemmälle alueelle intensiivisinä ja jatkuvina, eikä lupamääräyksin ole mahdollista rajoittaa toimintaa järkevästi.

9 kohta koskee tilanteita, jossa on painavia perusteita epäillä, että haetun alueen laajuuden takia tai hakemuksen käsittelyn yhteydessä ilmenneistä muista syistä hakijalla ei ole edellytyksiä, tai ilmeisesti tarkoitustakaan ryhtyä luvan mukaiseen toimintaan. Esteeksi voi muodostua myös se, että hakija on aikaisemmin olennaisesti laiminlyönyt tähän lakiin perustuvia velvollisuuksia. Laiminlyöntien olennaisuutta arvioitaessa on otettava huomioon erityisesti laiminlyöntien suunnitelmallisuus, niiden kesto ja toistuvuus sekä laiminlyönneistä aiheutuneiden vahinkojen määrä. Kohdassa 9 tarkoitetut velvollisuudet liittyvät pääsääntöisesti maanomistajakorvauksiin kaivoslain 99 §:n mukaisesti tai kaivoslain 14–15 §:ssä tarkoitettuihin raportointivelvollisuuksiin.

Kaivoslakiin lisättiin uusi kohta kaivoslaki muutoksessa 505/2023 kohta 10 joka koskee alueita, joissa toiminnan arvioidaan vaarantavan maanpuolustusta, huoltovarmuutta, yhteiskunnan kannalta välttämättömän infrastruktuurin toimintaa tai muuta näihin rinnastettavaa kansallisen turvallisuuden etua. Lisäys tuli esille Talousvaliokunnan lausunnosta, jossa sitä perusteltiin näin;

”Lupahakemuksen saatuaan kaivosviranomainen tekee ensivaiheen arvioinnin siitä, saattaisiko luvan mukainen toiminta vaarantaa kansallista turvallisuutta eli maanpuolustusta, huoltovarmuutta, yhteiskunnan kannalta välttämättömän infrastruktuurin toimintaa tai muuta näihin rinnastettavaa kansallisen turvallisuuden etua. Ensiarvioinnin kriteerinä voisi olla esimerkiksi toiminnan läheisyys kriittiseen infrastruktuuriin. Ensivaiheen arvioinnin perusteella kaivosviranomainen katsoo, onko syytä selvittää asiaa tarkemmin lausuntomenettelyin tai muutoin. Kaivosviranomainen voisi pyytää tarvittaessa asiasta lausuntoa asian selvittämisen kannalta keskeisiltä viranomaisilta kuten puolustusministeriöltä, sisäministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä (erityisesti huoltovarmuuden osalta), ulkoministeriöltä, liikenne- ja viestintäministeriöltä (erityisesti kriittisen infrastruktuurin osalta), suojelupoliisilta ja Huoltovarmuuskeskukselta. Viranomaisen tiedonsaantioikeudesta säädetään lain 152 §:ssä. Saatujen tietojen perusteella kaivosviranomainen harkitsisi, onko syytä siirtää asia työ- ja elinkeinoministeriön päätettäväksi.”

Poikkeukset

Kaivoslain 7 §:n 2 momentin kohta 1 (hautausmaa) on ehdoton kielto malminetsintäetsintätöiden suorittamisen osalta, ja sama koskee aluetta, jolla ei voida perustellusti arvioida olevan kaivosmineraaleja. Kaivosviranomaisen on ensin tarkastettava malminetsintälupahakemus kaivoslain 34 §:n mukaisesti ja lopulta 45 §:ssä tarkoitetussa lupaharkinnassa päätettävä täyttykö edellytykset ja onko hakemukselle kaivoslain mukaisia esteitä.

Malminetsintälupa voidaan kuitenkin myöntää kaivoslain 46 §:n 1 momentin 1–4 kohdassa tarkoitetulle alueelle asiassa toimivaltaisen viranomaisen, laitoksen tai asianomaisen oikeudenhaltijan suostumuksella. Luvan myöntämisen esteenä ei pidetä myöskään sellaista asumiseen tai työntekoon tarkoitettua rakennusta tai muuta tilaa, joka on kaivostoimintaa tai kullanhuuhdontaa varten ja sijaitsee kaivosalueella tai kullanhuuhdonta-alueella.

Kaivoslain 46 §:n kohta 3 tarkoittaa karenssialuetta, joka syntyy, kun kohde on ollut malminetsintäalueena (kaivoslaki 10 §). Karenssiaika on kaksi tai kolme vuotta riippuen siitä koska alkuperäinen hakemus on tullut vireille. Karenssiajan laskenta alkaa siitä, kun malminetsintälupa raukeaa voimassaolon päättyessä, se perutaan ilmoituksella tai kaivosviranomainen antaa raukeamista koskevan päätöksen. Tämä este voidaan ohittaa vain, mikäli maanomistaja tai asianomainen oikeudenhaltija antaa kirjallisen suostumuksen uudelle malminetsintäluvalle. Kohtaa 3 sovelletaan myös sellaisille kohteille, joissa on ollut joko kumotun kaivoslain (503/1965) tarkoittama lainvoimainen valtaus. Karenssiaika lasketaan siten, että viimeisen voimassaolopäivän jälkeinen päivä tai kaivos- viranomaisen antamaa päätöstä seuraava päivä, ovat ne päivät, joista karenssiajan laskenta aloitetaan.

Kaivoslain 9 §:n tarkoittamaa malminetsintää saa harjoittaa ainoastaan lainvoimaisen malminetsintä lupapäätöksen nojalla tai kaivoslain 169 §:n tarkoittamalla täytäntöönpanomääräyksellä. Vain tällöin voidaan puhua kaivoslain tarkoittamasta malminetsintä lupa-alueesta (kaivoslaki 10 §). Mikäli malminetsintä lupapäätös raukeaa esimerkiksi luvanhaltijan tekemällä ilmoituksella ennen kuin kyseinen malminetsintä lupapäätös on saanut lainvoiman, se ei synnytä estettä 46 §:n kohdan 3 tarkoittamalla tavalla. Sama koskee malminetsintä lupapäätöstä, joka palautetaan uudelleen käsiteltäväksi muutoksenhaun seurauksena. Palautettu malminetsintä lupapäätös ei myöskään synnytä estettä kohdan 3 tarkoittamalla tavalla, koska se ei ole ollut todellisesti malminetsintä alue.

Lisäksi muu lainsäädäntö voi asettaa rajoituksia malminetsinnälle. Esimerkiksi luonnonsuojelulain kokonaisuudistusta koskevan hallituksen esityksen ([HE 76/2022](#)) 49 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan kansallispuistoissa ja luonnonpuistoissa ei saa ottaa maa-aineksia tai kaivoskivennäisiä eikä vahingoittaa maa- tai kallioperää. Saman esityksen 51 §:n 2 momentin mukaan Metsähallitus voi antaa luvan geologiseen tutkimukseen, jos toiminta ei vaaranna alueen perustamistarkoitusta. Geologiset tutkimukset on tällöin järjestettävä niin, ettei niillä aiheuteta alueen lajeille, luontotyypeille, vesitaloudelle tai maisemalle vähäistä suurempaa haittaa. Jatkossa malminetsintä kansallispuistoissa ja luonnonpuistoissa olisi geologista tutkimusta lukuun ottamatta kielletty luonnonsuojelulain nojalla. Kaivoslaki ei sisällä käsitettä geologinen tutkimus, eikä ole siis kaivoslaissa määritelty.

50 § Luvan myöntämisen esteet saamelaisten kotiseutualueella, koltta-alueella ja erityisellä poronhoitoalueella

Kaivosviranomaisen lupaharkinnan (Kaivoslaki 45 §, lupaharkintaperusteet) jälkeistä päätöksentekoa ohjaavat kuten aiemmin jo mainittiin, ensisijaisesti kaivoslain mukaiset esteet. Lähtökohtaisesti alueet, tai syyt miksi malminetsintä lupaa ei saa myöntää, on lueteltu kaivoslain 46 §:n 1 momentissa ja suoran esteen muodostaa kaivoslain 7 §:n 2 momentissa tarkoitetut 1 kohdan alueet.

Malminetsintä lupaa ei saa myöntää, jos luvan mukainen toiminta aiheuttaa kaivoslain 50 §:ssä mainitusti:

- 1) yksin tai yhdessä muiden vastaavien lupien tai alueiden muiden käyttömuotojen kanssa olennaisesti heikentäisi saamelaisten kotiseutualueella edellytyksiä harjoittaa perinteisiä saamelaiselinkeinoja taikka muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria;
- 2) heikentäisi olennaisesti kolttien elinolosuhteita ja mahdollisuuksia harjoittaa elinkeinoja koltta-alueella;
- 3) aiheuttaisi erityisellä poronhoitoalueella huomattavaa haittaa poronhoidolle.

Lupa voidaan kuitenkin myöntää edellä luetelluista esteistä huolimatta, jos este on mahdollista poistaa lupamääräyksin. Mikäli hakemus sijoittuu saamelaisten kotiseutu-, koltta tai erityiselle poronhoitoalueelle hakijan tulee hakemuksessa tuoda esille mahdolliset suunniteltujen tutkimustoimien vaikutukset edellä mainittuihin seikkoihin. Hakijan täytyy arvioida aiheuttaako suunniteltu toiminta yksin, tai yhdessä muiden vastaavien lupien tai alueiden muiden käyttömuotojen kanssa olennaisesti heikennystä tai haittaa mainituille elinkeinoille mainitulla tavalla.

Kaivosviranomaisen tulee ensin pyytää lausunto kaivoslain 37 §:n mukaisesti ja tarvittaessa neuvotella yhteistyömenettelyssä (38 §:n mukainen neuvottelu) asian selvittämiseksi tapauskohtaisesti eri asianosaisten tahojen kanssa.

Neuvotteluvetoiteesta säädetään lisäksi saamelaiskäräjistä annetun lain 9 §:ssä ja erityisellä poronhoitoalueella poronhoitolain 53 §:ssä. Mikäli neuvotteluja vaaditaan, ne pidetään kyseisten lakien tarkoittamalla tavalla.

Neuvottelu voi tuoda lisätietoja kokonaisharkintaan ennen lupaviranomaisen ratkaisua lupaharkinnan jälkeen.

51 § Malminetsintäluvassa annettavat määräykset

Malminetsintäluvassa on määrättävä malminetsintäalueen sijainti ja rajat.

Malminetsintäluvassa on annettava yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset:

- 1) malminetsintätutkimusten ajankohdista ja menetelmistä sekä malminetsintään liittyvistä laitteista ja rakennelmista;
- 2) poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi erityisellä poronhoitoalueella ja muille saamelaisten perinteisille elinkeinoille aiheutuvien haittojen vähentämiseksi saamelaisten kotiseutualueella.
- 3) sen varmistamiseksi, ettei luvassa tarkoitetulla toiminnalla vaaranneta saamelaisten kotiseutualueella saamelaisten oikeutta ylläpitää ja kehittää alueella kieltään, kulttuuriaan ja perinteisiä elinkeinojaan eikä koltta-alueella kolttien koltlain mukaisia oikeuksia.
- 4) tutkimustöitä ja -tuloksia koskevasta selvitysvelvollisuudesta;
- 5) jälkitoimenpiteistä ja ajankohdasta, jolloin jälkitoimenpiteitä koskeva ilmoitus on viimeistään tehtävä;
- 6) kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmasta ja sen noudattamisesta;
- 7) velvollisuudesta ilmoittaa tutkimustöistä asianomaiselle toimialallaan yleistä etua valvovalle viranomaiselle;
- 8) malminetsintäalueen koon pienentämisen aikataulusta;
- 9) vakuudesta 10 luvun mukaisesti;
- 9 a) toimenpiteistä, joilla varmistetaan, ettei malminetsinnästä ja muusta malminetsintäalueen käytöstä aiheudu haittaa ihmisten terveydelle tai vaaraa yleiselle turvallisuudelle, olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle, merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa, harvinaisten tai arvokkaiden luonnonesiintymien olennaista vahingoittumista, merkittävää maisemallista haittaa tai muuta merkittävää vahingollista ympäristövaikutusta;
- 10) muista malminetsintää ja malminetsintäalueen käyttöä koskevista seikoista sen varmistamiseksi, ettei toiminnasta aiheudu tässä laissa kiellettyä seurausta;
- 11) muista yleisen ja yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja luvan edellytysten toteuttamiseen liittyvistä seikoista.

Edellä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja lupamääräyksiä malminetsintätutkimusten ajankohdista ja menetelmistä sekä malminetsintään liittyvistä laitteista ja rakennelmista annettaessa on otettava huomioon hyvät käytänteet malminetsinnästä aiheutuvien ympäristövaikutusten vähentämiseksi.

Tarkempia säännöksiä malminetsintäluvassa annettavista määräyksistä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

Kaivosviranomaisen on siis annettava malminetsintäluvassa tarpeelliset määräykset yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi. Lupamääräykset voivat sisältää velvoitteita tai rajoituksia. Lupamääräyksiä on aina täsmennettävä tapauskohtaisesti malminetsintään liittyvä tutkimussuunnitelman luonne, -vaihe tai alueen erityispiirteet huomioiden. Nämä kyseiset täsmennykset voivat vaikuttaa päätöksessä sallittuihin malminetsintätutkimusten ajankohtiin ja menetelmiin. Määräyksien yksityiskohtaisuutta on arvioitava suunnitelluista toimenpiteistä mahdollisesti aiheutuvien vahinkojen, haittojen ja häiriöiden laatu ja laajuus, sekä tutkimuksen kohteena olevaan alueeseen liittyvät muut käyttötarkoitukset.

Sijainti ja rajat esitetään päätöksessä ohjeellisella liitekartalla ja aluerajaus on nähtävissä myös kaivosviranomaisen ylläpitämässä Kaivosrekisterin karttapalvelussa (<http://gtkdata.gtk.fi/kaivosrekisteri//>).

Lähtökohtana sijainnin ja rajojen määrytyksessä on lupahakemuksen liitteenä toimitettu sähköinen paikkatietotiedosto. Haettua aluetta on kuitenkin mahdollista pienentää hakemuksen kuuluttamisen ja hakemuksesta saatujen lausuntojen jälkeen 45 §:n nojalla, jos lausuntomenettelyssä ilmenee este, jota ei ole ollut tiedossa hakemuksen kuuluttamisvaiheessa ja malminetsintäluvan myöntäminen edellyttää kyseisen esteen poistamista.

Lupamääräyksiä voidaan tarvittaessa antaa määräyksiä kaivoslain 10 §:n 2 momentissa tarkoitetuista rakennelmista ja laitteista, mutta malminetsinnässä todella harvoin rakennetaan tämän kaltaisia rakennelmia tai laitteistoja, sillä etsintätapahtuma yksittäisellä kohteella on vain hetkellinen mittaus- tai näytteenotto.

Lupamääräyksissä on annettava malminetsintää koskevat tarpeelliset määräykset aina toimittaessa erityisellä poronhoitoalueella, saamelaisten kotiseutualueella tai koltta-alueella. Määräyksillä varmistetaan, että mikäli jotakin todennettuja haittoja syntyy, niitä pyritään vähentämään. Lupamääräyksillä tulee varmistaa myös se, ettei malminetsintäluvalla vaaranneta kenenkään olemassa olevia oikeuksia.

Lupamääräyksissä tarkennetaan myös kaivoslain 14 §:ssä säädettyä selvitysvelvollisuutta, eli vuosiraportointia. Kaivosviranomaisen julkaisee vuoriraportointia koskevat ohjeet omilla verkkosivuillaan. Ohjetta päivitetään tarpeen mukaan vuosittain niin, että uusin ohje on aina saatavissa samasta osoitteesta. Selvitysvelvollisuus liittyy tärkeästi myös valvontaan, sillä viranomaiselle luottamuksellisesti toimitettava vuosiraportti voi sisältää jatkolupavaiheessa tärkeää tietoa. Huolellisesti tehty vuosiraportti ja siitä koostuva loppuraportointi (tutkimustyöseloste) varmistaa, että tutkimukset ovat yleisen edun mukaista, kun tietoaaineisto aikanaan saadaan yhteiskunnan käyttöön. Hakijan kannalta vuosiraportointi on ensisijaisen tärkeä todiste myös jatkoluvan kaivoslain 61 §:n perusteiden toteutumiselle. Kaivoslaki edellyttää hakijalta tehokasta tutkimusta, jotta perusteet malminetsintäluvan jatkamiseksi säilyvät.

Lupamääräyksissä tarkennetaan vastaavalla tavalla 15 §:ssä säädettyä velvollisuutta jälkitoimenpiteistä, kaivosviranomaiselle toimitettavasta tutkimustyöselostuksen ja tietoaaineiston sisällöstä sekä esitystavasta. Myös tästä löytyy kaivosviranomaisen ajantasainen ohje Tukesin internet sivuilta. Malminetsintälupamääräykset, jotka liittyvät jälkitoimiin, liittyvät niiltä osin myös suoraan kaivoslain 107 §:ssä tarkoitettuun vakuuteen ja 110 §:ssä viitattuihin vakuudesta suoritettaviin kustannuksiin.

Lupamääräyksissä on annettava tarkempia määräyksiä liittyen maa- ja kiviainesjätteisiin, jollei tämä ole tarpeetonta 13 §:n 2 momentin nojalla sen vuoksi, että malminetsintäluvan haltijan on tehtävä kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma ympäristönsuojelulain perusteella. Jos malminetsintäluvan mukaista toimintaa varten vaaditaan ympäristönsuojelulain mukainen koetoimintailmoitus tai ympäristölupa, annetaan tarvittavat määräykset ympäristön pilaantumisen ehkäisemisestä ja kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmasta ympäristönsuojelulain nojalla. Käytännössä tämä

tarkoittaa sitä, että malminetsintä on edennyt jo loppuvaiheeseen, ja kohteella on tarpeellista suorittaa koelouhintaa tai koerikastusta. Koetoimintailmoituksen edellytys ei ole kuitenkaan aina itsestään selvyys. Malminetsintää varten on tehty koetoimintailmoituksia, jotka aluehallintoviranomainen (Avi) on hyväksynyt, mutta on myös tapauksia, joissa koelouhintaa ei ole täyttänyt koetoimintailmoituksen luonnetta Avin ratkaisussa. Tästä syystä kaivoslupaviranomainen pyytää asiasta aina ensin lausunnon ELY-keskukselta, joka arvioi tarvetta ympäristönsuojelulain näkökulmasta.

Muutoin tavanomaisessa ja normaalissa malminetsinnässä kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma voi olla hyvin yleispiirteinen, kuitenkin niin että siinä esitetään tarpeellinen ja riittävä selvitys kaivosviranomaiselle tutkimustoiminnan aiheuttamasta mahdollisesta vähäisestäkin kaivannaisjätteestä. Kun malminetsinnästä syntyy kaivannaisjätettä (kairaussoija) malminetsintäluvan haltija on velvollinen huolehtimaan sen haitallisuuden vähentämisestä sekä jätteen hyödyntämisestä ja käsittelemisestä. Maanpinnalle nouseva hienojakoinen paikallinen kiviaines eli kairaussoija sekä koelouhinnasta syntyvä kiviaines ovat kaivoslain 13 §:ssä tarkoitettua kaivannaisjätettä. Hakijan tulee toimittaa kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelman liitteenä tai esittää hakemuksessa kuvaus taloudellisesti ja teknisesti parhain tapa käsitellä kohteilla mahdollisesti syntyvä kairaussoija. Kaivosviranomaisen tulee lupamääräyksessä määrätä vielä tarkemmin, kuinka hakijan tulee toimia luonnonsuojelulaissa tarkoitetuilla erityisesti suojeltavilla kohteilla tai jos alueelle sijoittuu pohjavesialueita.

Lupamääräyksissä tarkennetaan myös kaivoslain 12 §:ssä säädetty ilmoitusvelvollisuus yksilöimällä kyseessä olevat toimialallaan yleistä etua valvovat viranomaiset. Kaivosviranomaisen toimivalta rajoittuu kaivoslakiin ja jotkin kaivoslain mukaiset toiminnot voivat liittyä muuhun lainsäädäntöön ja niistä voidaan säätää tarkemmin esimerkiksi luonnonsuojelu-, säteily- tai ympäristönsuojelulaissa. Kaivosviranomaisella ei ole toimivaltaa määrätä edellä mainituissa laissa olevia yksityiskohtaisia velvoitteita, pois lukien menettelyt, joissa kyseisissä laeissa on suora maininta lupaviranomaista velvoittavaan toimintaan. Esimerkkinä tästä voi mainita luonnonsuojelulain Natura-arviointia koskeva 35 §:ssä mainittu lausuntomenettely.

Muutoin eri lakien toimivaltaiset viranomaiset voivat tarvittaessa puuttua myös kaivoslain mukaiseen toimintaan, mikäli luvassa sallittua toimintaa aiheuttaa kiellettyjä vaikutuksia jossakin muualla lainsäädännössä mainitulla tavalla. Tästä syystä malminetsintälupa-alueen sijainnin mukaisesti toimialallaan yleistä etua valvovat viranomaiset saavat tiedoksi mm. tutkimussuunnitelmat hakijan suunnittelemista toimista ennakoon. Kaivosviranomainen ratkaisee kuitenkin itsenäisesti sille toimitetut malminetsintälupahakemukset ja päätöksen tulee perustua lupaviranomaisen harkintaan. Toimialallaan yleistä etua valvovalla viranomaisella on omat pakkokeinot tarvittaessa puuttua malminetsintään.

Lupamääräyksissä on tarvittaessa edellytettävä malminetsintäalueen koon pienentämistä määrätyssä aikataulussa. Kyseinen lupamääräys on tarpeen silloin, kun malminetsintäalue on poikkeuksellisen suuri, tai siihen kohdistuu muita malminetsinnän kanssa ristiriidassa olevia alueiden käyttötarpeita.

Lupamääräyksissä on tarkennettava 107 §:ssä säädettyä vakuusvelvoitetta, jollei sitä ole mainituissa pykälässä säädetyn perusteiden pidettävä tarpeettomana. Kaivosviranomaisella on vakiintunut käytäntö malminetsintään liittyvään vakuuteen. Kaivosviranomainen ei ole kertaakaan historiansa aikana tarvinnut aloittaa menettelyjä vakuuden realisoimiseksi, korvausasiat ovat järjestyneet moitteetta ohjauksella ja neuvonnalla.

Vuoden 2023 kaivoslakimuutoksessa lisättiin kohta 9 a, jonka nojalla kaivosviranomaisen on varmistettava lupamääräyksiin ettei malminetsinnästä ja muusta malminetsintäalueen käytöstä aiheudu haittaa ihmisten terveydelle tai vaaraa yleiselle turvallisuudelle, olennaista haittaa muulle

elinkeinotoiminnalle, merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa, harvinaisten tai arvokkaiden luonnonesiintymien olennaista vahingoittumista, merkittävää maisemallista haittaa tai muuta merkittävää vahingollista ympäristövaikutusta. Pääsääntöisesti malminetsintä on mahdollista suunnitella ja toteuttaa siten, että 11 §:n 2 momentissa säädettyt kiellot eivät muodostu ongelmaksi. Lain 11 §:n 2 momentin kieltoja ja tarvetta asettaa lupamääräyksiä sen varmistamiseksi, ettei 11 §:n 2 momentissa tarkoitettua kiellettyä seurausta aiheudu, olisi kuitenkin arvioitava tapauskohtaisesti. Kiellettyjä seurauksia on käsitelty jo hallituksen esityksessä kaivoslaiksi HE 273/2009 vp., eikä viimeisin kaivoslakimuutos 2023 muuttanut näitä näkemyksiä. Kun malminetsintätutkimuksissa on tarkoituksena tehdä koelouhintaa taikka laajuudeltaan tai vaikutuksiltaan sitä vastaavia toimenpiteitä, tai toiminta sijoittuu suunnitellulle asemakaava-alueelle, määräyksiä on oltava huomattavasti laajempia ja yksityiskohtaisempia.

Tavanomaisessa malminetsinnässä tärkein tutkimusmenetelmä on kallioperäkairaus, jolla voidaan varmistaa maaperän alapuolisen kallioperän koostumusta. Kallioperäkairauksen vaikutukset ovat hetkellisiä ja kohteet ennallistuvat nopeasti. Kairauksen vaikutuksia kohteella on seurattu jo noin 20 vuotta. Tilannetta, jossa malminetsinnästä voisi olla haittaa ihmisten terveydelle tai vaaraa yleiselle turvallisuudelle, voidaan pitää hyvin poikkeuksellisenä. Sovellettavaksi se voi tulla esimerkiksi silloin, kun tarkoituksena on uraanin koelouhintaa taikka malminetsintä tärkeällä tai muulla vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueella.

Menetelmät ovat kehittyneet ympäristöystävällisemmiksi ja tehokkaammiksi. Merkittävin vaikutus kairauspaikan ympäristössä on kuluminen, joka johtuu lähinnä kairakoneen mekaanisesti aiheuttamasta hankauksesta. Se näkyy etenkin kuivalla ja kivisellä kohteella tai sitten vaihtoehtoisesti kosteammalla mättäisellä pinnalla. Kohteella saattaa olla myös maakairauksessa kohteelle nousutta maaperäaineksia, tai kairauksen aikana kairaputkesta maan pinnalle pääsystä veteen sekoittunutta hienojakoista kiviainesta (soijaa). Kohteella saattaa olla myös kairauksessa käytettävän laitteiston aiheuttamia painaumia. Keskimäärin kairapaikan vaikutus kasvillisuuteen rajautuu n. 2m². Vastaavasti ennallistumistahti kosteammille alueille on n. 2m²/vuosi, joten jäljet kasvavat umpeen nopeasti. Kuivemmilla ja karummilla ennallistuminen on hitaampaa.

Kaivoslain mukaan harvinaisten tai arvokkaiden luonnonesiintymien olennaista vahingoittumista ei sallita. Kaivosviranomaisen määrää malminetsintälupapäätöksissä suojavyöhykkeitä esimerkiksi tiedossa oleviin tiukastisuojeltuihin tai rauhoitettuihin kasvilajeihin, luonnontilaisiin lähteisiin tai uhanalaisiin ja suojeltuihin luontotyyppeihin. Suojavyöhykkeet ovat käytännössä aina huomattavasti suuremmat kuin todelliset vaikutusalueet, kuten edellä mainitut kairakohteella normaalisti tapahtuva vaikutus. Malminetsintä sijoittuu useimmiten metsätalousmaalle. Metsätalouden vaikutukset ovat kokoluokkaa paljon suuremmat koska ne usein johtuvat laajoista avo- tai kaistalehakkuihin tai merkittävästä ja laajasta maanmuokkauksesta, jossa voi olla vaarana luonnon monimuotoisuuden merkittävä väheneminen. Vaikka malminetsinnän ja metsätalouden todelliset vaikutukset maastossa ovat hyvinkin erilaiset, usein metsätaloudessa laadittuja suojavyöhykkeitä sovelletaan myös malminetsintään. Näihin suojavyöhykkeisiin sitoutuvat ja tyytyvät myös luvanhakijat, joten niistä on tullut vakiintunutta käytäntöä päätöksien sisältöön. Vaadittavat toimenpiteet kuten suojavyöhykkeet, on kuitenkin aina suhteutettava malminetsintäalueella vallitseviin olosuhteisiin ja siellä vallitseviin ympäristöllisiin arvoihin.

Malminetsintä tulee ajoittaa niin, että siitä olisi mahdollisimman vähän haittaa muulle maankäytölle. Muuna elinkeinotoimintana voisi tulla otetuksi huomioon esimerkiksi poronhoito ja matkailu. Poronhoidon osalta huomioon otettavana seikkana voisivat tulla kyseeseen poronhoitoon liittyvät kiinteät rakennelmat ja paliskunnalle todisteellisesti tärkeät alueet. Paliskunnat ovat suuria alueita ja sisältävät erilaisia käyttötarkoituksia. Tämä tarkoittaa myös sitä, että eri alueet ovat eri vuodenaikoina tärkeitä, mutta ei kuitenkaan koko aikaa. Erilaisia alueita voivat olla vasomisalueet, talvi- tai kesälaitumet tai porotokkien kuljetusreitit. Lupamääräyksillä voidaan asiaan vaikuttaa. Kenttätöiden salliminen vuodenajan mukaan ympäristön ja muun maankäytön näkökulmasta estää

mahdolliset merkittävät negatiiviset vaikutukset. Sama käytäntö auttaa myös siinä, että linnustolle aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa.

Muu merkittävä vahingollinen ympäristövaikutus voisi aiheutua esimerkiksi kairaamisesta pilaantuneella maa-alueella. Tämän voisi ehkäistä esimerkiksi siirtämällä kairauspistettä. On myös huomattava, ettei malminetsintätoimenpiteistä saa johtua pohjaveden pilaantumista, mikä on ympäristönsuojelulain 17 §:n nojalla kielletty ja kaivosviranomaisen tulee kiinnittää tähän seikkaan jokaisessa päätöksessä huomio.

Lupamääräysten sisältöä ohjaa muun muassa kaivoslain 1 §:n tavoitesäännös. Kaivosviranomaisen tulee lupamääräyksiä harkitessaan ottaa huomioon vaikutukset kokonaisuudessaan. Malminetsintään liittyvät erityispiirteet ja tilanteet vaihtelevat tapauskohtaisesti, joten malminetsintäluvassa annettavat määräykset voivat huomattavasti poiketa toisistaan.

55 § Varausilmoituksen ratkaiseminen

Kaivosviranomaisen on hyväksyttävä päätöksellään varaus, mikäli se täyttää kaivoslain 44 §:ssä säädetty edellytykset eikä hyväksymiselle ole kaivoslaissa säädettyä estettä. Yksiselitteisimmät esteet myöntämiselle ovat, ettei varaaja täytä kaivoslain 31 §:ssä tarkoitettua hakijan määrittelyä, tai varaus koskee 44 §:n 2 momentissa tarkoitettua aluetta. Varausalueesta on nykyisin voimassa olevan kaivoslain mukaan rajattava myös 7 §:n 2 momentissa sekä 9 §:n 4 momentissa tarkoitetut alueet sekä luonnonsuojelulain (9/2023) 44 §:ssä tarkoitetut kansallispuistot ja 45 §:ssä tarkoitetut luonnonpuistot.

Varaus on myös hylättävä siltä osin kuin kyse on alueesta, jota koskeva malminetsintä lupa-, kullanhuuhdontalupa- tai kaivoslupahakemus on tehty ja tarkastettu kaivoslain 34 §:n mukaisesti ennen kuin varausilmoitus on toimitettu kaivosviranomaiselle 44 §:n mukaisesti.

Kaivosviranomaisen on hylättävä varaus kaivoslain 55 §:n mukaan, jos on painavia perusteita epäillä, että varausalueen laajuuden takia tai muista syistä varaajalla ei ole edellytyksiä tai ilmeisesti tarkoitustakaan hakea malminetsintälupaa. Tähän kokonaisharkintaan vaikuttavat tällöin myös varaajan tekemät muut varausilmoitukset tai malminetsintä lupahakemukset tai varaajalle jo myönnetty malminetsintä luvat, joiden yhteenlaskettu pinta-ala voi johtaa edellä mainittuun johtopäätökseen. Kaivosviranomaisen voi harkitessaan varauspäätöksen voimassaoloaika lyhentää sitä kaivoslain 76 §:n nojalla, jolloin varausta ei suoraan hylätä.

Varauspäätöksessä on selostettava varauksen tarkoitus ja vaikutukset. Varauspäätöksessä on vahvistettava varausalueen sijainti ja rajat sekä päätöksen voimassaoloaika. Tällä on haluttu lisätä varauspäätösten ymmärrettävyyttä ja välttää tulkintaepäselvyyksiä, joita on esiintynyt valituksissa hallinto-oikeuksiin varauksista. Kyseessä on etuoikeus toisiin hakijoihin nähden valmistella malminetsintä lupahakemusta, mutta se ei anna mitään oikeuksia, joita ei olisi olemassa myös ilman varausta. Jokaisella on toisenkin alueella oikeus kaivosmineraalien löytämiseksi tehdä geologisia mittauksia ja havaintoja sekä ottaa vähäisiä näytteitä, mikäli toimenpiteestä ei aiheudu vahinkoa eikä vähäistä suurempaa haittaa tai häiriötä (etsintätyö 7 §). Varaus ei oikeuta koneelliseen malminetsintään, tutkimusojien kaivamiseen eikä louhimiseen. Varaus ei rajoita maanomistajan oikeuksia eikä mahdollisia muita maankäytön tarpeita ja suunnitelmia, joten se ei suoraan varauspäätöksenä vaikuta suoraan maanomistajan oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun.

Mikäli kohde on tunnetusti malmipotentialinen ja aluetta on tutkittu aikaisemmin, malminetsintä lupahakemuksen valmisteluun myönnetään vastaavasti myös lyhempi aika. Varaus on lähtökohtaisesti voimassa heti kun se on saapunut kaivosviranomaiselle niiltä osin, kun sille ei ole kaivoslain mukaista estettä.

Varauspäätöksellä ei ole muita oikeusvaikutuksia kuin etuoikeus hakea malminetsintälupaa kyseessä olevalle alueelle, kuten korkein hallinto-oikeus on päätöksessä KHO 2013:179 todennut. Valitusoikeuden laajentaminen muihin kuin asianosaisiin johtaisi siihen, että muutoksenhakijalta mahdollisesti puuttuu oikeudellinen intressi näennäisestä valitusoikeudesta huolimatta.

56 § Lupapäätöksen sisältö

Päätöksestä tulee käydä ilmi mihin asianosainen malminetsintäluvanhaltija on oikeutettu ja veloitettu. Päätöksestä on käytävä myös ilmi, että viranomainen on tehnyt päätösharkinnan itsenäisesti. Viranomaisen on siten kerrottava päätöksessä, mihin johtopäätökseen se on itse tullut lausuntojen johdosta ja perusteltava johtopäätöksensä. Lausunnoissa esitettyjä asioita on tuotava esiin omana harkintana mutta ne eivät sellaisenaan voi olla päätöksen perustelu. Kaivoslain tarkoituksena ei ole, että lupaharkinnan perusteeksi tarvittava keskeinen selvitys hankitaan ainoastaan lausunto- ja kuultusmenettelyssä saatavalla selvityksellä. Hakemukseen saaduissa lausunnoissa, muistutuksissa ja mielipiteissä voidaan esittää myös harhaanjohtavaa tietoa, joten virkavastuu päätöksen laillisuudesta on aina lupaviranomaisella.

Päätöksestä on myös käytävä ilmi asianosaiset, joihin päätös välittömästi kohdistuu. Tällaisina asianosaisina on hakijan lisäksi pidettävä ensisijaisesti päätöksessä tarkoitettuun malminetsintäalueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajat. Kiinteistöjen omistajia koskeva luettelo on liitettävä myös malminetsintälupapäätöksen. Asianosaisina voivat kiinteistöjen omistajien lisäksi tulla kysymykseen myös näihin 5 §:n 2 momentin nojalla rinnastettavat ja mahdolliset alueeseen kuuluvien kiinteistöjen haltijat.

Asianosaisen käsite on hieman laajempi kuin esimerkiksi hallintolain 11 §:ssä tarkoitettu vastaava käsite. Käsitteiden ero perustuu siihen, että asianosaisuus määräytyy malminetsinnässä suunnitelman ja tulevaisuusarvion kautta, kun taas hallintolain mukaisissa asioissa yhteys käsiteltävään asiaan on käsittelyvaiheessa yleensä selkeämpi. Malminetsintätoimet ovat käytännössä kuitenkin käytännössä poikkeuksetta sellaisia, ettei niillä ole, eikä saa olla merkittäviä vaikutuksia tai häiriötä varsinaisen malminetsintäalueen ulkopuolelle. Tulevaisuusarvionkin on käytännössä usein mahdotonta, sillä vain noin yksi tuhannesta malmiesiintymästä johtaa kaivostoimintaan ja jo pitkän tähtäimen tutkimussuunnitelmat sisältävät suurta epävarmuutta. Perusteltu syy laajempaan asianosaisuuteen selittyy parhaiten ehkä maastoliikenneoikeudella, joka ulottuu 30 metriä alueen rajojen ulkopuolelle. Tästä syystä kaivosviranomainen rajoittaa tätä oikeutta, mikäli tutkimusalue rajautuu esimerkiksi suojelualueeseen. Yhtiöt myös itse ilmoittavat, kun eivät aio käyttää tätä oikeutta edellä mainituilla kohteilla jo malminetsintälupahakemuksessa.

Päätöksen perusteluissa on ilmoitettava, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava kaivosviranomaisen toimivaltaan kuuluvat sovelletut säännökset.

Kaivosviranomainen sisällyttää malminetsintälupaa koskevaan päätökseen tarpeelliset määräykset, lupamääräyksistä säädetään yksityiskohtaisemmin kaivoslain 51 §:ssä. Malminetsintäluvassa on määrättävä myös luvan voimassaolosta kaivoslain 60—61 §:n mukaisesti. Päätöksessä on selostettava hakemuksen tarkoitus tai liitettävä hakemus tarpeellisilta osin päätökseen. Pääsääntö kaivosviranomaisen käytännössä on se, että tarkoitus aina selviää päätöksestä, eikä hakemusta liitetä päätökseen kuin tapauskohtaisesti tarpeellisilta osin. Usein se tarkoittaa mahdollisia liitteitä, kuten kaivannaisjätehuoltosuunnitelma tai tutkimussuunnitelma jos siihen liittyy jotakin sellaista, joka ei suoraan käy ilmi päätöksestä. Päätöksessä vastataan myös lausunnoissa, muistutuksissa ja mielipiteissä esitettyihin yksilöityihin vaatimuksiin, kun ne koskevat kaivoslakia ja vireillä olevaa asiaa. Usein vastaukset löytyvät suoraan lupamääräyksistä. Sallitut toimet käyvät ilmi heti päätöksen lupamääräyksestä 1.

Päätökseen liitetään aina valitusosoitus.

Malminetsintäluvan mukaisesta toiminnasta ei aiheudu sellaisia ympäristövaikutuksia, että YVA menettely tulisi sovellettavaksi. Vuoteen 2012 asti vastaava ympäristöhallinnon linjaus koski myös luonnonsuojelulain (9/2023) 35 §:ssä tarkoitettua Natura-arviointia. Tällä hetkellä ympäristöhallinnon linjauksen mukaan, myös tutkimustyön katsotaan edellyttävän Natura-arviointimenettelyä Natura-alueella.

Luonnonsuojelulain hallituksen esityksessä HE 76/2022 Natura vaikutusten arviointiasiaa on avattu näin; 35 § *Hankkeiden ja suunnitelmien arviointi. Pykälän toiseen momenttiin ehdotetaan tarkennusta lausunnon pyytämiseen, mutta muutoin ei ehdoteta muutoksia siihen, miten luonnonsuojelulain 65 §:stä on säädetty laissa 1096/1996, sanamuodoiltaan ja viittauksiltaan päivitettyinä lailla 255/2017.*

Hallituksen esityksen 79/1996 perusteluiden mukaisesti pykälällä on pantu täytäntöön luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä virkkeessä edellytetty arviointimenettely. HE 76/2022. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin hankkeen toteuttajan tai suunnitelman laatijan velvollisuudesta arvioida tai arvioituttaa, mitä vaikutuksia hankkeella tai suunnitelmalla olisi Natura 2000 -alueeseen. Luontodirektiivin 4 artiklan 5 kohta edellyttää arviointia vasta siitä alkaen, kun komissio on hyväksynyt alueen yhteisön tärkeänä pitämäksi alueeksi. Lakiehdotuksessa ehdotetaan voimassa olevan lain mukaisesti, komission suositusta noudattaen, että pykälän oikeusvaikutukset koskisivat aluetta jo siitä alkaen, kun valtioneuvosto on ehdottanut sitä Natura 2000 - verkostoon. Olisi epä johdonmukaista, että alueen luonnonarvot saisi hävittää sinä aikana, kun asiaa komissiossa käsitellään.

Hankkeita ovat muun muassa erilaiset rakennusten, teiden, rautateiden, lentoasemien, satamien ja voimajohtojen rakennushankkeet, kaivoshankkeet, vesistöjärjestelyt ja ojitukset. Suunnitelmilla tarkoitetaan sekä maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia kaavoja, että muita suunnitelmia, kuten esimerkiksi tie- ja ratasuunnitelmia.

Arviointi olisi tehtävä, jos hanke tai suunnitelma todennäköisesti merkittävästi heikentää Natura 2000 -alueen tai Natura 2000 -verkostoon ehdotetun alueen luonnonarvoja. Nämä vaikutukset olisi arvioitava sen kannalta, miten ne vaikuttavat alueen suojelutavoitteisiin. Asiaa on tarkasteltava niiden luontotyyppien ja niiden lajien elinympäristön kannalta, joiden vuoksi alue on otettu tai tarkoitus ottaa Natura 2000 -verkostoon. Se käy ilmi komissiolle tehdystä ehdotuksesta. Yhteisöjen tuomioistuin (jäljempänä EUTI) on antanut ratkaisukäytännössään tulkintoja arviointivelvollisuudesta. Näistä keskeisin on 14.4.2005 annettu tuomio asiassa C-441/03 Euroopan yhteisöjen komissio v. Alankomaiden kuningaskunta.

On tilanteita, joissa hanke tai suunnitelma ei vielä yksistään tarkasteltuna aiheuta tässä tarkoitettuja vaikutuksia, mutta kun otetaan huomioon muut vireillä tai tiedossa olevat hankkeet ja suunnitelmat, se johtaa edellä tarkoitettuun luonnonarvojen heikentymiseen. Myös tällöin olisi arviointi suoritettava.

Eräissä tilanteissa arviointivelvollisuus koskee myös olemassa olevan tai ehdotetun Natura 2000 -alueen ulkopuolella toteutettavia hankkeita ja suunnitelmia. Näin on silloin, jos sillä todennäköisesti on Natura 2000 -alueelle ulottuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia. Siten esimerkiksi melua aiheuttavan lentokentän rakentaminen Natura 2000 -alueen kylkeen tai lintuveden vesitalouden muuttaminen tiepenkereellä saattaisi edellyttää pykälässä tarkoitettua arviointia, vaikka itse Natura 2000 -alueeseen ei koskettaisikaan.

Edellä hallituksen esityksessä HE 76/2022 mainittu asia C-441/03 Euroopan yhteisöjen komissio v. Alankomaiden kuningaskunta liittyi siihen, että Alankomaat oli pitänyt voimassa Natuurbeschermingswet-lain 13 §:n 4 momentin, joka salli hankkeiden toteuttamisen suojelualueilla ilman asianmukaista vaikutusten arviointia, vaikka hanke saattoi vaikuttaa merkittävästi alueen

suojeluarvoihin. Tämä oli ristiriidassa luontodirektiivin (92/43/ETY) 6 artiklan 3 ja 4 kohtien kanssa. Suomessa luontodirektiivi on jo implementoitu luonnonsuojelulakiin kuten edellä on mainittu.

Natura 2000 -alueisiin liittyviä muita hankkeita ja oikeustapauksia, joissa on sovellettu luontodirektiivin 6 artiklaa tai C-441/03-tuomion periaatteita ovat olleet mm. kultakaivos Bulgariassa tai mm. moottorihankkeet Espanjassa ja Irlannissa.

Luonnonsuojelulain 9/2023 39 §:n 1 momentin mukaan; *"Viranomaisen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen eikä hyväksyä tai vahvistaa suunnitelmaa, jos 35 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettu arviointi- ja lausuntomenettely osoittaa hankkeen tai suunnitelman merkittävästi heikentävän niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon."* Hallituksen esityksessä HE 76/2022 kohta avataan näin; *"Viranomaisen saa pääsääntöisesti myöntää luvan taikka hyväksyä tai vahvistaa kaavan tai muun suunnitelman vain, jos hanke tai suunnitelma ei merkittävästi heikennä Natura 2000 -alueen tai valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon ehdottaman alueen luonnonarvoja. Heikentämistä on tulkittava samalla tavalla kuin edellä 35 §:n kohdalla eli niiden luontotyyppien ja lajien näkökulmasta, joita alueella on tarkoitus suojella. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja aluetta hallitsevan viranomaisen lausunnoille on luonnollisesti annettava huomattava paino Natura 2000 -alueen heikentymistä koskevassa arvioinnissa. Asian ratkaiseminen on kuitenkin asianomaisen viranomaisen itsensä harkinnassa. Mikäli päätöksellä rikotaan edellä mainittua oikeusohjetta, se muodostaa valitusperusteen.*

Malminetsinnän vaikutuksia ympäristöön ja luonnonarvoihin on selvitetty jo useita vuosia. Selvityksiä on tehty mm. kallioperäkairausten vaikutuksesta pohja- ja pintavesiin, kasvillisuuteen ja useimpiin rauhoitettuihin lajeihin. Myös kairausmelua on selvitetty useissa eri tutkimuksissa, jotka ovat Tukesilla lupaharkinnan pohjana kuten Natura-arvioinnit ja niitä varten tehdyt tutkimukset ja seurannat.

Kairausmelu vaikuttaa käytännössä ääni lähteen välittömässä läheisyydessä, eli kairakoneella, mutta vaimenee nopeasti jo 100 m päässä tasolle, joka ei aiheuta merkittävää häiriötä. Tietysti tähän vaikuttaa maastonmuodot, kasvillisuus ja ajankohta koska kairausta suoritetaan. Tukes on katsonut että n.100 m suojavyöhyke esimerkiksi Natura-alueelle varmistaa, ettei kairauksilla aiheuteta merkittävää haitallista vaikutusta Natura-alueen suojeluperusteisiin. Muualla lainsäädännössä tämän kaltaisesta melusta on säädetty Valtioneuvoston päätös melutason ohjearvoista (993/1992). Edellä mainitun Valtioneuvoksen päätöksen pykälässä 2 on asetettu ohjearvot ulkona. Esimerkiksi luonnonsuojelualueilla on ohjeena, että melutaso ei saa ylittää päiväohjearvoa 45 dB eikä yöohjearvoa 40 dB. Yöohjearvoa ei kuitenkaan sovelleta sellaisilla luonnonsuojelualueilla, joita ei yleisesti käytetä oleskeluun tai luonnon havainnointiin yöllä. Tämä tarkoittaa käytännössä, että yöohjearvoa sovelletaan Kansallispuistoihin, joissa voidaan yöpyä. Malminetsintää Kansallispuistoissa ei sallita.

Kun malminetsintätutkimustoimet tehdään lupapäätöksen määräysten mukaisesti ja noudatetaan yleistä varovaisuutta, ei suunnitelluista tutkimuksista voi perustellusti arvioida aiheutuvan Natura-alueelle ulkopuolelta ulottuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia. Natura-alueen läheisyydessä harjoitetaan usein aktiivisesti metsänhoitoa, jolloin Natura-alueen rajaan asti on hakattu metsää ja puutavarakuljetusta varten olevaa tiestöä. Vaikka malminetsinnän vaikutukset sekä jäljet maastossa eivät ole niin intensiivisiä ja voimakkaita kuin metsätaloudessa, voidaan metsänkäytössä riittäväksi katsottuja suojavyöhykkeitä soveltaa myös malminetsintään. Metsänkäytössä pinta-alat ovat moninkertaiset malminetsintää oikeuttavaan alueeseen verrattuna, joten esimerkiksi lajikato on merkittävämpi. Suuri osa hakkuista tehdään yleisen lintujen pesinnän aikana. Maastossa liikkuvat laitteet ovat hyvin samankaltaisia. Toinen seikka, joka erottaa koneellisen malminetsinnän koneellisesta metsätyöstä on öljymäärien käyttö ja mahdollinen uhka öljyvahingosta, joka on metsänkäytössä volyymi huomioiden merkittävästi suurempi. Koneellisessa puunkorjuussa puut

kaataa, karsii ja katkoo hakkuukone, joka käyttää teräketjuöljyä joka leikkauksessa puuhun, ja sitä jää silloin aina maastoon.

Hyvin usein Natura-alueen läpi kulkee myös moottorikelkkareittejä tai jopa maanteitä. Silloin myös linnusto on tottunut erilaiseen toistuvaan ihmisen aiheuttamaan meluun, kuten esimerkiksi moottorikelkkailun aiheuttamaan meluun tai metsätalouden maastoliikenteeseen, joita alueilla harjoitetaan erityisesti kesäaikana. Lintutiheyteen liittyneissä tutkimuksissa ei ole huomattu merkittävää eroa suojelualueilla, joilla toistuvan melun määrä vaihtelee merkittävästikin suojelualueen eri laidoilla. Täysin erämaisilla alueilla tilanne voi olla tietysti toinen, mutta tällaiset alueet sijoittuvat aivan pohjoisimpaan Lappiin, jossa aktiivista kairausta tai edes malminetsintää ei harjoiteta. Suurten petolintujen pesintää on seurattu ja tilastoitu Suomessa vuodesta maakotkan osalta 1971 alkaen ja merikotkan osalta 1977 alkaen. Seurannassa ovat olleet tunnetut reviirit, tarkistettut reviirit, parit ja onnistuneet pesinnät. Maakotkan levinneisyys on edelleen selvästi pohjoinen, noin 90 prosenttia tunnetuista maakotkan reviereistä sijaitsee poronhoitoalueella, missä tehdään myös aktiivisinta malminetsintää Suomessa. Maakotka tosin levittäytyy koko ajan etelämmäs.

Kun tilastoista verrataan alueita, joilla malminetsintää on suoritettu aktiivisesti kairaamalla useita kymmeniä vuosia (Kittilä ja Sodankylä) alueisiin, joilla koneellista malminetsintää ei käytännössä ole tehty ollenkaan (Inari), voidaan tilastojen pohjalta todeta, että esimerkiksi maakotkalla on onnistuneita pesintöjä prosentuaalisesti yhtä paljon riippumatta siitä, onko alueella tehty malminetsintää vai ei. Eliömaantieteellisille alueille KiL ja InL sijoittuu lähes saman verran tunnettuja revierejä, mutta malminetsinnän aktiivisuudella ei ole korrelaatiota suurten petolintujen pesinnän onnistumiseen. Malminetsinnässä on noudatettu n.1000 metrin suojavyöhykettä tiedossa olevaan pesään. Tämä suojavyöhyke on katsottu riittäväksi myös metsätaloudessa. Kairaustoiminnan aiheuttama melu on tieliikenteen tapaan suhteellisen tasaisena jatkuvaa eikä häiritse lintuja tai eläimiä. Moottoriajoneuvon tuottamaa ääni onkin huomioitu myös metsästyslaissa, koska varsinkin metsäautoteillä voi autolla ajaen helposti päästä lähelle riistaeläintä, joka oleskelee tien läheisyydessä. Jotta metsästys ei olisi liian yksinkertaista lähestymällä niitä ajoneuvoilla, on säädetty, että riistaeläintä ei saa ampua sataa metriä lähempänä ilma-alusta tai maalla kulkevaa moottorikäyttöistä ajoneuvoa välittömästi sen pysäyttämisen jälkeen. Moottorikäyttöisellä veneellä on myös yksinkertaista lähestyä lintua tai eläintä, koska eläimet eivät yleensä säiky tällaista venettä. (HE 300/1992 Hallituksen esitys Eduskunnalle metsästyslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.) Kallioperäkairauksen tuottamasta melusta on olemassa useita selvityksiä ja tutkimuksia. Melun ehkäisyyn onkin kiinnitetty merkittävästi huomioita, ja kairakoneet ovat tänä päivänä hiljaisempia kuin aikaisemmin. Melun kantautumiseen vaikuttavia asioita ovat mm. maaston korkeuserot, puusto, melun laatu, lumi- sekä tuuliolosuhteet.

Suomessa seurataan lajien uhanalaisuutta, ja lajien uhanalaisuustilanteen voi tarkastaa Punaisen kirjan verkkopalvelussa (YM & SYKE, 2019), joka löytyy osoitteesta <https://punainenkirja.laji.fi>. Kirjassa on mainittu myös aina uhanalaisuuteen johtaneet syyt ja uhkatekijät tulevaisuudessa. Perinteisiä malminetsintämenetelmiä ei mainita Punaisen kirjan syiksi tai edes tulevaisuuden uhkatekijöiksi. Kun malminetsintäluvalla ei ole tarkoituksena tehdä koelouhintaa taikka laajuudeltaan tai vaikutuksiltaan sitä vastaavia toimenpiteitä, eikä toimintaa myöskään ole suunniteltu asemakaava-alueelle, kohteella hetkellisesti suoritettavien tutkimustoimien ei voida myöskään katsoa häiritsevän merkittävästi Suomen pesimälintuja, jotka ovat suurelta osin luonnonsuojeluilla rauhoitettuja tai uhanalaisia lintulajeja.

57 § Lupapäätöksen antaminen

Lupaviranomaisen on annettava malminetsintä lupaa koskeva päätös tiedoksi julkisella kuulutuksella. Julkisesta kuulutuksesta säädetään hallintolain 62 a §; ssä; 1 mom. ”Jos muun lain mukaan asiakirja on annettava tiedoksi julkisella kuulutuksella, tiedoksianto toimitetaan julkaisemalla kuulutus ja kuulutettava asiakirja yleisessä tietoverkossa viranomaisen verkkosivuilla. Tarpeen vaatiessa kuulutus julkaistaan myös asian vaikutusalueen sanomalehdessä tai muulla viranomaisen päättämällä tavalla.” 3 mom. ”Kuulutuksesta on käytävä ilmi, mitä asia koskee sekä maininta siitä, missä ja mihin ajankohtaan saakka asiakirja pidetään nähtävillä. Kuulutuksessa on lisäksi mainittava ajankohta, jona se on julkaistu viranomaisen verkkosivuilla ja todettava, että tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä kyseisestä julkaisemisajankohdasta.” Tämä tarkoittaa siis, että viranomaisen tulee laatia erillinen kuulutus dokumentti, jossa kerrotaan mitä asia koskee ja päätöstä koskeva valitus aika. Tiedoksisaannin katsotaan hallintolain mukaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä kyseisestä julkaisemisajankohdasta. Tällöin kaikkien asianosaisten, myös hakijan ja toimialallaan yleistä etua valvovien viranomaisten, valitus aika alkaa kulua päätöksen tiedoksisaantipäivänä. Mikäli lupapäätöksestä ei valiteta määräaikaan mennessä, se saa lainvoiman.

Ilmoitus pidetään nähtävillä vähintään sen ajan, jonka kuluessa päätökseen voi hakea muutosta valittamalla. Päätös on nähtävänä ilmoituksessa mainittuna antamispäivänä myös sähköisesti kaivosviranomaisen verkkosivuilla.

58 § Lupapäätöksestä tiedottaminen

Kaivosviranomainen toimittaa malminetsintä lupaa koskevan päätöksen hakijalle.

Jäljennös päätöksestä toimitetaan niille, jotka ovat tätä erikseen pyytäneet, sekä niille kunnille, Lupa- ja valvontavirastolle ja muille viranomaisille, joille asiasta sen käsittelyn aikana on annettu tieto tai joilta on pyydetty lausunto. Jos muistutuskirjelmässä on useita allekirjoittajia, riittää, että jäljennös päätöksestä toimitetaan tai tieto sen antamisesta ilmoitetaan muistutuksen ensimmäiselle allekirjoittajalle.

Jos malminetsintä lupapäätös kohdistuu saamelaisten kotiseutualueelle, tai se koskee 38 §:n 2 momentissa tarkoitettua saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella toteutettavaa hankkeita, jolla on huomattava merkitys saamelaisten oikeuden kannalta alkuperäiskansana, jäljennös päätöksestä toimitetaan saamelaiskäräjille. Koltta-alueelle kohdistuvasta päätöksestä toimitetaan jäljennös kolttien kyläkokoukselle ja poronhoitoalueelle kohdistuvasta päätöksestä jäljennös toimitetaan asianomaiselle paliskunnalle.

Tieto päätöksen antamisesta on lähetettävä kirjeellä tai sähköisesti 40 §:n 1 momentissa tarkoitetuille asianosaisille, ja asiassa muistutuksen tehneille sekä mielipiteen ilmaisseille. Tieto päätöksen antamisesta annetaan sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) 19 §:ssä tarkoitettuna tavallisena sähköisenä tiedoksiantona. (11.12.2020/966)

Tieto 57 §:n mukaisesta kuulutuksesta on julkaistava toiminnan vaikutusalueen kunnissa. Kunnan ilmoituksesta säädetään kuntalain 108 §:ssä. Kuulutuksen julkaisemisesta on tiedotettava ainakin yhdessä päätöksessä tarkoitetun toiminnan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai jos sen julkaiseminen on muutoin tarpeetonta. (11.12.2020/966). Tätä kohtaa muutettiin vuoden 2020 kaivoslain muutoksessa. Vaikka sanomalehdessä tapahtuvan ilmoittamisen katsottiin mahdollisesti tehostavan tiedonkulkua, ja se jäi lakiin säilytettäväksi, kaivoslaista poistettiin ilmeisyysvaatimus, jolloin viranomainen voi harkita laajemmin sanomalehti-ilmoituksen tarpeellisuutta. Katso kohdan 40 § perustelut.

Lupaviranomaisen on huolehdittava, että malminetsintälupaa koskevasta päätöksestä tehdään merkintä kiinteistötietojärjestelmästä ja siitä tuotettavasta tietopalvelusta annetussa laissa (453/2002) tarkoitettuun kiinteistötietojärjestelmään.

Lupaviranomaisen velvoitteista niissä hankkeissa, joilla on valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia, säädetään ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 29 a §:ssä. (22.12.2021/1232). Käytännössä malminetsintätutkimukset eivät sellaisia, joilla on vaikutuksia lupa-alueen rajojen ulkopuolelle, eikä siten yli valtioiden rajojen.

Jos lupapäätökseen sovelletaan eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa annetun lain 5 lukua eräiden lupa-asioiden yhteensovittamisesta, noudatetaan mainitun lain 21 §:n 2 ja 3 momenttia. Lisäksi noudatetaan tämän pykälän 3–5, 7 ja 8 momenttia. (27.6.2025/832)

L:lla 832/2025 muutettu 9 momentti tulee voimaan 1.1.2026.

7 VARAUS JA MALMINETSINTÄLUPAPÄÄTÖS

60 § Malminetsintäluvan määräaikaisuus

Malminetsintälupa on voimassa enintään neljä vuotta päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

Kaivosviranomaisen on malminetsintäluvan voimassaoloajan pituutta harkitessaan otettava huomioon erityisesti tutkimussuunnitelman toteuttamiseksi tarpeellinen aika.

Malminetsintäluvan voimassaolon pituuden määräytymisessä otetaan huomioon yleiselle tai yksityiselle edulle aiheutuvien vahinkojen ja haittojen rajoittaminen sekä vähentäminen. Malminetsintä voidaan sopeuttaa lupamääräyksiin, esimerkiksi sallimalla etsintätoimet vain sellaisina ajankohtina, ettei merkittävää haittaa synny esimerkiksi kaivoslain 11 §:ssä mainituille kohteille, ja niin ettei tutkimukset olennaisesti heikennä saamelaiden kotiseutualueella edellytyksiä harjoittaa perinteisiä saamelaiselinkeinoja taikka muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria. Kiinteistön omistajan alueen kehittämistä koskevat suunnitelmat eivät pääsääntöisesti vaikeudu malminetsintätoimien vaikutuksesta, sillä kyseessä on tutkimustyö.

Malminetsintäluvan määräaikaisuuden harkintaan vaikuttavat myös muut hakemuksen käsittelyn yhteydessä ilmenneet seikat, kuten esimerkiksi vireillä oleva kaavoitustilanne ja kohteella aikaisemmat suoritettujen tutkimusten laatu ja laajuus. Tunnetulla kohteella malminetsintätutkimuksien tulisi edetä nopeammassa tahdissa, sillä tehokas malminetsintä on vielä tärkeämpää malmipotentiallisella kohteella, kuin alkuvaiheen kohteella, jossa alueet ovat huomattavasti laajempia ja lähtötiedot vähäisempiä.

Malminetsintäluvan voimassaolon pituuden määräytymisessä otetaan huomioon myös haetun alueen koko. Mikäli hakijan esittämä malminetsintäalue on poikkeuksellisen laaja ja jossa tehokas malminetsintä on jo lähtökohtaisesti vaikeaa, kaivosviranomaisen on lyhennettävä voimassaoloaikaa. Mikäli yksi toimija saa haltuunsa laajoja alueita, joilla tutkimukset eivät etene tehokkaassa tahdissa, voidaan sitä pitää kaivoslain tavoitesäännöksen vastaisena. Toki kohtuuttoman laajoja alueita parhaiten hillitsevät maanomistajille maksettavat malminetsintäkorvaukset, jotka maksetaan koko malminetsintäalueelle. Portaittain nouseva korvausten taso on loppuvuosina jo 50 € hehtaarilta.

61 § Malminetsintäluvan voimassaolon jatkaminen

Malminetsintälupa raukeaa määräajan päättyessä. Malminetsintäluvan voimassaoloa on kuitenkin mahdollista jatkaa enintään kolme vuotta kerrallaan. Malminetsintälupa voi olla voimassa enintään viisitoista vuotta (15), mikäli harkintaperusteet malminetsinnän voimassaolon jatkamiselle täyttyvät koko tämän ajan.

Merkittävimmät ehdot voimassaolon jatkamiselle ovat ne, että aikaisempi malminetsintäluvan voimassaoloaika on ollut tehokasta ja järjestelmällistä, ja se että jatkotutkimukset ovat edelleen tarpeen perustellusti. Tätä kohtaa tarkennettiin vuoden 2023 kaivoslakimuutoksessa niin, että pykälään kirjoitettiin suoraan se mitä aikaisemmasta vuoden 2011 kaivoslaista löytyi käytännössä vain hallituksen esityksestä.

Jatkoluvan edellytyksenä on, että luvanhaltija on olennaisilta osin toteuttanut malminetsintäluvan perusteena olevan hakemuksessa esitetyn tutkimussuunnitelman mukaiset tutkimustoimenpiteet ja että malminetsintä on muutoinkin ollut tehokasta ja järjestelmällistä. Vaatimus pitää olennaisilta osin sisällään mahdollisuuden, että tutkimussuunnitelma ja olosuhteet eivät todellisuudessa kohtaa, jolloin perustellusta syystä luvanhaltija voisi poiketa tutkimussuunnitelmasta edellyttäen kuitenkin, että luvan mukaisena toteutettu malminetsintä on silti tehokasta ja järjestelmällistä. Harkitessaan malminetsintäluvan voimassaolon jatkamista kaivosviranomaisen tulee arvioida, onko hakija toteuttanut olennaisilta osin ne tutkimussuunnitelman toimenpiteet, jotka hakija on ilmoittanut kyseessä olevaa lupaa hakiessaan. Toinen lisäys vuoden 2023 kaivoslaki muutoksessa on tarkennus 2 momenttiin ”Edellytyksenä *malminetsintäluvan jatkamiselle on muun ohella, että luvanhaltija on noudattanut kaivoslaissa säädettyjä velvollisuuksia ja lupamääräyksiä. Kaivoslain mukaiselle toiminnalle on ominaista niin kutsuttu jakautuneen lainsäädännön järjestelmä, jossa olennaisia vaatimuksia luvan mukaiselle toiminnalle asetetaan kaivoslain ohella myös muiden lakien kuten luonnonsuojelulain ja ympäristönsuojelulain nojalla. Ottaen huomioon tämän jakautuneen lainsäädännön järjestelmän on luontevaa, että kaivoslain mukaisessa lupaharkinnassa otetaan huomioon myös se, onko toiminnanharjoittaja noudattanut myös muissa toimintaan soveltuviissa laeissa kuin kaivoslaissa säädettyjä velvollisuuksia samoin kuin kyseisten lakien nojalla annettuja määräyksiä. Ottaen lisäksi huomioon, että kyseessä on sama toiminta, jota toisinaan ohjaa samanaikaisesti usea eri säädös tai lupa, tulisi kaivoslain mukaisessa lupaharkinnassa ottaa huomioon myös ne kaivosviranomaisen tietoon tulleet, hakemuksen kohteena olevaan luvan mukaiseen toimintaan liittyneet rikkomukset, joista säädetään muissa toimintaan soveltuviissa laeissa.*” Mikäli kyse olisi muun kuin kaivoslain säännösten rikkomisesta, tulisi lupaharkinnassa huomioida ainoastaan sellaiset rikkomukset, jotka ovat lainvoimaisella, toimivaltaisen viranomaisen päätöksellä todettu tapahtuneen. Siten esimerkiksi lausunnoissa, mielipiteissä ja muistutuksissa esille tuotuja epäilyjä velvoitteen, säännöksen tai määräyksen rikkomisesta tulisi huomioida harkinnassa vain, mikäli esitetyn tiedon valossa kaivosviranomaisella olisi painavia syitä epäillä lupamenettelyn aikana esille tulleen rikkomuksen tosiasiallisesti tapahtuneen.

Lisäksi malminetsintäluvan haltijalta vaaditaan kaivoslaissa säädettyjen velvollisuuksia noudattamista, joista keskeisimpiä ovat kaivoslain 11—14 §:ssä, 99 §, 103 § ja 107 §:ssä säädetyt velvollisuudet. Sama edellytys koskee kaivoslain 51 §:n nojalla annettujen lupamääräyksiä noudattamista.

Malminetsintä voidaan käytännössä aina järjestää ilman merkittävää haittaa asianosaisille. Malminetsintäluvan voimassaolon jatkaminen edellyttääkin, ettei siitä aiheudu kohtuutonta haittaa yleiselle tai yksityiselle edulle, esimerkiksi kiinteistön omistajan tai kunnan alueen kehittämistä koskeville suunnitelmille. Tällä säännöksellä voidaan estää malminetsinnän pitkittyminen tarvittaessa.

Päätettäessä malminetsintäluvan voimassaolon jatkamisesta, hakijan on suhteutettava hakemuksessa esitettävien selvitysten tarkkuus pidemmälle edenneen hankkeen vaatimalla tasolla. Samalla voidaan olettaa, että tehokas tutkimus myös pääsääntöisesti pienentää malminetsintäalueen kokoa aina jatkolupavaiheessa.

61 a §. Maanomistajan suostumus malminetsintäluvan voimassaolon jatkamiselle

Sen lisäksi, mitä edellisessä 61 §:ssä säädetään malminetsintäluvan voimassaolon jatkamisen edellytyksistä, on malminetsintäluvan voimassaolon jatkamisen edellytyksenä, että hakija osoittaa, että ne alueen hallinnasta vastaavat viranomaiset tai laitokset tai kiinteistöjen omistajat, joiden omistamat kiinteistöt kattavat vähintään puolet malminetsintäalueesta, ovat antaneet suostumuksensa luvan jatkamiselle, kun jatkoa haetaan vähintään kymmenen vuotta voimassa olleelle luvalla. Suostumus tulisi saada kirjallisesti, mutta myös sähköisesti annettu suostumus, kuten sähköposti, riittää.

Annettu suostumus on voimassa, kunnes malminetsintälupa raukeaa tai lupa peruutetaan. Lainsäätäjän mukaan malminetsinnän voidaan katsoa edenneen kymmenessä vuodessa riittävän pitkälle, jotta toiminnanharjoittaja pystyisi selostamaan maanomistajille riittävällä tarkkuudella suunnitelmia esiintymän mahdollisen sijainnin ja hyödyntämisen osalta, jotta maanomistaja voisi tehdä riittävän tarkkoihin tosiseikkoihin perustuvan päätöksen suostumuksen antamisesta. Tällä hetkellä tiedossa olevat tai historialliset malminetsintäprojektit eivät ole edenneet 10 vuodessa siihen pisteeseen, että luvanhaltija olisi pystynyt kertomaan esiintymän rajoja tai jotakin mahdollisesta mineralisaation hyödyntämisestä. Maanomistajille 10 vuoden jälkeen maksettava 50 € hehtaarikorvaus on tähän asti taannut sen, ettei maanomistajilla ole ollut tarvetta puuttua malminetsintään.

Tämä pykälä on ollut voimassa 1.6.2023 alkaen, mutta sitä ei ole vielä käytetty kuin muutamia kertoja vuosien 2024–2025 aikana. Kerrat, joissa sitä on käytetty ovat olleet yksinkertaisia, sillä valtio on ollut suurin maanomistaja malminetsintälupa-alueella. Tähän pykälään edelleenkin liittyy suuri riski maanomistajien eriarvoisesta kohtelusta. Mikäli kohteella on muutama isompi maanomistaja ja useita kymmeniä pieniä kiinteistönomistajia, maksamalla vain riittävälle määrälle omistajista korvauksia suostumuksesta, voidaan jatkolupa laittaa vireille. Tämä voi tarkoittaa myös tilannetta, jossa on kaksi maanomistajaa joista toisen henkilön kiinteistö kattaa 51 % alueen pinta-alasta ja toisella henkilöllä 49 %. Silloin toisen maanomistajan myöntämä lupa riittää jatkolupaa varten tai toisinpäin, sillä isommalla voidaan estää jatkotutkimukset, vaikka toinen siihen suostuisi. Vaatimus maanomistajasuostumuksesta tulee sovellettavaksi, kun haetaan lupaa malminetsintäluvan voimassaolon jatkamiselle ja haettavana olevan lupakauden aikana malminetsintälupa olisi ollut voimassa kymmenen vuotta. Lain voimaan tullessa voimassa olevien sellaisten malminetsintälupien osalta, jotka ovat jo olleet voimassa vähintään kymmenen vuotta, vaatimusta tulisi sovellettavaksi seuraavan jatkoluvan hakemisen yhteydessä. Tällöin vaatimus voisi siis tulla sovellettavaksi myöhäisimmillään vasta kolmentoista vuoden kohdalla, jos malminetsintälupa on haettu ja myönnetty pisimmälle mahdolliselle lupakaudelle (4 vuotta + 3 vuotta + 3 vuotta + 3 vuotta). Tämän kaivoslain kohdan todelliset vaikutukset tullaan siis näkemään mahdollisesti vasta useiden vuosien päästä.

Jos suostumusta ei ole saatu, voi toiminnanharjoittaja hakea valtioneuvostolta puoltoa malminetsintäluvan voimassaolon jatkamiselle. Valtioneuvosto voi puoltaa hakemusta, jos tärkeä yleinen etu edellyttää hanketta. Harkittaessa, edellyttääkö tärkeä yleinen etu hanketta, otetaan huomioon hankkeen paikallis- ja aluetaloudelliset sekä työllisyysvaikutukset ja yhteiskunnan raaka-ainehuollon tarve. Valtioneuvoston puoltoa koskeva hakemus on toimitettava valtioneuvostolle.

Valtioneuvosto päätös puollosta korvaa 1 momentissa tarkoitetun suostumuksen. Yksi viimeisen kaivoslakiuudistuksen tarkoitus oli nopeuttaa malminetsintäprojekteja. Hallituksen esityksessä mainitaan esimerkiksi näin ”*Selvitysten mukaan kansalaiset pitävät kaivoslain mukaiseen toimintaan liittyviä, esimerkiksi kiinteistöjen arvoon vaikuttavia, pitkiä epävarmuusaikoja raskaina.*”. Kaivoslaki uudistuksessa 505/2023 lisätty uusi katko 10 vuoden kohdalle ei nopeuta malminetsintää, sillä ylimääräistä valtioneuvoston puoltomenettelyä ei ole testattu vielä kertaakaan tähän mennessä ja mahdollinen valtioneuvoston päätöksestä valittaminen pidentää lupahakemuksen käsittelyyn kuluvaan aikaan merkittävästi jopa vuosilla.

Hakijan on pyydettävä malminetsintäluvan jatkamiselle 1 momentissa tarkoitetut suostumukset kirjallisesti hakemuksen kohteena olevan malminetsintäalueen kiinteistöjen omistajilta, alueen hallinnasta vastaavilta viranomaisilta tai laitoksilta. Suostumuksen antamiselle on asetettava kohtuullinen määräaika, kaivoslaissa ei ole tarkennettu tätä. Koska kysymyksessä on hakijan oikeusturvan kannalta merkittävästä seikasta, myös suostumuksen valmisteluun eli maanomistajan kanssa käytävien neuvotteluiden osalta on annettava riittävästi aikaa. Erityisen raskas velvoite on niille yrityksille, joiden malminetsintäalueella on kymmeniä tai jopa useita satoja eri maanomistajia.

Maanomistajan suostumus tai valtioneuvoston puolto toimii malminetsintäluvan voimassaolon jatkamista koskevan päätöksen edellytyksenä ja olisi kaivosviranomaisen harkintavaltaa sitova siltä osin. Valtioneuvoston päätökseen puollosta tai kielteiseen päätökseen voisi hakea muutosta oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 8 §:n 1 momentin mukaan.

Suostumus on annettava kirjallisesti, ja hakijan on liitettävä suostumukset hakemusasiakirjoihin. Tarkempia säännöksiä maanomistajasuostumuksen antamisesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

61 a § velvoite voi johtaa viimekädessä myös siihen, että malminetsinnän jatkolupahakemus raukeaa ja alueella aloitetaan kokonaan uusi malminetsintälupaprosessi 0 vuodesta, huomioiden mahdolliset karenssirajoitukset.

61 b § Malminetsintäluvan voimassaolon jatkaminen poikkeuksellisissa tilanteissa

Kaivoslakiin lisättiin 2023 uusi pykälä, jonka nojalla malminetsintäluvan voimassaoloa voi jatkaa sen ajan, jona toiminta on ylivoimaisen esteen tai muun toiminnanharjoittajasta johtumattomista erityisistä syistä ollut keskeytyneenä. Malminetsintälupa perustuva toiminta on vaikeutunut ja jopa keskeytynyt mm. Korona-pandemian takia voimassa olleiden poikkeusolojen tai liiketoimintaan vaikuttavien rajoitusten aikana, kun ihmisten matkustamista on rajoitettu. Jatkossa tämän kaltaisiin poikkeuksellisiin tilanteisiin voi säännöksen perusteella hakea pidennystä malminetsintäluvan voimassaololle. Toinen esimerkki voi koskea tilannetta, jossa malminetsintäalueella ei malminetsintäluvan mukaan saisi tehdä tutkimustoimenpiteitä kuin talviolosuhteissa, eikä malminetsintäluvan voimassaoloaikana olisi ollut kunnon talviolosuhteita, eikä tutkimustoimia ole sen vuoksi saatu tehtyä. Muuttuneet tulkinnot myös erilaisten eläinlajien rauhoitusajoista voivat olla peruste hakea voimassaolon jatkoaikaa. Mikäli esimerkiksi jokin suuri petolintu rakentaa pesän ja aloittaa pesinnän keskeisellä paikalla lupa-alueella, tutkimuksia rajoitetaan usein jopa 6 kk. Ylivoimaisen esteen tulkinnoissa tai muussa toiminnanharjoittajasta johtumattoman syyn takia, täytyy malminetsintätoiminnan olla tosiasiallisesti keskeytynyt.

Menetetyn ajan palauttaminen luvan haltijalle ei lyhentäisi luvan enimmäisvoimassaoloaikaa vaan palauttaisi ylivoimaisen esteen tai muun toiminnanharjoittajasta johtumattomasta erityisen syyn aiheuttaman ajan menetyksen luvanhaltijalle.

66 § Hakemus luvan voimassaolon jatkamiseksi

Malminetsintäluvan voimassaolon jatkamista varten lupaviranomaiselle on ennen luvan voimassaolon päättymistä toimitettava lupahakemus sekä lupaharkinnan kannalta tarpeelliset ja luotettavat selvitykset 61 §:n 2 momentin 1 ja 2 kohdassa, 63 §:n 2 momentin 1 ja 2 kohdassa tai 65 §:n 2 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista seikoista. Lisäksi hakemukseen sovelletaan vastaavasti, mitä lupahakemuksesta säädetään 34 §:ssä. Kaivoslain 60 §:ssä todetaan malminetsintäluvan määräaikaaisuudesta, eli kuinka kauan lupa on voimassa ja mihin mennessä luvan voimassaoloa on haettava.

Hakemuksesta tulee käydä ilmi pääasiassa kaikki mitä säädetään kaivoslain 34 §:n edellytyksistä. Tämän lisäksi hakijan tulee toimittaa uusi päivitetty paikkatietotiedosto, mikäli aluetta pienennetään tässä vaiheessa.

Malminetsintäluvan voimassaolon jatkamista koskevassa hakemuksessa tulee esittää riittävä selvitys edellä mainittujen lisäksi mitä kaivosasetuksessa säädetään:

- 1) hakemuksen kohteena olevan luvan nojalla tehdyistä toimenpiteistä ja niiden pääasiallisista tuloksista;
- 2) alueelle kohdistuneiden tutkimuskustannusten määrästä;
- 3) esiintymän hyödyntämismahdollisuuksista ja jatkotutkimusten tarpeellisuudesta;
- 4) perustelut aluerajaukselle.

Asianosaisissa tapahtuneet muutokset täytyy myös selvittää ennen hakemuksen kuuluttamista kaivoslain 40 §:n mukaisesti. Mikäli kyseessä on loppuvaiheen malminetsintätutkimukset, hakijan tulee tarkentaa selvitys myös toiminnan lopettamiseen liittyvistä toimenpiteistä ja jälkitoimenpiteistä.

Hakemuksessa ei kuitenkaan ole tarpeen esittää selvitystä seikoista, jotka on tarvittavassa laajuudessa selvitetty jo alkuperäisessä hakemuksessa, ja joiden osalta ei ole tapahtunut muutosta.

Tarkempia säännöksiä luvan voimassaolon jatkamista koskevasta hakemuksesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

*Valtioneuvoston tällä hetkellä voimassa olevassa asetuksessa 27 §:ssä määrätään, että jatkolupahakemus tulee panna vireille 2 kuukautta ennen luvan raukeamista. Kaivoslaissa on kuitenkin säädetty, että jatkolupa tulee panna vireille luvan voimassaoloaikana, joka asettaa ristiriidan alempiasteisen asetuksen ja erityislakina olevan kaivoslain välille. Tätä käsikirjan päivityshetkellä korkeimmassa hallinto-oikeudessa on käsiteltävänä Tukesin valituslupahakemus, joka koski Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden ratkaisua, jossa hallinto-oikeus totesi hakemuksen saapuneen myöhässä asetuksen mukaisesti. Asiaan on jo olemassa oikeuskanslerin linjaus, joka vastaa Tukesin näkemystä siitä, että valtioneuvoston asetus kaventaa kaivoslaissa sallittua mahdollisuutta jättää jatkoaikahakemus voimassaoloaikana ja on siten ristiriidassa. Oikeusasiamies vaati työ- ja elinkeinoministeriötä antamaan Tukesille ohjeen poistaa asianomainen kohta, jossa jatkoaikahakemus pyydettiin lähettämään 2 kk ennen luvan raukeamista malminetsintää koskevista lupapäätöksistä. Lopullisesti asian tulee ratkaisemaan korkein hallinto-oikeus.

67 § Malminetsintäluvan raukeaminen

Malminetsintälupa raukeaa, kun lupapäätöksessä määrätty voimassaoloaika päättyy, eikä voimassaoloa ole jatkettu 61 §:n nojalla. Kun lupa on rauennut, ei lupaan perustuvaa toimintaa enää saa jatkaa ja jälkitoimenpiteisiin on ryhdyttävä 15 §:n mukaisesti.

Malminetsintälupa on tarkoitettu luvan mukaisen toiminnan harjoittamiseen malminetsintäalueella. Malminetsintäluvalla voi olla vaikutuksia myös muiden etuihin ja oikeuksiin, vaikutukset

konkretisoituvat vahvimmin kilpailevien malminetsintäyhtiöiden toimintaan. Kaivosviranomaisella on oikeus päättää, että malminetsintälupa raukeaa, jos toiminta on ollut keskeytyneenä malminetsintäluvan haltijasta riippuvasta syystä yhtäjaksoisesti vähintään vuoden. Vireillepano-oikeus raukeamisasiassa on kaivosviranomaisen lisäksi niillä, joiden etua tai oikeutta asia saattaa koskea, sekä kunnalla, jonka alueella malminetsintäalue sijaitsee.

Vireillepano-oikeus voi tapauskohtaisesti olla myös kilpailevalla yhtiöllä, esimerkiksi toisella samasta alueesta tai kaivosmineraalista kiinnostuneella malminetsintäyhtiöllä. Kaivosviranomaisen on asiaa harkitessaan sovellettava muun muassa hallintolain 6 §:ssä säädettyjä periaatteita.

Kaivosviranomaisen on päätettävä, että malminetsintälupa raukeaa, jos luvanhaltija tekee asiaa koskevan ilmoituksen.

Luvanhaltija on velvollinen tekemään ilmoituksen, jos tarkoituksena ei enää ole harjoittaa lupaan perustuvaa toimintaa. Malminetsintälupa raukeaa ilmoituksen saavuttua kaivosviranomaiselle. Kun ilmoitus on saapunut, luvanhaltijan velvollisuudet maanomistajakorvaukseen päättyvät myös. (Muutossäädös 307/2017).

Jos luvanhaltija hakee malminetsintäluvan voimassaolon jatkamista 66 §:ssä säädetyllä tavalla, jäävät 58 §:n nojalla lupapäätöksestä tehty merkintä kiinteistötietojärjestelmään, 107 §:n nojalla asetettu vakuus ja 174 §:n nojalla tehty panttaus voimaan, kunnes hakemus on lainvoimaisesti ratkaistu. Lähinnä asia koskee vakuutta ja sen riittävyttä, sitä voidaankin tapauskohtaisesti tarkastella jatkolupavaiheessa.

Mikäli malminetsintäluvanhaltija laiminlyö kaivoslaissa mainitut velvollisuutensa, kaivosviranomaisen on harkittava luvan peruuttamista koskevan 70 §:n soveltamista.

69 § Luvan muuttaminen

Malminetsintälupaa on muutettava, jos toiminnasta aiheutuu kaivoslaissa kielletty seuraus tai toiminnasta aiheutuvat haitalliset vaikutukset poikkeavat olennaisesti siitä, mitä lupaharkinnassa on arvioitu. Mikäli malminetsintäalueella tapahtuu esimerkiksi kaivoslain 11 §:n 2 momentissa tarkoitettu seuraus, jota ei ole ollut mahdollista ottaa huomioon lupaharkinnassa, tai jos toiminnasta aiheutuvat haitalliset vaikutukset poikkeaisivat olennaisesti ennalta arvioidusta, lupaa olisi muutettava.

Vireillepano-oikeus luvan muuttamiseksi on kaivoslupaviranomaisen lisäksi asiassa toimialallaan yleistä etua valvovalla viranomaisella (ympäristöviranomaiset), kunnalla, kiinteistön omistajalla tai muulla haittaa kärsivällä asianosaisella.

Vaikutuksiltaan vähäiset muutokset eivät edellytä luvan muuttamista. Vaikutusten laajuutta arvioitaessa on otettava huomioon muun muassa, mitä kaivoslain 11 §:n 2 momentissa ja muualla laissa säädetään. Malminetsintäluvanhaltija on velvollinen hakemaan malminetsintäluvan muuttamista, jos tutkimussuunnitelmaa muutetaan tai täydennetään siten, että lupamääräysten tarkistaminen esimerkiksi vakuuden osalta on tarpeen.

Malminetsintätutkimusten eteneminen saattaa poiketa siitä, mitä lupaa tai sen voimassaolon jatkamista koskevaa lupaa haettaessa on osattu arvioida. Mikäli malminetsintäluvanhaltijalla tulee tarve muuttaa malminetsintätutkimuksia koskevaa suunnitelmaa niin että niiden vaikutukset poikkeavat olennaisesti voimassa olevassa malminetsintäluvassa sallituista toimista, malminetsintäluvan haltija tulee tällaisissa tilanteissa hakea lupamääräysten tarkistamista. Mikäli kaivosviranomainen toteaa tarkistuksen pohjalta, että toiminta ei vastaa vaikutuksiltaan sitä mitä alkuperäisessä luvassa on sallittu ja muutos on olennainen aikaisempaan verrattuna, tulee malminetsintälupaa muuttaa kaivoslain 69 §:n mukaisesti.

Malminetsintäluvan muuttamista koskevaan hakemukseen sovelletaan vastaavasti, mitä kaivoslain 34 §:ssä säädetään lupahakemuksesta. Hakemuksessa ei kuitenkaan ole tarpeen esittää selvitystä seikoista, joiden osalta ei ole tapahtunut muutosta.

70 § Luvan peruuttaminen

Malminetsintäluvan peruuttaminen tulee vireille lupaviranomaisen aloitteesta. Luvan peruuttaminen edellyttää luvanhaltijalta tahallista tai tuottamuksellista menettelyä. Lupaviranomainen on velvollinen harkitsemaan malminetsintäluvan peruuttamista, jos hakemuksessa tai sen liitteissä on annettu sellaisia virheellisiä tietoja esimerkiksi hakijasta, toimintaa koskevista suunnitelmista tai niiden vaikutuksista, jotka ovat olennaisesti vaikuttaneet luvan myöntämisen edellytyksiin tai muutoin lupaharkintaan.

Jos hakija jättää ilmoittamatta lupaharkinnan kannalta olennaisen seikan, joka on ollut hakijan tiedossa tai joka olisi pitänyt tietää, voidaan lupa peruuttaa. Luvan peruuttamista on myös harkittava, kun luvanhaltija ei enää täytä luvan myöntämisen edellytyksiä. Luvan myöntämisen edellytyksistä säädetään kaivoslain (621/2011) 31 §:ssä ja 34 §:ssä.

Luvan peruuttamista on lisäksi harkittava, jos luvanhaltija on laiminlyönyt valvonnan kannalta tarpeellisen selvitysvelvollisuuden 14 §:n 1 momentissa, tai 152 §:n 1 momentissa tarkoitetun velvollisuuden. Kaivosviranomainen on voinut määrätä myös yksittäisessä luvassa erilaisia selvitys- tai raportointivelvollisuuksia, myös näiden laiminlyönti voi johtaa peruutukseen.

Luvan peruuttaminen tulee harkittavaksi silloinkin, jos luvanhaltija on olennaisella tavalla laiminlyönyt tai rikkonut muita säädettyjä velvollisuuksia, esimerkiksi 12 §:ssä säädettyä ilmoitusvelvollisuutta, jota kaivosviranomainen tarkentaa yksittäisissä päätöksissä alueen luonteesta ja sijainnista riippuen. Peruuttamiseen voi johtaa myös 99 § ja 103 §:ssä säädetty korvausvelvollisuuden sekä 107 §:ssä säädettyä vakuusvelvollisuuden laiminlyönti, tai rikkomukset 11 §:n 1 momentissa säädettyihin rajoituksiin, tai 51 §:n nojalla annettuihin lupamääräyksiin.

Kaivoslain muutoksessa 2023 lisättiin kohta 4, joka koskee tilanteita, joissa toiminnan arvioidaan vaarantavan maanpuolustusta, huoltovarmuutta, yhteiskunnan kannalta välttämättömän infrastruktuurin toimintaa tai muuta näihin rinnastettavaa kansallisen turvallisuuden etua. Kaivosviranomainen on sopinut menettelyistä puolustusvoimien kanssa, kuinka asia hoidetaan malminetsintähakemusten osalta tietoturvallisesti.

Lupaviranomaisen on annettava luvanhaltijalle määräaika korjata edellä mainitut puutteet, rikkomukset tai laiminlyönnit, jos ne ovat korjattavissa, tai niiden arvioidaan olevan vähäisiä. Tällä turvataan luvanhaltijan oikeusturva. Luvan peruuttamisen oikeasuhtaisuuden varmistamiseksi, peruuttamismahdollisuudet on sidottu vakaviin tai olennaisiin rikkomuksiin tai laiminlyönteihin sekä siihen, että luvanhaltijalle mahdollisesti annetut huomautukset tai varoitukset eivät ole johtaneet toiminnassa esiintyneiden puutteiden korjaamiseen.

Kun kyseessä on vakava tai olennainen rikkomus, josta aiheutuu kaivoslaissa kielletty seuraus tai toiminnasta aiheutuu kaivoslaissa kielletty vaikutus, luvan peruuttaminen tulee laittaa vireille välittömästi.

Rikkomuksen seurauksena luvan peruuttamiseen johtava teko voi olla tahallinen, mutta rangaistussäännössä mainitaan erikseen myös tuottamuksellisuus. Rikosoikeuden peruskäsitteissä teosta, joka on tuottamuksellinen, rangaistaan lievemmin kuin mitä tahallisesta teosta. Kaivoslaissa seuraus tahallisesta ja tuottamuksellisesta on sama, mikäli teko täyttää peruuttamisen edellytykset.

72 § Luvan voimassaolon jatkamista, raukeamista, muuttamista ja peruuttamista koskevan asian käsittely

Malminetsintäluvan voimassaolon jatkamista, raukeamista, muuttamista sekä peruuttamista koskeva asia käsitellään kuten vastaava lupa-asiaa. Edellä mainittuihin malminetsintälupamenettelyihin sovelletaan mitä muun muassa kaivoslain 37—40 § ja 42 §:ssä säädetään lupahakemuksen käsittelystä, 45—46 §:ssä, 50—51 §:ssä lupa- harkinnasta, 56—58 §:ssä lupapäätöksestä ja 61 §:ssä luvan voimassaolosta.

Säädösmuutoksen 307/2017 johdosta hakija voi rauettaa malminetsintäluvan ilmoituksella. Samassa yhteydessä muutettiin raukeamisen kuulemista niin, että 39 §:ssä säädettyä muistutuksista ja mielipiteistä, ei sovelleta malminetsintäluvan raukeamista koskevan 67 §:n 3 momentissa tarkoitetun ilmoituksen käsittelyyn.

Mitä taas 57 §:ssä säädetään lupapäätöksen antamisesta ja 58 §:ssä lupapäätöksestä tiedottamisesta, sovelletaan niitä myös malminetsintäluvan raukeamista koskevan ilmoituksen johdosta annettavaan kaivosviranomaisen päätökseen.

73 § Luvan siirto

Malminetsintälupaan liittyvien varallisuus oikeudellisten näkökohtien vuoksi, malminetsintäluvut ovat siirtokelpoisia kuten valtausoikeus aiemmin kumotun kaivoslain (503/1965) mukaisesti. Kun malminetsintälupaa koskeva hakemus täyttää kaivoslain (621/2011) 34 §:ssä asetetut edellytykset, se saa 32 §:ssä tarkoitetun etuoikeuden ja se on siirrettävissä. Malminetsintälupa tai -hakemus on mahdollista siirtää vain kokonaisuudessaan.

Malminetsintäluvan siirtoa koskevassa menettelystä alkuperäisen luvanhaltijan on haettava siirtoa toimittamalla kaivosviranomaiselle asiaa koskeva hakemus. Hakemuksessa tulee esittää luotettava selvitys siirron saajaa koskevista tiedoista ja siirron käsittelyn kannalta muut merkitykselliset seikat. Kaivoslaki muutoksessa 505/2023 lisättiin pykälän 2. mom., että jatkossa hakemuksessa on oltava myös maininta myös siirron tarkoituksesta ja siirron saajan suunnitelmasta toteuttaa siirrettävään lupaan perustuvaa toimintaa. Luotettavana selvityksenä voitaisiin pitää esimerkiksi ulkopuolisen asiantuntijan arviota. Ehdotetun muutoksen tarkoituksena olisi antaa kaivosviranomaiselle keino varmistua siitä, ettei siirron taustalla ole keinotekoinen oikeuksien ja velvollisuuksien siirto kolmannelle. Kaivosviranomaisen ei ole tarvinnut ulkopuolista apua tähän mennessä. Kaivoslain systematiikka ja toiminnanharjoittajien yhdenvertaisuus edellyttää, että samat vaatimukset tulee soveltua niin luvan hakijoihin, toiminnanharjoittajiin kuin siirron saajiin. Tähän periaatteeseen ei ehdotettu muutosta 505/2023 kaivoslaki muutoksessa.

Malminetsintälupahakemuksen siirto edellyttää siirron jälkeen täydennystä siirron saajalta. Käytännössä kyse on uuden lupahakemuksen toimittamista, jossa hakijaa koskevat tiedot ja mm. tutkimussuunnitelma ovat ajantasaisia, tällöin hakemus voidaan myös kuuluttaa kaivoslain 40 §:n mukaisesti.

Kaivosviranomaisen ratkaisee siirtoa koskevan hakemuksen ja lähtökohtaisesti siirto on hyväksyttävä, jos siirron saaja täyttää kaivoslaissa mainitut edellytykset, ja viranomaiselle on toimitettu riittäväksi katsottavat selvitykset. Kaivosviranomaisen voi kuitenkin hylätä malminetsintäluvan siirtoa koskevan hakemuksen 46 §:n 1 momentin 9 kohdassa mainituin perustein, jos on painavia perusteita epäillä, että haetun alueen laajuuden johdosta taikka hakemuksen käsittelyn yhteydessä ilmenneistä muista syistä siirron saajalla ei ole edellytyksiä tai ilmeisesti tarkoitustakaan ryhtyä luvan mukaiseen toimintaan. Toinen harkintaperuste on se, että siirron saaja on mahdollisesti aikaisemmin olennaisesti laiminlyönyt tähän lakiin perustuvia

velvollisuuksia. Laiminlyöntien olennaisuutta arvioitaessa on otettava huomioon erityisesti laiminlyöntien suunnitelmallisuus, niiden kesto ja toistuvuus sekä laiminlyönneistä aiheutuneiden vahinkojen määrä.

Kaivoslaki muutoksessa 505/2023 lisättiin 46 §:n kohta 10, joka liittyy tilanteisiin, jossa toiminnan voidaan arvioida vaarantavan maanpuolustusta, huoltovarmuutta, yhteiskunnan kannalta välttämättömän infrastruktuurin toimintaa tai muuta näihin rinnastettavaa kansallisen turvallisuuden etua. Näissä tilanteissa Työ- ja elinkeinoministeriö voi hylätä malminetsintäluvan siirtoa koskevan hakemuksen.

Mikäli siirtoa haetaan malminetsintäluvalle, josta on jo pyydetty lausunnot kaivoslain (621/2011) 37–38 §:n mukaisesti, varattu tilaisuus 39 §:n mukaisille muistutuksille ja mielipiteille, ja hakemus tiedotettu 40 §:n mukaisesti, kaivosviranomaisen tulee tapauskohtaisesti harkita hakemuksen uudelleen kuuluttamista siirron jälkeen. Harkintaan vaikuttaa ensisijaisesti uuden haltijan tutkimussuunnitelma ja siihen liittyvät tutkimusmenetelmät ja kohteiden sijainti. Mikäli suunnitelmat eivät poikkea merkittävästi aiemmasta kuulutetun hakemuksen sisällöstä, hakemus voi edetä kaivoslain 45 §:n mukaiseen lupaharkintaan ja päätös voidaan myöntää siirron saajalle, eli tosiasialliselle hakijalle.

74 § Luvan siirtoa koskevan päätöksen antaminen ja siitä tiedottaminen

Malminetsintäluvan siirtoa koskevan päätöksen antamiseen sovelletaan, mitä 57 §:ssä säädetään lupapäätöksen antamisesta. Kaivosviranomaisen on toimitettava päätös hakijalle ja jäljennös siitä siirron saajalle sekä ilmoitettava siirrosta kirjallisesti lupa-alueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajille. Kaivosviranomaisen on julkaistava tieto päätöksestä ainakin yhdessä päätöksessä tarkoitetun toiminnan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä.

Kaivosviranomaisen on huolehdittava, että kunnat, joiden alueita luvan siirtopäätös koskee, julkaisevat viipymättä tiedon päätöksestä kunnan ilmoituksena. Kunnan ilmoituksista säädetään kuntalain 108 §:ssä.

75 § Varauspäätöksen antaminen ja siitä tiedottaminen

Varauspäätöksen antamiseen sovelletaan, mitä 57 §:ssä säädetään lupapäätöksen antamisesta. Kaivosviranomaisen on toimitettava varauspäätös varaajalle.

Kaivosviranomaisen on julkaistava tieto päätöksestä ainakin yhdessä päätöksessä tarkoitetulla varausalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä ja tarvittaessa sellaisessa sanomalehdessä, josta alueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajien ja haltijoiden voidaan otaksua parhaiten saavan tiedon asiasta.

Kaivosviranomaisen on huolehdittava, että kunnat, joiden alueilla varausalue sijaitsee, julkaisevat viipymättä tiedon päätöksestä kunnan ilmoituksena. Kunnan ilmoituksista säädetään kuntalain 108 §:ssä.

Jos varausalue sijoittuu saamelaisten kotiseutualueelle, on jäljennös päätöksestä toimitettava saamelaiskäräjille ja, jos varausalue sijoittuu koltta-alueelle, lisäksi kolttien kyläkokoukselle. Jos varausalue sijoittuu poronhoitoalueelle, on päätöksestä toimitettava jäljennös asianomaiselle paliskunnalle.

76 § Varauspäättöksen voimassaolo

Varauspäättös on voimassa enintään kaksitoista (12) kuukautta siitä, kun varausilmoitus on tehty. Kaivosviranomaisen on varauspäättöksen voimassaolon pituutta harkitessaan otettava huomioon erityisesti tutkimussuunnitelman laadintaan ja muihin malminetsintälupahakemuksen valmisteleviin toimenpiteisiin tarvittava aika. Kaivosviranomainen voi harkita voimassaoloa aina tapauskohtaisesti. Varausilmoituksen tuomalla etuoikeudella voi kuitenkin aina hakea malminetsintälupaa riippumatta varausajan pituudesta.

Varauspäättös raukeaa määräajan päättyessä. Varauspäättös raukeaa myös kokonaan tai osittain, kun sen tuottamalla etuoikeudella on haettu malminetsintälupaa 34 §:ssä säädetyllä tavalla. Kaivosviranomaisen on lisäksi päätettävä, että varauspäättös raukeaa, jos varaaja tekee asiasta kirjallisen ilmoituksen kaivosviranomaiselle. Kun varaus on rauennut joko määräajan päättyessä tai varaajan ilmoituksesta, kohteelle astuu kaivoslain (621/2011) 44 §:n 3 momentin tarkoittama karenssiaika (1 vuosi), joka kohdistuu vuoden ajan uudelle varaukselle.

Kaivosviranomainen voi peruuttaa varauspäättöksen, jos varausilmoituksessa tai sen liitteissä on annettu virheellisiä tai puutteellisia tietoja, jotka ovat olennaisesti vaikuttaneet varauspäättökseen liittyvään harkintaan.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään varauspäättöksen voimassaolosta, voi kaivosviranomainen päättää, että varauspäättös on voimassa enintään kaksikymmentäneljä kuukautta siitä, kun varausilmoitus on tehty, jos varaaja osoittaa erityisten syiden puoltavan 1 momentissa säädetyistä varauksen voimassaolosta poikkeamista, elleivät varausilmoituksen käsittelyn yhteydessä ilmenneet muut syyt estä varauspäättöksen myöntämistä kahtatoista kuukautta pidemmäksi ajaksi.

Erityisinä syinä varauspäättöksen myöntämistä kahtatoista kuukautta pidemmäksi ajaksi voidaan pitää esimerkiksi tilanteita, joissa aluetta koskeva tausta-aineisto edellyttää sen laadun tai laajuuden vuoksi pitempää valmisteluaikaa varaajalta tai jos malminetsintähakemukseen tarvittavien tietojen hankinta voidaan arvioida edellyttävän poikkeuksellisen suurta työmäärää.

Syyt miksi kaivosviranomainen ei myönnä pidempää voimassaoloaikaa kuin 12 kuukautta, ovat esimerkiksi se että varausilmoituksen käsittelyn aikana ilmeni seikkoja, joiden perusteella kaivosviranomainen arvioi, ettei malminetsintälupahakemuksen tekeminen tosiasiallisesti edellyttäisi kahtatoista kuukautta pidempää varausaikaa, varausalue olisi poikkeuksellisen laaja, varausalue sijoittuisi tiheästi rakennetulle alueelle, asemakaava-alueelle, ranta-asemakaava-alueelle tai varaajan voimassaolevien varausten yhteenlaskettu pinta-ala olisi poikkeuksellisen suuri.

8 KORVAUKSET JA VAKUUKSET

98 a § Varausmaksun maksuvelvollisuus ja suuruus

Varaaja on velvollinen maksamaan varausmaksun. Maksun suuruus määräytyy varausalueen koon mukaan, ja se on 1 euroa hehtaarilta. Varausalueen koko on varauspäättöksessä ilmoitettu varausalueen pinta-ala.

Varausmaksua ei kuitenkaan tarvitse suorittaa, jos varaaja on valtion laitos.

98 b § Varausmaksun määrääminen

Kaivosviranomaisen määrää varausmaksun varauspäätöksen perusteella.

Varausmaksua koskeva päätös on tehtävä viipymättä sen jälkeen, kun varauspäätös on tehty.

98 c § Varausmaksun kantaminen ja korko

Varausmaksu maksetaan kaivosviranomaiselle. Varausmaksu erääntyy maksettavaksi kaivosviranomaisen määräämänä ajankohtana, kuitenkin aikaisintaan 30. päivänä päätöksentekopäivästä. Kaivosviranomaisen lähettää varausmaksua koskevan päätöksen maksuvelvolliselle viimeistään 30 päivää ennen eräpäivää.

Jos maksu viivästyy, sille on maksettava korkolain 4 §:ssä säädetty viivästyskorko.

98 d § Viranomaisaloitteinen päätöksen oikaisu

Jos maksuvelvolliselle on virheen johdosta määrätty liikaa varausmaksua, maksupäätös on oikaistava, jollei asiaa ole valitukseen annetulla päätöksellä ratkaistu. Oikaisu maksuvelvollisen hyväksi voidaan tehdä kolmen vuoden kuluessa maksuerän määräämistä seuraavan kalenterivuoden alusta.

Jos maksuvelvolliselle on laskuvirheen tai siihen verrattavan erehdyksen vuoksi taikka sen johdosta, ettei asiaa ole joltakin osalta tutkittu, jäänyt määräämättä säädetty varausmaksu tai osa siitä, maksupäätös on oikaistava, jollei asiaa ole valitukseen annetulla päätöksellä ratkaistu. Oikaisu maksunsaajan hyväksi voidaan tehdä vuoden kuluessa sitä seuraavan kalenterivuoden alusta, jolloin maksu tai osa siitä määrättiin tai olisi pitänyt määrätä.

Kaivosviranomaisen on oikaistava varausmaksua koskeva päätös, jos varausalueen koko on muuttunut varauspäätöstä koskevan valituksen vuoksi.

98 e § Muutoksenhaku varausmaksua koskevasta päätöksestä

Muutoksenhausta varausmaksua koskevaan päätökseen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

Varausmaksu on muutoksenhausta huolimatta suoritettava kaivosviranomaisen määräämässä ajassa.

99 § Malminetsintäkorvaus

Malminetsintäluvan haltijan tulee maksaa malminetsintäalueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajille vuosittain malminetsintäkorvausta. Maanomistajakorvausta voidaan pitää hyvityksenä kiinteistön omistajan omaisuuteen kohdistuvasta rajoitetusta käyttöoikeudesta. Mikäli malminetsintäalueella on useita kiinteistöjen omistajia, kunkin osuus malminetsintäkorvauksesta on jaettava siinä suhteessa kuin heillä on osuutta malminetsintäalueeseen. Kun kyseessä on kiinteistön yhteisomistus, sovelletaan korvaukseen lakia eräistä yhteisomistussuhteista (180/1958).

Malminetsinnän tehostamiseksi, sekä sen estämiseksi että alueita pidetään tarpeettomasti varattuna malminetsintäluvalla tai -hakemuksella, malminetsintäkorvauksen suuruus on ensimmäiset neljä

voimassaolovuotta 20 € hehtaarilta, mutta nousee porrastetusti seuraavilta 3 vuodelta 30 euroon, seitsemännen vuoden jälkeen 40 euroon ja kymmenennen vuoden jälkeen loput 5 vuotta korvaus on 50 euroa vuodessa. Voimassaolovuosiin lasketaan mukaan myös mahdollinen valtausaika, jos kyseessä on alue, jolle on haettu jatkoa myöhemmin malminetsintälupana.

Malminetsintäkorvaus on maksettava viimeistään 30 päivänä siitä, kun malminetsintälupa on tullut lainvoimaiseksi. Mikäli malminetsintäluvasta valitetaan, alueella ei voida suorittaa malminetsintää, eikä se siten täytä malminetsintäalueen tarkoitusta. Seuraavilta vuosilta maanomistajakorvaus on maksettava viimeistään samana kalenteripäivänä.

Jos malminetsintäkorvausta ei ole mahdollista suorittaa esimerkiksi siitä syystä, että kiinteistön omistaja ei suostu antamaan tilitietoja maksatusta varten, voidaan korvaus tallettaa sen mukaan kuin rahan, arvo-osuuksien, arvopaperien tai asiakirjain tallettamisesta velan maksuna tai vapautumiseksi muusta suoritusvelvollisuudesta annetussa laissa (281/1931) säädetään. Talletus voidaan tehdä aluehallintovirastoon (AVI), jos se, jonka lukuun talletus tehdään;

- kieltäytyy ottamasta maksua tai muuta suoritusta vastaan tai
- ei voi ottaa sitä vastaan poissaolon, sairauden tai muun syyn vuoksi tai
- tallettaja ei tiedä eikä ole velvollinen tietämään, kenelle maksu tai muu suoritus olisi toimitettava tai kenelle kahdesta tai useammasta maksun tai muun suorituksen vaatijasta siihen on oikeus.

Jos malminetsintäluvan haltija laiminlyö malminetsintäkorvauksen maksuvelvollisuuden, on kaivosviranomaisen ryhdyttävä 70 §:ssä säädettyihin toimenpiteisiin malminetsintäluvan peruuttamiseksi huomautuksen jälkeen niillä perusteilla mitä kyseisessä 70 §:ssä on mainittu rangaistavuuden täyttymisestä.

Maanomistajakorvaus maksetaan etukäteen tulevan vuoden osalta siten, kuin malminetsintälupa on voimassa. Maanomistajakorvausvelvollisuus päättyy, kun malminetsintälupa raukeaa määräajan päättyessä tai kun kaivosviranomainen antaa raukeamista koskevan päätöksen. Maanomistajakorvaus perustuu siihen aikaan, jona luvanhaltijalla on ollut mahdollisuus tehdä malminetsintää.

103 § Vahinkojen ja haittojen korvaaminen malminetsintäalueella, etsintäalueella ja kullanhuuhdonta-alueella

Malminetsintäluvan haltijan velvollisuus on välttää vahingon ja haitan aiheuttamista, ja siitä säädetään tarkemmin kaivoslain 11 §:ssä. Etsintätyöstä ei kaivoslain 7 §:n 1 momentin nojalla edes saa aiheutua vahinkoa. Malminetsintä on tutkimustoimintaa, joka pääsääntöisesti aina voidaan suorittaa ilman vahinkoa ja merkittävää haittaa. Jos malminetsintäluvan nojalla tapahtuvasta toiminnasta taikka etsintätyöstä kuitenkin aiheutuu vahinkoa tai haittaa, sovelletaan siihen tätä pykälää.

Tämä pykälä on kuitenkin toissijainen, jos jonkin toimenpiteen osalta säädetään korvauksesta muuta. Silloin sovelletaan sitä kyseistä pykälää tämän kaivoslain 103 §:n sijasta.

Malminetsintäalueella ja kaivoslain 7 §:n tarkoittamassa etsintätyössä tapahtuvasta toiminnasta aiheutuneet vahingot ja haitat on aina korvattava haitankärsijöille. Korvattavuuden yleisenä edellytyksenä on, että menetys on **objektiivisesti todettavissa** ja **taloudellisesti arvioitavissa**. Korvattavia vahinkoja ja haittoja ovat esimerkiksi omaisuuden vahingoittuminen, käytön estyminen, kiinteistön tai investointien arvon aleneminen. Myös metsäautotien vahingoittuminen on korvattava. Korvattavia vahinkoja ja haittoja ovat myös erityisiin käyttöoikeuksiin, esimerkiksi rasite- ja

nautintaoikeuksiin, liittyvät menetykset. Lisäksi ansiomenetykset, esimerkiksi porotalouden tai muun luvallisen ansiotoiminnan harjoittamisen vaikeutuminen tai estyminen, olisi korvattava. Kaivoslain perusteluissa on mainittu myös esimerkiksi kiinteistön arvonalennus, mutta hetkellisesti tapahtuvan malminetsinnän vaikutusta on käytännössä mahdotonta arvioida arvon laskun tai nousun kannalta.

Vahinkona tai hättänä ei kuitenkaan korvattaisi jokaisenoikeuteen perustuvaa virkistysarvojen menettämistä tai niiden huononemista. Kuten aiemmin kaivoslain 11 §:ssä mainittiin, malminetsintä tulee jo lähtökohtaisesti suunnitella niin, ettei merkittäviä vahinkoja tai häntää ylipäänsä synny. Malminetsintä verrattuna esimerkiksi metsätalouden harjoittamiin laajoihin hakkuisiin ja niihin liittyviin maanmuokkauksiin, tuulivoimapuistoihin tai kaivostoimintaan on vaikutuksiltaan huomattavasti vähäisempää ja hetkellistä. Malminetsintä ei myöskään ole useasti sidottu niin tarkkaan maastokohteeseen, etteikö esimerkiksi yksittäistä kairapistettä voitaisi siirtää niin ettei vahinkoja synny.

104 § Korvausta koskeva menettely

Asianosaiset voivat sopia kaivoslain 103 §:ssä tarkoitetusta vahingon- ja häntäkorvauksesta. Tämä on mainittu aina myös malminetsintälupapäätöksessä. Jos asianosaiset eivät kuitenkaan pääse sopimukseen korvauksen suorittamisesta, määrästä tai muista korvausta koskevista seikoista, asia käsitellään ja ratkaistaan kaivoslain (621/2011) 8 luvussa tarkoitetussa kaivostoimituksessa. Vaikka korvausasia ei välittömästi liittyisi kaivostoimintaan, voidaan sitä varten pitää kaivostoimitus. Toimitusta voi hakea korvausta vaativa, tai asianomainen etsintätyöstä vastaava ja malminetsintäluvan haltija. Luvanhaltija vastaa kaivostoimituksen kustannuksista (80 §), mutta poikkeuksena tästä pääsäännöstä voidaan kaivoslain 97 §:n 4 momentin nojalla määrätä kaivostoimituksessa korvausta vaativa vastaamaan kokonaan tai osaksi toimituksen kustannuksista, jos vaatimus on tehty ilmeisen aiheettomasti. Vaatimusta on pidettävä ilmeisen aiheettomana, jos siltä objektiivisesti arvioiden puuttuu peruste. Korvausvaatimuksen hylkääminen ei kuitenkaan välttämättä merkitse, että se olisi tehty ilmeisen aiheettomasti. Tästä syystä ennen kaivostoimituksen aloittamista osapuolten kannattaa kuitenkin harkita esimerkiksi ulkopuolista arvioijaa mm. puustovahinkojen osalta.

Kaivoslain 104 §:ä ohjaa edellä kuvatut korvausasiat kaivostoimitukseen, jossa on korvauskysymyksistä tarvittava asiantuntemus ja joka täyttää oikeusturvavaatimukset. Kaivostoimituksen kustannuksista vastaa etsintätyöstä vastaava tai asianomainen malminetsintäluvanhaltija. Malminetsintälupaan liittyvää kaivoslain 103 §:ssä tarkoitettua korvausasiaa koskevaa kaivostoimitusta on haettava kolmen vuoden kuluessa siitä, kun asianomainen lupa on rauennut tai peruutettu. Jos malminetsintäluvan nojalla tapahtuvasta toiminnasta aiheutunut vahinko tai häntä ilmeni vasta myöhemmin, on toimitusta haettava kolmen vuoden kuluessa siitä, kun vahinko tai häntä ilmenee. Etsintätyöhön liittyvää kaivoslain 103 §:ssä tarkoitettua korvausasiaa koskevaa kaivostoimitusta olisi haettava kolmen vuoden kuluessa siitä, kun vahinko tai häntä ilmenee.

Mikäli kaivoslain 99 §:ssä säädettyyn malminetsintäkorvaukseen liittyy riita-asia, esimerkiksi malminetsintäkorvauksen jakamisesta kiinteistöjen omistajien kesken, riita-asia käsiteltäisiin ja ratkaistaisiin edelleen kaivoslain (621/2011) 8 luvun mukaisessa kaivostoimituksessa. Toimitusta olisi haettava kolmen vuoden kuluessa siitä, kun asianomainen malminetsintälupa on rauennut tai peruutettu.

105 § Eräiden ympäristövahinkojen korvaaminen

Kaivoslain 105 §:ssä on informatiivinen viittaussäännös Ympäristövahinkojen korvaamisesta annetun lain soveltamisesta. Vahingosta tai haitasta, joka aiheutuu veden, ilman tai maaperän pilaantumisesta taikka melusta, tärinästä, säteilystä, valosta, lämmöstä, hajusta taikka niitä vastaavasta häiriöstä, säädetään ympäristövahinkojen korvaamisesta annetun lain (737/1994) 12 §:ssä. Täydentävää korvauksiin liittyvää sääntelyä on muun muassa vahingonkorvauslaissa (412/1974).

106 § Luvan siirron vaikutus korvausvelvollisuuteen

Kaivosviranomaisen tarjoaa sähköisen lomakkeen kaivoslain 73 §:n tarkoittamaa siirtoa varten. Mikäli siirron saaja vastaanottaa malminetsintäluvan velvollisuuksineen, korvausvelvollisuus aikaisemman luvan haltijan osalta päättyy, kun kaivosviranomaisen on hyväksynyt siirron. Mahdolliset aikaisemmat vahingot siirtyvät näin siirron saajan asettaman vakuuden piiriin. Luvan siirron osapuolien tulee olla selvillä kaikista vaikutuksista, joita siirrolla mahdollisesti voi olla.

Jos malminetsintäluvan nojalla tapahtuvasta toiminnasta aiheutunut vahinko tai haitta ilmenee vasta myöhemmin, on asiaan sovellettava 104 §:ssä tarkoitettua menettelyä. Kaivostoimitusta on haettava kolmen vuoden kuluessa siitä, kun vahinko tai haitta ilmenee.

107 § Vakuus malminetsintää varten

Malminetsintää varten vaaditaan pääsääntöisesti aina vakuus, kun se perustuu kaivoslain 9 §:ssä tarkoitettuun malminetsintälupaan. Malminetsintäluvan haltija on velvollinen asettamaan riittävän vakuuden kaivoslain 15 §:ssä tarkoitettujen jälkitoimenpiteiden sekä kaivoslain 103 §:ssä tarkoitetun vahingon ja haitan korvaamista varten. Vakuuden riittävydessä huomioidaan toiminnan laatu ja laajuus sekä toiminta-alueen erityispiirteet. Vakuuden asettamista koskeva asia ratkaistaan aina asianomaisessa malminetsintäluvassa, sitä koskevassa siirto päätöksessä tai erillisenä vakuuspäätöksenä.

Vakuusvaatimuksesta voidaan tapauskohtaisesti poiketa, jos vakuutta on pidettävä ilmeisen tarpeettomana toiminnan laatu ja laajuus, toiminta-alueen erityispiirteet, toimintaa varten annettavat lupamääräykset ja luvan hakijan vakavaraisuus huomioon ottaen.

Kaivosviranomaisen sovelsi kaivoslain 107 §:ssä tarkoittamaa vakuuden asettamista siten vuoteen 2018 asti siten, että se määräsi malminetsintäyhtiölle asetettavaksi yhtiökohtaisen malminetsintäluvan tai -lupien malminetsintäalueiden yhteiskoon mukaan porrastetusti kasvavan vakuuden. Kaikilla yhtiöillä oli silloin asetettuna merkittävät yhteisvakuussummat. Korkein hallinto-oikeus linjasi vakuutta koskevassa päätöksessä dnro3173/1/16 (antopäivä 9.4.2018) menettelyn niin, että vakuus on määrättävä aina yksilöidysti, ja yksittäiseen lupaan liittyvästi.

Kaivosviranomaisen on tämän KHO:n päätöksen jälkeen määrännyt vakuuden tällä menettelyllä. Vakuus perustuu edelleen siihen, että kaivosviranomaisen on arvioinut toiminnan laatua ja laajuutta (lupapäätöksen määräys 1), toiminta-alueen erityispiirteitä, sekä luvassa säädettyjä velvoitteita lupamääräykset huomioiden ja päätynyt määrättyyn vakuuteen. Kaivosviranomaisen on luvan siirron tai muuttamisen yhteydessä harkittava, onko vakuuden lajia tai suuruutta tarkistettava.

Malminetsintäalueen jälkitoimenpiteiden suorittamisen (esimerkiksi koneellista maaperä- ja kallioperänäytteenotto) varmistamiseksi, luvan haltijan on asetettava vakuus. Vakuuden suuruuden

määräämiseen vaikuttaa muun muassa se, että alle 10 km² alueella työskentelee pääsääntöisesti vain yksi tai kaksi kairakonetta.

Malminetsintäalueen koon kasvaessa koneita voi olla useampia, mutta koneellisen työn määrä ei kasva lineaarisesti. Lupamääräyksillä rajoitetaan toimintaa erityisesti herkillä luontokohteilla. Vakuuden suuruus ottaa myös huomioon sen, että joissain tapauksissa vahinkoalue voi olla etäällä tiestä.

Kaivosviranomaisen arvioi, että esimerkiksi 5.000 euron vakuudella voidaan ostaa n. 80–100 h konetyöaikaa mahdollisesti tarvittaviin kunnostustoimenpiteisiin. Vaikka vakuus on nykyään kuitenkin lupa-aluekohtainen ja summat ovat selkeästi pienempiä kuin aikana kun vakuudet olivat yhtiökohtaisia, voidaan niiden perustellusti katsoa riittäväksi mm. jälkitoimenpiteiden suorittamiseen, koska jo lähtökohta malminetsinnälle on se, ettei vahinkoja saa aiheuttaa.

Jälkitoimiin kuuluu myös vakuudella katettava kaivoslain 15 §:ssä tarkemmin mainittu tutkimustyöselostus. Kaivosviranomaisen pyytää rauenneesta lupa-alueesta toimitetusta tutkimustyöselostuksesta ensin lausunnon Geologian tutkimuskeskukselta raportin sisällöstä. Mikäli raportti on puutteellinen, kaivosviranomaisen pyytää täydennystä puuttuvilta osilta. Kun raportti vastaa kyseisessä malminetsintäluvassa määrättyä, vakuus voidaan siltä osin vapauttaa.

109 § Vakuuden asettamista koskeva menettely

Lupaviranomainen määrää vakuuden lajin ja suuruuden asianomaisessa lupapäätöksessä, siirtopäätöksessä tai luvan voimassaolon jatkamista koskevassa päätöksessä. Niihin vaikuttavat edellä kaivoslain 107 §:ssä mainitut toiminnan laajuus, luonne ja toimintaa varten annettavat lupamääräykset. Malminetsintä lupaan sisältyvän vakuuden määrää asettaessa kaivosviranomaisen on erityisesti arvioitava kaivoslain 15 §:ssä säädettyjen velvoitteiden hoitamisesta aiheutuvat kustannukset sekä kaivoslain 103 §:ssä tarkoitetun vahingon ja haitan todennäköisyys. Tällä hetkellä Tukes määrää vakuuden asetettavaksi pankkitalletuksena Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle.

Kaivosviranomaisen on arvioitava vakuuden määrän riittävyyttä soveltaessaan malminetsintäluvan muuttamista koskevaa kaivoslain 69 § vaikutusta. Vakuus asetetaan kaivosviranomaiselle, jonka tehtävänä on valvoa korvauksen saajan etua sekä tarvittaessa huolehtia vakuuden rahaksi muuttamisesta ja varojen jakamisesta.

Kaivosviranomaisen on omasta aloitteestaan tarkistettava vakuuden suuruutta, jos toiminnan laatu ja laajuus tai toiminnasta aiheutuvat vaikutukset yleiseen turvallisuuteen, ihmisten terveyteen tai ympäristöön ovat luvan myöntämisen jälkeen muuttuneet siten, että vakuuden lajia tai suuruutta on tämän vuoksi tarpeen tarkistaa. Samalla kaivosviranomaisen on määrättävä ajankohta, josta lukien muutokset ovat voimassa.

Vakuus on kaivoslain 168 §:n nojalla asetettava, ennen kuin tutkimustoiminta malminetsintäluvan nojalla aloitetaan, kun siihen oikeuttava malminetsintä lupapäätös on lainvoimainen. Sama koskee myös tilannetta, jossa malminetsintäluvan voimassaolon jatkamista koskevassa päätöksessä määrätään, että luvassa yksilöityihin toimenpiteisiin voidaan valituksesta huolimatta ryhtyä lupapäätöstä noudattaen kaivoslain 169 §:n nojalla.

Kaivoslain tavoite ohjaa malminetsintäluvanhaltijoita suorittamaan tehokasta malminetsintää. Tehokkuutta valvotaan esimerkiksi kaivoslain 14 §:n nojalla ja tehokkuutta edellytetään voimassaolon jatkamiseksi. Kaivosviranomaisella on kaivoslain 67 §:n nojalla oikeus päättää, että malminetsintä lupa raukeaa, jos toiminta on ollut keskeytyneenä malminetsintäluvan haltijasta riippuvasta syystä yhtäjaksoisesti vähintään vuoden. Tästä syystä kaivosviranomaisen edellyttää,

että vakuus asetetaan heti kun tutkimustoiminnan aloittaminen on mahdollista lainvoimaisella malminetsintäluvalla. Malminetsintäyhtiön tulee asettaa luvassa määrätty vakuus samaan aikaan, kun luvassa määrätty malminetsintäkorvaukset on maksettava.

110 § Vakuudesta suoritettavat kustannukset

Vakuus voidaan käyttää kaivoslaissa säädettyjen, tai asianomaisessa luvassa määrättyjen velvoitteiden suorittamiseksi, kuten esimerkiksi malminetsintäalueen jälkitoimenpiteiden suorittamiseksi. Vakuutta voidaan käyttää myös malminetsintäluvan haltijan aiheuttamien vahinkojen ja haittojen korvaamiseksi. Kaivosviranomaisen on vapautettava vakuus, kun malminetsintäluvanhaltija on täyttänyt kaivoslaissa säädetyt ja asianomaisessa malminetsintäluvassa määrätty velvoitteet. Vakuus on mahdollista vapauttaa myös osittain.

Vakuuden vapauttamista koskevaan kaivosviranomaisen päätökseen ei kaivoslain 162 §:n 3 momentin mukaan saa hakea muutosta valittamalla.

111 § Luvan siirron vaikutus vakuuteen.

Jos malminetsintä lupa siirretään kaivoslain 73 §:n nojalla, ei vakuutta automaattisesti vapauteta. Kaivosviranomaisen on kuitenkin siirron yhteydessä harkittava, onko vakuuden lajia tai suuruutta tarkistettava, sekä tehtävä asianomaisiin malminetsintä lupamääräyksiin tarvittavat muutokset. Samalla kaivosviranomaisen olisi määrättävä ajankohta, josta lukien vakuuden suuruutta tai lajia koskevat muutokset ovat voimassa.

Mikäli kaivoslain 73 §:n mukaisen siirron jälkeen alkuperäisen luvanhaltijalle ei jää voimassa olevia malminetsintä lupapäätöksiä ja siirron saaja on asettanut vakuuden ja vastaanottanut luvan edellisen haltijan vastuut, jotka liittyivät asetettuun vakuuteen, alkuperäisen luvanhaltijan vakuus voidaan vapauttaa.

9 VALVONTA, MUUTOKSENHAKU JA ERINÄISET SÄÄNNÖKSET

151 a § Kaivosviranomaisen valvontatehtävä

Kaivosviranomaisen on huolehdittava kaivoslain soveltamisalaan kuuluvan toiminnan asianmukaisesta ja riittävästä valvonnasta ja seurannasta hankkimalla tietoja ja tekemällä tarkastuksia.

Lakiin lisättiin 2023 uusi pykälä 151a kaivosviranomaisen valvontatehtävästä. 4 §:n 2 momentin mukaan kaivosviranomaisen valvoo kaivoslain noudattamista sekä hoitaa muut kaivoslaissa säädetyt tehtävät. Kaivosviranomaisen on huolehdittava kaivoslain soveltamisalaan kuuluvan toiminnan asianmukaisesta ja riittävästä valvonnasta ja seurannasta hankkimalla tietoja ja tekemällä tarkastuksia. Uudella säännöksellä tarkennettiin 4 §:n 2 momentin kaivosviranomaisen valvontatehtävää.

152 § Viranomaisen tiedonsaantioikeus

Kaivosviranomaisella on oikeus saada kaivoslain säännösten noudattamisen valvontaa varten tarpeelliset tiedot niiltä, joita kaivoslain velvoitteet koskevat.

Lupaviranomaisella on oikeus luvanvaraisuuden, luvan myöntämisen, siirron tai peruuttamisen edellytysten selvittämiseksi saada maksutta välttämättömät tiedot salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä puolustusministeriöltä, sisäministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, ulkoministeriöltä, liikenne- ja viestintäministeriöltä, Suojelupoliisilta, Huoltovarmuuskeskukselta, Rajavartiolaitokselta, Puolustusvoimilta ja Verohallinnolta.

Lupaviranomainen voi salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä luovuttaa maksutta 2 momentissa tarkoitetuille viranomaisille niiden laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi välttämättömiä tietoja kaivoslain mukaisista lupahakemuksista ja päätöksistä.

Pyydetyn tiedon yhteys käsiteltävään asiaan ja tiedon välttämättömyys on perusteltava tietoa pyydettyäessä. Edellä 2–3 momentissa mainitut tiedot voidaan luovuttaa myös sähköisesti tai teknisen käyttöyhteyden avulla eikä tietoja saa käyttää muuhun kuin siihen tarkoitukseen, johon niitä on pyydetty.

Kaivosviranomaisella, Lupa- ja valvontavirastolla, työsuojeluviranomaisella ja Säteilyturvakeskuksella on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada malminetsintään, kaivostoimintaan ja kullanhuuhtontaan liittyvää valvontaa varten välttämättömiä tietoja toisiltaan ja käyttää toistensa hankkimia näytteitä. Alueen toimivaltaisella pelastusviranomaisella on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada kaivosviranomaiselta pelastustoiminnan kannalta tarpeellisia kaivosturvallisuuteen liittyviä tietoja.

Tarkastuslaitokset ovat salassapitosäännösten estämättä velvollisia antamaan tarkastuslaitosten yhteistoiminnan kannalta tarpeellisia tietoja toisille tässä laissa tarkoitetuille tarkastuslaitoksille sekä valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja kaivosviranomaiselle.

Salassapitosäännösten estämättä saa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä hoidettaessa saatuja tietoja luovuttaa syyttäjälle ja poliisille rikoksen ehkäisemiseksi ja selvittämiseksi.

153 § Kaivosviranomaisen tarkastusoikeus

Kaivosviranomaisella on oikeus päästä alueelle, jossa harjoitetaan tai jossa on aiemmin harjoitettu kaivoslaissa tarkoitettua toimintaa, jos se on kaivoslaissa tarkoitetun valvonnan kannalta tarpeen, sekä tehdä siellä tarkastuksia, ottaa näytteitä ja ryhtyä muihin valvonnan edellyttämiin toimenpiteisiin. Tarkastuksessa on noudatettava, mitä hallintolain 39 §:ssä säädetään.

155 § Virka-apu

Poliisi on tarvittaessa velvollinen antamaan virka-apua kaivoslain säännösten ja sen nojalla annettujen määräysten noudattamisen valvomiseksi. Sama velvollisuus on tull- ja rajavartiolaitosviranomaisilla toimialallaan.

156 § Rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen

Kaivosviranomaisella on käytettävissä erilaisia reaktiokeinoja, kun kaivoslain (621/2011) säännöksiä tai kaivoslain nojalla annettuja malminetsintälupamääräyksiä ei noudateta. Kaivosviranomaisen voi kieltää jatkamasta tai toistamasta malminetsinnässä kaivoslain säännösten tai lupamääräysten vastaista menettelyä sekä määrätä säännöksen tai määräyksen rikkoja täyttämään velvollisuutensa.

Kaivoslain 156 §:n 1 momentissa tarkoitetut kiellot ja määräykset koskevat myös toiminnan lopettamiseen ja jälkitoimenpiteisiin liittyviä rikkomuksia ja laiminlyöntejä. Kaivosviranomaisen on ennen kiellon tai määräyksen antamista kuultava asianosaista. Kuulemiseen sovelletaan, mitä hallintolaissa säädetään. Kaivosviranomaisen on tarvittaessa oltava yhteydessä muun muassa muihin toimialallaan yleistä etua valvoviin viranomaisiin asian selvittämiseksi. Kaivosviranomaisen päätöksen tiedoksiantoon sovelletaan, mitä hallintolaissa säädetään. Kun päätös sisältää asianosaista velvoittavan ratkaisun, on päätös annettava tiedoksi hallintolain 60 §:n mukaisesti todisteellisena tiedoksiantona.

157 § Toiminnan väliaikainen kieltäminen

Kaivosviranomaisen voi väliaikaisesti kieltää malminetsintälupaan perustuvan toiminnan taikka asettaa väliaikaisia rajoituksia, jos asianomainen malminetsintäluvan haltija ei ole oikaissut rikkomustaan tai laiminlyöntiään kaivoslain 156 §:n 1 momentin perusteella annetusta kiellosta tai määräyksestä huolimatta tai jos on muuten perusteita epäillä, että edellytykset luvan peruuttamiselle ovat olemassa. Kielto tai rajoitus on voimassa enintään siihen saakka, kun malminetsintäluvan peruuttamista koskeva asia on lainvoimaisesti ratkaistu.

Kaivosviranomaisen on väliaikaisesti kiellettävä malminetsintälupaan perustuva toiminta, jos kaivoslain 9 luvussa säädettyjen malminetsintää koskevien korvausten suorittaminen tai kaivoslain 10 luvun nojalla määrätyn malminetsintää koskevan vakuuden asettaminen on laiminlyöty. Kielto on voimassa, kunnes laiminlyönti on korjattu tai malminetsintäluvan peruuttamista koskeva asia on lainvoimaisesti ratkaistu.

158 § Uhkasakko sekä teettämis- ja keskeyttämisuhka

Kaivoslain 158 §:n mukaan kaivosviranomaisen voi tehostaa kaivoslain (621/2011) nojalla antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla taikka teettämis- tai keskeyttämisuhalla siten, kuin siitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään. Pääsääntöisesti päävelvoite (esimerkiksi kaivoslain 156 §:n nojalla annettu kielto tai määräys) ja uhkasakko määrättäisiin samalla päätöksellä.

159 § Vireillepano-oikeus

Jollei kaivoslain 156 §:n 1 momentissa tarkoitettu asia ole tullut vireille kaivosviranomaisen omasta aloitteesta, asian voi panna kirjallisesti vireille:

- 1) haittaa kärsivä asianosainen;
- 2) rekisteröity yhdistys tai säätiö, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuinympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka sääntöjen mukaisella toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät;
- 3) toiminnan sijaintikunta ja muu kunta, jonka alueella toiminnan haitalliset vaikutukset ilmenevät;

- 4) Lupa- ja valvontavirasto tai muu asiassa toimialallaan yleistä etua valvova viranomainen;
- 5) saamelaiskäräjät, jos haitalliset vaikutukset ilmenevät saamelaisten kotiseutualueella;
- 6) kolttien kyläkokous, jos haitalliset vaikutukset ilmenevät koltta-alueella.

160 § Kaivossäännösten rikkominen

Kaivoslain 160 §:n 1 momenttiin on koottuna kaikki keskeiset kaivoslaissa säädetty malminetsintäluvan haltijan velvollisuudet, kiellot ja rajoitukset sekä kaivoslain nojalla annetut kiellot ja määräykset, joiden rikkomisesta on seurauksena sakkoa.

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo kaivoslain:

- 1) 9–11 §:ssä, 15 §:ssä tai 168 §:ssä säädettyä velvollisuutta, kieltoa tai rajoitusta,
- 2) 7 §:ssä tai 8 §:ssä säädettyä velvollisuutta, kieltoa tai rajoitusta taikka
- 3) 51 §:ssä tai 169 §:n nojalla annettua määräystä, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, kaivossäännösten rikkomisesta sakkoon.

Ilmoitusvelvollisuuksien ja selvitysvelvollisuuksien laiminlyönti ei ole edellä mainitulla tavalla rangaistavaa, koska säännösten mukaiset hallintopakot ja mahdollisuudet puuttua voimassa oleviin lupiin antavat riittävästi toimintamahdollisuuksia kaivosviranomaiselle. Kaivoslain 160 §:n 1 momentin 1 kohdassa on säädetty keskeisimmät velvollisuudet, kiellot ja rajoitukset, joiden rikkomisesta on tuomittava sakkoon. Malminetsintälupaan perustuvassa malminetsinnässä olisi erityisesti noudatettava kaivoslain 9 §:ssä säädettyä lupavelvollisuutta, 10 §:ssä ja 11 §:ssä säädettyjä rajoituksia sekä 15 §:ssä säädettyjä jälkitoimenpiteitä koskevia velvollisuuksia.

Sakolla rangaistaisiin sitä, joka rikkoo kaivoslain 168 §:ssä säädettyjä päätöksen täytäntöönpanokelpoisuutta koskevia kieltoja ja rajoituksia. Etsintätyötä koskevien säännösten kaivoslain 7 §:n ja 8 §:n sekä kohdan nojalla 51 §:ään ja 169 §:ään perustuvien määräysten rikkomisesta olisi tuomittava myös sakkoon.

Jos edellä mainittu teko huomioon ottaen sen haitallisuus, vahingollisuus, teossa osoitettu vähäinen syyllisyys tai vähäinen huolimattomuus ja muut tekoon liittyvät seikat olisivat kokonaisuutena arvostellen vähäinen, ei rangaistusta kuitenkaan tuomittaisi.

Kaivoslain 160 §:n 1 momentissa on kokonaan rangaistavuuden ulkopuolelle jätetty eräät kaivoslakiin perustuvat velvollisuudet, kiellot ja rajoitukset, kuten esimerkiksi 12 §:ssä ja 14 §:ssä säädetty ilmoitus- ja selvitysvelvollisuudet sekä 13 §:ssä säädetty maa- ja kiviainesjätteitä koskevat velvollisuudet. Tällaisten velvollisuuksien rikkominen on rangaistavuuden kannalta arvioitava vähäisenä pidettäväksi teoksi, johon kaivosviranomainen voi tehokkaasti puuttua muun muassa kaivoslain hallintopakkosäännösten 156 § - 157 §:n nojalla.

Kaivoslain 160 §:ssä on tarvittavalla täsmällisyydellä yksilöity kaivossäännösten rikkomista tarkoittavat toiminnot ja laiminlyönnit siten, että rangaistavuus on sanamuodon perusteella ennakoitavissa. Rangaistavuus edellyttäisi tahallisuutta tai huolimattomuutta. Pykälää sovellettaisiin vain, jos samasta teosta ei muualla lainsäädännössä säädettäisi ankarampaa rangaistusta. Esimerkkinä muualla lainsäädännössä olevista rangaistuksista joita voidaan soveltaa asiaan, ovat muun muassa rikoslain 16 luvun 8 §:ssä, jossa säädetään rangaistus väärän todistuksen antamisesta viranomaiselle, 24 luvun 1–4 §:ssä rangaistus kotirauhan ja julkisrauhan rikkomisesta, 28 luvun 11 §:ssä rangaistus hallinnan loukkauksesta, 35 luvussa rangaistus vahingonteosta, 47 luvun 1 §:ssä rangaistus työturvallisuusrikoksesta, 48 luvussa rangaistus ympäristörikoksista ja 48

a luvun 3 §:ssä rangaistus metsärikoksesta. Rikoslain soveltamista ei kuitenkaan voida pitää tyypillisenä malminetsintätutkimuksiin.

161 § Syyteoikeus

Syyttäjä ei saa nostaa syytettä kaivoslain 160 §:ssä tarkoitetusta teosta, jolla on loukattu ainoastaan yksityisen etua tai oikeutta, ellei asianomistaja ilmoita sitä syytteeseen pantavaksi.

162 § Muutoksenhaku kaivosviranomaisen päätökseen

Kaivoslain 162 §:ssä säädetään muutoksenhausta kaivosviranomaisen päätökseen.

Kaivosviranomaisen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään, jollei jäljempänä muuta säädetä. Toimivaltainen hallinto-oikeus määräytyy sen mukaan, minkä hallinto-oikeuden tuomiopiirissä pääosa päätöksessä tarkoitetusta malminetsintäalueesta sijaitsee.

Kaivosviranomaisen päätöksestä perittävästä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta. Vakuuden vapauttamista koskevaan kaivosviranomaisen päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Poikkeuksena muutoksenhakuun, vakuuden vapauttamista koskevaan kaivosviranomaisen päätöksen ei sen sijaan saa hakea muutosta valittamalla.

Kaivosviranomaisen päätöksestä perittävästä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.

165 § Valitusoikeus

Malminetsintälupaa, kaivoslupaa ja kullanhuuhdontalupaa koskevaan päätökseen, mainitun luvan voimassaolon jatkamista, raukeamista, muuttamista ja peruuttamista koskevaan päätökseen sekä kaivostoiminnan lopettamispäätökseen saa hakea muutosta:

- 1) asianosainen;
- 2) rekisteröity yhdistys tai säätiö, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuinympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka sääntöjen mukaisella toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät;
- 3) toiminnan sijaintikunta tai muu kunta, jonka alueella toiminnan haitalliset vaikutukset ilmenevät;
- 4) Lupa- ja valvontavirasto ja muu asiassa toimialallaan yleistä etua valvova viranomainen;
- 5) saamelaiskäräjät sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan;
- 6) kolttien kyläkokous sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää koltta-alueella kolttien elinolosuhteita ja mahdollisuuksia harjoittaa elinkeinoja.

Edellä 67 §:n 3 momentissa tarkoitettuun kaivosviranomaisen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla ainoastaan luvan raukeamista koskevan ilmoituksen tehnyt luvanhaltija. (Muutossäädös 307/2017).

166 § Hallinto-oikeuden päätöksen antaminen

Sen lisäksi mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään, hallinto-oikeuden on annettava päätös tiedoksi julkisella kuulutuksella noudattaen, mitä 57 §:ssä säädetään. ([11.12.2020/966](#))

Hallinto-oikeuden on lisäksi huolehdittava siitä, että toiminnan sijaintikunta ja muu sellainen kunta, jonka alueella toiminnan haitalliset vaikutukset ilmenevät, julkaisee viipymättä tiedon päätöksestä kunnan ilmoituksena. Kunnan ilmoituksista säädetään kuntalain 108 §:ssä. ([11.12.2020/966](#))

Hallinto-oikeuden on toimitettava antamansa päätös valittajalle. Lisäksi hallinto-oikeuden on toimitettava päätöksen jäljennös kaivosviranomaiselle ja sitä pyytäneille asianosaisille sekä luvanhaltijalle, jos tämä ei ole valittajana.

Kaivoslain mukaista hallintopakkoasiasa koskeva hallinto-oikeuden päätös on annettava tiedoksi todisteellisena tiedoksiantona siten kuin hallintolaissa säädetään.

168 § Päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus

Kaivoslain 168 §:n mukaan lupapäätöksen lainvoimaisuus olisi toiminnan aloittamisen keskeinen edellytys.

Pykälän 1 momentin nojalla malminetsintälupaan perustuva malminetsintä, liikkuminen moottorikäyttöisellä ajoneuvolla malminetsintäalueella ja muut lupaan perustuvat toimenpiteet olisivat sallittuja, kun malminetsintälupa on lainvoimainen ja luvassa määrätty vakuus on asetettu.

Jos malminetsintäalue sijaitsee luonnonsuojelulaissa tarkoitettulla luonnonsuojelualueella, ei toimenpiteitä saa aloittaa, ennen kuin luonnonsuojelulain mukainen lupa on lainvoimainen. Malminetsintälupaan perustuvassa toiminnassa on noudatettava, mitä kaivoslain 3 §:ssä mainituissa laeissa tai muualla laissa säädetään.

169 § Päätöksen täytäntöönpano muutoksenhausta huolimatta

Kaivosviranomaisen voi perustellusta syystä hakijan pyynnöstä malminetsintäluvan tai kulanhuuhdontaluvan voimassaolon jatkamista taikka malminetsintälupaa, kulanhuuhdontalupaa, kaivoslupaa tai kaivosturvallisuuslupaa koskevassa päätöksessä määrätä, että luvassa yksilöityihin toimenpiteisiin voidaan valituksesta huolimatta ryhtyä lupapäätöstä noudattaen. Kaivosviranomaisen voi kohdistaa täytäntöönpanomääräyksen myös osaan päätöksestä sekä määrätä täytäntöönpanon aloitusajankohdasta.

Hakijan tulisi esittää pyynnölle perusteltu syy, joka voi liittyä muun muassa toimenpiteisiin ryhtymisen tarpeellisuuteen ja viivytyksestä aiheutuviin haittoihin. Kaivosviranomaisen on luvassa yksilöitävä sallitut toimenpiteet.

Edellytyksenä määräykselle on, että täytäntöönpano ei tee muutoksenhakua hyödyttömäksi ja hakija asettaa kaivosviranomaisen määräämän vakuuden niiden edunmenetysten ja kustannusten korvaamiseksi, jotka päätöksen kumoaminen tai lupamääräysten muuttaminen voi aiheuttaa. Vakuuteen sovelletaan vastaavasti, mitä 10 luvussa säädetään.

Kaivoslain 169 §:n 2 momentissa säädetään määräyksen antamisen edellytyksistä. Täytäntöönpano ei saa tehdä muutoksenhakua hyödyttömäksi. Siten kaivosviranomaisen ei voi antaa sellaista

määräystä toimenpiteistä, joka merkitsee muutoksenhakuoikeuden tosiasiallista kaventumista, ja vain sellaiset toimenpiteet voivat olla mahdollisia, joiden suorittamisen jälkeen olot on mahdollista palauttaa aiempaa vastaaviksi. Hakijan on asetettava kaivosviranomaisen määräämä kaivoslain 107 §:n tarkoittama vakuus niiden edunmenetysten ja kustannusten korvaamiseksi, jotka päätöksen kumoaminen tai lupamääräysten muuttaminen voi aiheuttaa esimerkiksi ympäristön saattamiseksi ennalleen. Malminetsintätoimenpiteitä varten vaadittava vakuus määrätään noudattaen, mitä kaivoslain 107 §:ssä säädetään malminetsintää varten vaadittavasta vakuudesta ja kaivoslain 109 §:ssä määrätään vakuuden asettamista koskevasta menettelystä.

Hakijan on esitettävä täytäntöönpanomääräystä koskeva pyyntö ja perusteet pyynnön hyväksymiselle lupahakemuksessa, ja täytäntöönpanoasia ratkaistaan malminetsintälupapäätöksessä.

Täytäntöönpanomääräystä koskeva hakemus on mahdollista tehdä myös valitusajan kuluessa, kuitenkin viimeistään 14 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä. Tällöin hakemuksen käsittelyyn sovelletaan, mitä kaivoslain 37—40 §:ssä ja 42 §:ssä säädetään lupahakemuksen käsittelystä. Hakemuksen johdosta annettavan päätöksen sisältöön sovelletaan, mitä kaivoslain 56 §:n 1 momentissa säädetään lupapäätöksen sisällöstä. Päätöksen antamiseen sovellettaisiin, mitä kaivoslain 57 §:ssä säädetään lupapäätöksen antamisesta, ja siitä tiedotettaisiin noudattaen, mitä kaivoslain 58 §:ssä säädetään lupapäätöksestä tiedottamisesta.

Mikäli päätöksestä, joka on annettu valitusajan päättymisen jälkeen täytäntöönpanomääräyksellä sen jälkeen, kun siitä on valitettu, kaivosviranomaisen on toimitettava viipymättä jäljennös päätöksestä asianomaiselle hallinto-oikeudelle ja muutosta hakeneille.

Se, joka on valittanut asianomaisesta malminetsintälupapäätöksestä, voi hallinto-oikeudessa vaatia täytäntöönpanomääräyksen kumoamista tai muuttamista ilman, että hänen olisi siitä erikseen valitettava. Määräyksen täytäntöönpanon kieltämisestä säädetään kaivoslain 169 §:n 4 momentissa. Sen nojalla muutoksenhakutuomioistuimien voisi valituksesta kumota kaivosviranomaisen täytäntöönpanomääräyksen, muuttaa sitä tai muutoinkin kieltää päätöksen täytäntöönpanon. Vaatimus on käsiteltävä hallinto-oikeudessa kiireellisenä. Se voitaisiin ratkaista joko erikseen tai pääasian yhteydessä. Ratkaiseminen pääasian yhteydessä edellyttäisi, että myös pääasia olisi ratkaistavissa joutuisasti.

Hallinto-oikeuden päätöksestä täytäntöönpanomääräyksen kumoamista koskevasta ratkaisusta ei saa erikseen valittaa, vaan muutoksenhaku on mahdollinen ainoastaan pääasian yhteydessä. Toisin kuin kaivoslain 99 §:ssä säädetään, maksuvelvollisuuden edellytyksenä ei olisi asianomaisen luvan lainvoimaisuus. Malminetsintäkorvaus olisi suoritettava viimeistään 30 päivänä siitä, kun kaivosviranomainen on antanut kaivoslain 169 §:ssä tarkoitetun täytäntöönpanomääräyksen. Malminetsintäkorvauksen suuruus ja maksuajankohta seuraavilta vuosilta olisi sen mukainen kuin kaivoslain 99 §:ssä säädetään. Tästä syystä hallinto-oikeuden ripeä ratkaisu täytäntöönpanomääräykseen on perusteltu.

Luvanhaltija voi kuitenkin ryhtyä sellaisiin malminetsintätutkimuksiin, jotka on sallittu kaivoslain 7 §:n ja 9 §:n nojalla.

170 § Hallintopakkoa koskevan päätöksen täytäntöönpano

Kaivosviranomaisen 156 §:n nojalla antamaa rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaisemista ja 157 §:n nojalla toiminnan väliaikaista kieltämistä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakutuomioistuimien toisin määrää.

170 a § Kaivosrekisteri

Kaivosviranomaisen pitää kaivosrekisteriä, johon merkitään kaivoslain mukaisten oikeuksien haltijat, oikeuksien sijainti, lupa-asioiden käsittelyyn, ratkaisemiseen ja valvontaan liittyvät tapahtumat ja asiakirjat. Lisäksi kaivosrekisteriin merkitään panttioikeuksia koskevat tiedot. Kaivosviranomaisen ylläpitää julkista kaivoskarttaa, josta on nähtävissä koska esimerkiksi malminetsintälupahakemus on tullut vireille ja mikä on se viimeinen voimassaolopäivä. Päätöksen antamispäivä näkyy kartalla myös, mutta se ei kerro välttämättä, kuinka kauan lupa on voimassa, mikäli siitä on esimerkiksi valitettu. Kartalla näkyvät myös karenssissa olevat alueet ja koska niiden karenssi päättyy. Karenssi astuu voimaan viimeistä voimassaolopäivää seuraavana päivänä ja alue on vapaa haettavaksi karenssin viimeistä voimassaolopäivää seuraavana päivänä.

Jokaisella on oikeus saada otteita rekisteristä. Kaivosrekisteriin tallennettujen tietojen julkisuudesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa.

Kaivosrekisteriin tallennettavista tiedoista voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

173 § Alueiden rajat syvyysuunnassa

Kaivoslain 173 §:n nojalla malminetsintäalueen rajat luetaan syvyysuuntaan pystysuorasti. Tarkoituksena on siten estää malminetsintä maan alla asianomaisessa luvassa rajatun alueen ulkopuolella ilman malminetsintälupaa tai asianomaisen lupaa. Kaivoslain 173 §:ssä mainittu rajojen lukeminen syvyysuuntaan pystysuorasti, ei vaikuta kuitenkaan maanomistajan yksityisoikeuteen sallia malminetsintätyö omistamillaan kiinteistöillään.

174 § Panttaus

Luvanhaltija voi pantata malminetsintälupaan perustuvan etuoikeuden.

Panttioikeus tulee voimaan, kun kaivosviranomaisen saa luvanhaltijalta kirjallisen ilmoituksen panttauksesta. Kaivosviranomaisen antaa ilmoituksen vastaanottamisesta todistuksen luvanhaltijalle.

Vna (391/2012) 28 § Panttausilmoitus

Kaivoslain 174 §:ssä tarkoitetun panttausta koskevan ilmoituksen tulee sisältää:

- 1) pantinantajan ja pantinsaajan nimi, yhteystiedot ja kotipaikka;
- 2) tiedot kaivos- tai malminetsintäluvasta, johon perustuvaan kaivosmineraalien hyödyntämisoikeuteen tai vastaavasti etuoikeuteen ilmoitettava panttioikeus kohdistuu;
- 3) tiedot panttioikeuksien keskinäisestä etusijasta, jos pantattavaan oikeuteen kohdistuu tai ilmoitetaan kohdistuvaksi useampi panttioikeus;
- 4) tieto siitä, että luvanhaltija on ennen kaivosviranomaiselle tekemäänsä ilmoitusta kirjallisesti ilmoittanut kaikille paremmalla etusijalla olevien panttioikeuksien haltijoille kaivosviranomaiselle ilmoitettavasta panttioikeudesta;
- 5) tarvittaessa tieto ilmoitettavan panttioikeuden mukaisen panttivastuun rahamäärästä.

Luvanhaltijan tai ilmoituksen laatijan on allekirjoitettava ilmoitus. Ilmoitukseen on liitettävä jäljennös kirjallisesta panttaussitoumuksesta tai vastaavasta asiakirjasta, pantinantajan virkatodistus tai kaupparekisteriote sekä muut tarpeelliset asiakirjat

175 § Maksut

Kaivoslain mukaisten valtion viranomaisten suoritteiden maksullisuuden ja suoritteista perittävien maksujen suuruuden yleisistä perusteista sekä maksujen muista perusteista säädetään valtion maksuperustelaissa (150/1992).

Kunnalla on oikeus periä tähän lakiin perustuvista toimenpiteistään maksua, jonka perusteen on vastattava, mitä valtion maksuperustelaissa säädetään. Kunnalle perittävän maksun perusteista määrätään tarkemmin kunnan hyväksymässä taksassa.

Maksua ei peritä viranomaisen tai haittaa kärsivän asianosaisen aloitteesta vireille tulleen asian käsittelystä. Maksu saadaan kuitenkin periä, jos vireillepanoa on pidettävä ilmeisen perusteettomana.

Kaivoslain mukaiset maksut ja kustannukset saadaan periä ilman tuomiota tai päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään.

10 LOPPUSÄÄNNÖKSET

178 § Yleinen siirtymäsäännös

Kumotun kaivoslain (503/1965) nojalla vireille tulleet varausilmoitukset ja valtaushakemukset sekä muut asiat siirtyisivät kaivoslain tultua voimaan työ- ja elinkeinoministeriöstä kaivosviranomaiselle (Tukesille), joka käsittelee ja ratkaisee asian.

Kaivoslain (621/2011) 179 § - 180 §:ssä ja 183 § - 188 §:ssä on kuitenkin säädetty poikkeuksia tästä pääsäännöstä. Kaivoslain (621/2011) voimaan tullessa Tukesissa vireillä olevissa kaivosturvallisuusasioissa ja tuomioistuimessa vireillä olevissa asioissa noudatetaan uuden kaivoslain voimaan tullessa voimassa olleita, kumottavan lain säännöksiä. Kaivoslain (621/2011) 179 § - 180 §:ssä ja 183 § - 188 §:ssä on kuitenkin säädetty poikkeuksia tästä pääsäännöstä. Kaivoslain 178 §:n 3 momentin nojalla myös sellaiset 1 momentissa tarkoitetut asiat käsiteltäisiin ja ratkaistaisiin uuden kaivoslain säännösten mukaisesti, jotka muutoksenhakutuomioistuin kumoaa lain voimaan tultua ja palauttaa kokonaisuudessaan uudelleen käsiteltäväksi.

505/2023 Lakimuutos tuli voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2023.

Kaivosviranomaisessa tai tuomioistuimessa tämän lain voimaan tullessa vireillä olevissa asioissa noudatetaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jollei jäljempänä toisin säädetä. Jos muutoksenhakutuomioistuin tämän lain voimaan tultua kumoaa päätöksen, johon on sovellettava tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, ja palauttaa asian kokonaisuudessaan uudelleen käsiteltäväksi, asia käsitellään ja ratkaistaan tämän lain säännösten mukaisesti.

Kaivosviranomaisen on annettava kaivosoikeuden haltijalle tämän lain mukaiset yleisten ja yksityisten etujen kannalta tarpeelliset määräykset ja tarkistettava vakuutta koskeva lupamääräys 62 §:n mukaisen kaivosluvan määräaikaisen tarkistamisen yhteydessä tai, kun lupaa muutetaan 69 §:n 1 tai 4 momentin perusteella, kuitenkin viimeistään viiden vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Siltä osin kuin kyse on olemassa olevalle kaivokselle määrättävästä vähäisestä apualueesta tai alueesta, jolla vähäisesti laajennetaan olemassa olevaa kaivosta, noudatetaan hakemuksiin, jotka on jätetty viiden vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta, tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta 47 §:n 4 momenttia.

179 § Malminetsintään ja kullanhuuhdontaan sovellettavat säännökset

Kumotun kaivoslain (503/1965) nojalla annettu valtausoikeus jää voimaan valtauskirjassa mainituilla ehdoilla.

Valtausoikeuden nojalla tapahtuvaan toimintaan sovelletaan edelleen, mitä kumotun kaivoslain (503/1965) 12 §:ssä ja 15 §:ssä, 62 §:n 2 momentissa ja 63 §:ssä säädetään. Valtauskorvauksen vuotuinen suuruus on 20 euroa hehtaarilta.

Valtausoikeuden nojalla tapahtuvaan toimintaan sovelletaan lisäksi vastaavasti, mitä kaivoslain (621/2011) 6, 12, 14 ja 15 §:ssä säädetään malminetsinnästä. Valtaajan on toimitettava kaivoslain (621/2011) 14 §:ssä tarkoitettu selvitys ensimmäisen kerran viimeistään vuoden kuluttua kaivoslain (621/2011) voimaantulosta.

Valtaajan on toimitettava kaivoslain (621/2011) 15 §:ssä tarkoitettu ilmoitus viimeistään vuoden kuluttua valtausoikeuden raukeamisesta tai peruuttamisesta.

180 § Valtausoikeuden raukeaminen, peruuttaminen, voimassaolon jatkaminen ja siirto

Kumotun kaivoslain (503/1965) nojalla annetun valtausoikeuden raukeamiseen ja peruuttamiseen sovelletaan, mitä malminetsintäluvan raukeamisesta ja peruuttamisesta kaivoslain 67, 70 ja 72 §:ssä säädetään.

Valtausoikeuden voimassaolon jatkamiseen sovelletaan, mitä kaivoslain 61, 66 ja 72 §:ssä säädetään malminetsintäluvan voimassaolon jatkamisesta.

Malminetsintäluvaharkinnassa otetaan huomioon kumotun kaivoslain (503/1965) taikka sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten laiminlyönti sovellettaessa kaivoslain 46 §:n 1 momentin 8 kohtaa. Malminetsintäluvan voimassaolon enimmäisaikaan lasketaan mukaan valtausoikeuden voimassaoloaika, niin että yhteensä tämä malminetsintäaika voi kestää 15 vuotta.

Valtausoikeuden siirtoon sovelletaan, mitä kaivoslain 73 §:ssä säädetään malminetsintäluvan siirrosta.

185 § Varaus, valtausoikeus ja kaivosoikeus luvan myöntämisen esteenä

Kaivoslain 185 §:n 1 momentin mukaan kumotun kaivoslain (503/1965) nojalla tehty varaus, sen nojalla annettu valtausoikeus ja kaivosoikeus sekä vuoden 1943 kaivoslakiin perustuva kaivosoikeus, rinnastetaan luvan myöntämisen esteitä ja edellytyksiä koskevassa harkinnassa kaivoslain (621/2011) mukaiseen varausilmoitukseen, varauspäätökseen, malminetsintälupaan kaivoslain 44 §:n 2 momenttia ja kaivoslain 46 §:n 1 momentin 3—5 kohtaa.

Kun kyse on valtausoikeudesta tai kaivosoikeudesta, joka on rauennut tai julistettu menetetyksi ennen uuden kaivoslain voimaantuloa, lasketaan kaivoslain 46 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdassa tarkoitettu määräaika siitä, kun oikeuden luopumista koskeva ilmoitus on saapunut ministeriöön tai se on julistettu menetetyksi.

186 § Valvonta- ja hallintopakko- ja sääntöjen soveltaminen

Kaivoslain 186 §:n nojalla valvontaa ja hallintopakkoa koskevaa kaivoslain 152—159 §:ää ja niihin liittyen kaivoslain hallintopakkoa koskevan päätöksen täytäntöönpanosäännöstä 170 §:ä sovellettaisiin vastaavasti toimintaan, jonka harjoittaminen perustuisi kumotun kaivoslain (503/1965) annettuun valtausoikeuteen. Kaivosviranomainen voi myös esimerkiksi kaivoslain 157 §:n 2 momentin nojalla väliaikaisesti kieltää malminetsinnän valtausoikeuden nojalla, jos valtauskorvauksen suorittaminen on laiminlyöty.

187 § Kaivossääntöjen rikkominen valtausoikeuden ja kaivosoikeuden nojalla tapahtuvassa toiminnassa

Kaivoslain 187 §:ssä säädetään siirtymäsääntöjen perusteella voimaan jäävien valtausoikeuksien nojalla tapahtuvassa toiminnassa aiheutettujen rikkomusten ja laiminlyöntien rangaistavuudesta. Kaivoslain 187 §:ä koskee vain sellaisia rikkomuksia ja laiminlyöntejä, jotka on tehty kaivoslain (621/2011) tultua voimaan. Siten aikaisempien tekojen rangaistavuudesta olisi voimassa, mitä kumotun kaivoslain (503/1965) 62 §:ssä säädetään, vaikka rangaistus tällaisesta teosta tuomittaisiin vasta uuden lain tultua voimaan.

Kumotun kaivoslain (503/1965) 62 §:ssä säädetään rikkomusten ja laiminlyöntien rangaistavuudesta. Kaivoslain (621/2011) 187 §:ä vastaa keskeisiltä osin kumotun kaivoslain (503/1965) 62 §:ää ja kaivoslain (621/2011) 160 §:n rangaistussäännöstä muutoin, mutta rangaistavuuden alaa on laajennettu vastaamaan kaivoslain (621/2011) 179 §:n 3 momentissa ja kaivoslain (621/2011) 181 §:n 3 momentissa ehdotettuja täydentäviä velvollisuuksia, kieltoja ja rajoituksia (esimerkiksi koskien alueen jälkihoitoa). Laajentumista ei kuitenkaan voida pitää olennaisena. Kaivoslain (621/2011) sääntöjen mukaiset hallintopakot sekä mahdollisuus kaivoslain 180 §:n 1 momentin nojalla puuttua voimassa oleviin oikeuksiin antavat riittävästi toimintamahdollisuuksia kaivosviranomaiselle.

Kaivoslain 187 §:n 1 momentin 1 kohdassa on säädetty keskeisimmät velvollisuudet, kiellot ja rajoitukset, joiden rikkomisesta olisi tuomittava sakkoon, jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta. Valtausoikeuteen perustuvassa toiminnassa on erityisesti noudatettava kaivoslain 15 §:ssä säädettyjä jälkitoimenpiteitä koskevia velvollisuuksia.

Jos kaivoslain 187 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu teko huomioon ottaen sen haitallisuus, teossa osoitettu vähäinen syyllisyys tai vähäinen huolimattomuus ja muut tekoon liittyvät seikat olisivat kokonaisuutena arvostellen vähäinen, ei rangaistusta kuitenkaan tuomittaisi.

Vähäisyyttä rangaistavuuden poissulkevana perusteena ei kuitenkaan uloteta kaivoslain 187 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuihin tekoihin, koska niiden rikkomista ei missään olosuhteissa voi pitää vähäisinä. Kaivoslain 187 §:ää on tarvittavalla täsmällisyydellä yksilöity kaivossääntöjen rikkomista tarkoittavat toiminnot ja laiminlyönnit siten, että rangaistavuus on sanamuodon perusteella ennakoitavissa. Rangaistavuus edellyttäisi tahallisuutta tai huolimattomuutta. Pykälää sovelletaan vain, jos samasta teosta ei muualla lainsäädännössä säädettäisi ankarampaa rangaistusta. Rikoslain soveltamista ei kuitenkaan voida pitää tyypillisenä. Kaivoslain 187 §:n 3

momentissa on kaivoslain 161 §:ää vastaava säännös, jolla rajoitettaisiin virallisen syyttäjän syyteoikeutta. Säännös vastaa kumotun kaivoslain (503/1965) 63 §:n 2 momenttia.

188 § Säännösten soveltaminen vireillä oleviin asioihin

Kaivosviranomaiseen kaivoslain (621/2011) 178 §:n 1 momentin nojalla siirtyviin asioihin sovelletaan vastaavasti, mitä kaivoslain (621/2011) 57 §, 58 §, 74 § ja 75 §:ssä säädetään päätöksen antamisesta ja siitä tiedottamisesta, 162 §:ssä ja 165 §:ssä muutoksenhausta sekä 166 §:ssä hallinto-oikeuden päätöksen antamisesta.

Muutossäädösten voimaantulo ja soveltaminen

13.12.2013/915:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

[HE 68/2013](#) , MmVM 7/2013, EV 102/2013

27.6.2014/498:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2014.

[HE 60/2014](#) , TaVM 4/2014, EV 50/2014

27.6.2014/530:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2014.

[HE 214/2013](#) , YmVM 3/2014, EV 67/2014

7.8.2015/1005:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016.

Muutoksenhausta ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

[HE 230/2014](#) , LaVM 26/2014, EV 319/2014

29.6.2016/515:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2016.

[HE 57/2016](#) , TaVM 13/2016, EV 76/2016

5.5.2017/259:

Tämä laki tulee voimaan 16 päivänä toukokuuta 2017.

Hankkeeseen, jonka ympäristövaikutukset on arvioitu ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain ([468/1994](#)) mukaisesti, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta 34 ja 56 §:ää.

[HE 259/2016](#) , YmVM 4/2017, EV 23/2017, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/52/EU (32014L0052); EUVL N:o L 124, 16.4.2014, s. 1, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/92/EU (32011L0092); EUVL N:o L 26, 28.1.2012, s. 1

24.5.2017/307:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2017.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevissa asioissa noudatetaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jollei jäljempänä toisin säädetä. Jos muutoksenhakutuomioistuin tämän lain voimaan tultua kumoaa päätöksen, johon on sovellettava tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, ja palauttaa asian kokonaisuudessaan uudelleen käsiteltäväksi, asia käsitellään ja ratkaistaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti. Ennen tämän lain voimaan tuloa aiemmin malminetsintäalueena tai kaivosalueena olleelle alueelle ei saa myöntää malminetsintä lupaa tai kullanhuuhtontalupaa ennen kuin malminetsintäluvan raukeamisesta tai peruuttamisesta on kulunut kolme vuotta tai kuin kolme vuotta on kulunut siitä, kun kaivostoiminnan lopettamispäätös on tullut lainvoimaiseksi. Malminetsintä lupa ja kullanhuuhtontalupa voidaan kuitenkin myöntää edellä tarkoitetuille alueille tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti. Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevien malminetsintä lupaa,

kaivoslupaa tai kullanhuuhdontalupaa koskevien hakemusten etuoikeus haettavaan lupaan ratkaistaan tämän lain säännösten mukaisesti.

[HE 10/2017](#) , TaVM 4/2017, EV 31/2017

[13.7.2018/568:](#)

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

[HE 147/2017](#) , [HE 11/2018](#) , LiVM 13/2018, EV 58/2018

[26.4.2019/578:](#)

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 2019.

[HE 293/2018](#) , TaVM 40/2018, EV 302/2018

[19.6.2019/771:](#)

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2020.

Ennen tämän lain voimaantuloa vireille tullut lupa-asia käsitellään noudattaen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

[HE 269/2018](#) , YmVM 22/2018, EV 278/2018

[11.12.2020/966:](#)

Tämä laki tulee voimaan 21 päivänä joulukuuta 2020.

[HE 8/2020](#) , TaVM 28/2020, EV 132/2020

[19.11.2021/990:](#)

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2022.

[HE 26/2021](#) , MmVM 12/2021, EV 121/2021

[22.12.2021/1232:](#)

Tämä laki tulee voimaan 31 päivänä joulukuuta 2021.

[HE 169/2021](#) , TaVM 38/2021, EV 228/2021, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/92/EU (32011L0092) ; EUVL L 26, 28.1.2012, s. 1, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/52/EU (32014L0052) ; EUVL L 124, 25.4.2014, s. 1, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/18/EU (32012L0018) ; EUVL L 197, 24.7.2012, s. 1

[5.1.2023/37:](#)

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2023.

[HE 76/2022](#) , YmVM 17/2022, EV 227/2022

[23.3.2023/505:](#)

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2023.

Kaivosviranomaisessa tai tuomioistuimessa tämän lain voimaan tullessa vireillä olevissa asioissa noudatetaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jollei jäljempänä toisin säädetä. Jos muutoksenhakutuomioistuimella tämän lain voimaan tultua kumoaa päätöksen, johon on sovellettava tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, ja palauttaa asian kokonaisuudessaan uudelleen käsiteltäväksi, asia käsitellään ja ratkaistaan tämän lain säännösten mukaisesti.

Kaivosviranomaisen on annettava kaivosoikeuden haltijalle tämän lain mukaiset yleisten ja yksityisten etujen kannalta tarpeelliset määräykset ja tarkistettava vakuutta koskeva lupamääräys 62 §:n mukaisen kaivoslupan määräraikaisen tarkistamisen yhteydessä tai, kun lupaa muutetaan 69 §:n 1 tai 4 momentin perusteella, kuitenkin viimeistään viiden vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Siltä osin kuin kyse on olemassa olevalle kaivokselle määrättävästä vähäisestä apualueesta tai alueesta, jolla vähäisesti laajennetaan olemassa olevaa kaivosta, noudatetaan hakemuksiin, jotka on jätetty viiden vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta, tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta 47 §:n 4 momenttia.

[HE 126/2022](#) , TaVM 41/2022, EV 295/2022

[23.3.2023/573:](#)

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2023.

[HE 244/2022](#) , TaVM 46/2022, EV 320/2022

21.4.2023/796:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2025.

[HE 139/2022](#) , YmVM 27/2022, EV 333/2022

4.7.2025/522:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2025.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olleeseen kaivostoimitukseen, jos lunastuspäätöstä ei ole vielä annettu, sovelletaan tämän lain säännöksiä.

[HE 218/2024](#) , MmVM 2/2025, EV 80/2025

27.6.2025/712:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2026.

[HE 13/2025](#) , HaVM 15/2025, EV 74/2025

27.6.2025/832:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2026.

[HE 41/2025](#) , TaVL 21/2025, YmVM 8/2025, EV 75/2025

